

Κείμενα/Articles

Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Const. GE. ATHANASSOPOULOS
+ Γ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
A.-D. BOAGIU
B. ΔΕΛΗΘΕΟΥ
ECONOMIST
Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ
K. KARAMANLIS
M. ΚΕΤΣΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ
M. KUNEVA
Ε. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
G. PARANDREOU
Π. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
N. ΡΑΠΤΗ-ΒΕΛΗ
O. REHN
Σ.Α.Ε.Α.
Σ.Ε.Θ.Α.
+ Β. ΣΤΕΡΙΑΔΗΣ
T. SUMMA

Γ.-Σ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Επ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Αθ. ΒΑΚΑΛΗ-ΜΑΡΑΓΚΟΥ
Αργ. Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ
Ασπ. Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ
Ελ. ΚΑΡΑΜΠΟΥΡΝΙΩΤΗ
Εκδόσεις Κ.Ε.Μ.Ε.Α.
Κέντρο «Δ.Ν. ΚΑΡΛΟΣ»
Α. ΚΥΡΑΓΓΕΛΟΥ
Ζ. ΜΠΑΝΤΟΥΝΑ
Α. ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗ-ΚΟΝΤΟΜΙΧΟΥ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

REVUE DE DECENTRALISATION D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL

REVIEW OF DECENTRALIZATION LOCAL GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT

Δωδέκατον έτος έκδοσης

Τεύχος/Ν. 44 ΑΘΗΝΑΙ/ATHENES/ATHENS 2006

Τοις Εντευξομένοις ή Ο εκσυγχρονισμός της Κρατικής Μηχανής προϋπόθεση ανάπτυξης και προσέλκυσης επενδύσεων

Του κ. **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**

Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ.,
Πανεπιστ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Είναι κοινός τόπος, ότι οι ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις συνιστούν αφ' εαυτών μία πολύτιμη πηγή «αιμοδοσίας» για όποια δήποτε οικονομία, πολλώ δε μάλλον για οικονομίες μικρών Χωρών, Χωρών ταλανιζομένων υπό δημοσίων βαρών (δανείων κ.ά.) προς τρίτους, Χωρών μη διαθετούσων ευέλικτα διοικητικά σχήματα (σε επίπεδο Κεντρικό, Περιφερειακό, Τοπικών Δομών) κ.ά.

«Η αιμοδοσία» καθίσταται, ενδεχομένως, πλέον σημαντική εάν τα διατιθέμενα κεφάλαια προέρχονται εκ της Αλλοδαπής, ανεξαρτήτως της υπηκοότητας των Επενδυτών.

Διότι οι άμεσες ξένες ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις, όπως τονίζεται σε σχετικές έρευνες,¹ συνεφέλκονται, υπό προϋποθέσεις βεβαίως, σειρά σημαντικών ωφελημάτων για τις επί μέρους Εθνικές Οικονομίες, όπως:

Άμεση εισροή χρήματος, εισαγωγή νέας τεχνολογίας, ενίοτε και υψηλής, αξιοποίηση του τοπικού Στελεχιακού Δυναμικού, βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών της Χώρας υποδοχής των κεφαλαίων, υποκατάσταση εισαγωγών, μείωση της ανεργίας κ.ά.

Το πράγμα αποκτά, βεβαίως, μεγαλύτερη σημασία εάν η εισροή κεφαλαίων γίνεται βάσει ενός «σταθερού» προγράμματος ή βάσει διακρατικών Συμφωνιών προβλεπουσών συγκεκριμένα ποσά σε

1. Βλ. Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα*. Αθήνα, 1996, σελ. 61 επόμε.

προκαθορισμένους χρόνους, όπως π.χ. το Ελληνικό Σχέδιο Οικονομικής Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων.²

Και στην πρώτη (κυρίως) και στην δεύτερη περίπτωση η προσέλκυση επενδύσεων θα διευκολυνθεί στο έπακρο, εάν η Χώρα υποδοχής εξασφαλίζει και διασφαλίζει μακροπροθέσμως ωρισμένες συνθήκες, όπως πολιτική σταθερότητα, σαφές και πλήρες θεσμικό πλαίσιο οικονομικής δραστηριότητας, «ήρεμο» εργασιακό περιβάλλον, λυσιτελώς δρώσα Δημόσια Διοίκηση κ.ά.

Επισημαίνεται, ότι το τελευταίο στοιχείο, δηλαδή η αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση είναι πλέον *condicio sine qua non* για την επιτυχή έκβαση (και) ενός επενδυτικού εγχειρήματος.

Διότι, όπως τονίζεται σε σχετικές Μελέτες, Άρθρα³ κ.ά. «ο οικονομικώς “υγιής” Αλλοδαπός (και ημεδαπός βεβαίως) Επενδυτής/Επιχειρηματίας, (αυτός δηλαδή που ενδιαφέρει μία οικονομία, όπως η Ελληνική), ενδιαφέρεται συνήθως, όχι τόσο για τα κίνητρα και τις οικονομικές ενισχύσεις, που θα του προσφερθούν (ως δέλεαρ...) για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε μία Χώρα, αλλά για μία αποτελεσματική, γρήγορη, ευέλικτη και αδιάφθορη Δημόσια Διοίκηση, όπως εκείνη που απαντάται σε προηγμένες Χώρες».

Η Ελληνική Δημόσια Διοίκηση εγκალείται, ενίοτε, για αναποτελεσματικότητα, αγκυλώσεις, ανεπαρκή Στελέχωση κ.ά.

Ανεξαρτήτως, του βασιμίου ή μη «των κατηγοριών» εν σχέσει με τις επενδυτικές δραστηριότητες οίου δήποτε οικονομικώς δρώντος στην Ελλάδα, και ιδίως του εξ αλλοδαπής προερχομένου, προέχει η ανάγκη εγκαθίδρυσης διοικητικών μηχανισμών τέτοιας μορφής, ούτως, ώστε να μειωθούν τόσο ο χρόνος ολοκλήρωσης μίας επενδυτικής διαδικασίας, υπό διοικητική έποψη, όσο και το πλήθος των εγγράφων και των εμπλεκόμενων σχετικών (συν)αρμοδίων ή μη Δημοσίων Υπηρεσιών κ.ά.

Επί του θέματος, πέραν των επιθυμιών των εμπλεκόμενων, π.χ. του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών για βελτιώσεις,⁴ υπάρχει καταγεγραμμένη η εμπειρία άλλων Χωρών, όπως π.χ. της Δανίας, της Ιρλανδίας κ.ά., όπου δεν απαιτούνται για την διοικητική διάσταση μίας επενδυτικής δραστηριότητας περισσότερες από τρεις ημέρες απασχόλησης και πέντε έγγραφα Δημοσίων Υπηρεσιών και όπου βεβαίως το

2. Βλ. αναλυτικώς: Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: *Οι Ελληνικές Ιδιωτικές Επενδύσεις σε Χώρες των Βαλκανίων και το Ε.Σ. Ο.Α.Β. Αθήνα, 8' αναλ., Φεβρ. 2005. Βάσει του Σχεδίου προβλέπεται για την περίοδο 2000-2006 η δωρεάν χορήγηση ποσού 50.000.000 ΕΥΡΩ στην Αλβανία, 20.000.000 ΕΥΡΩ στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη, 55.000.000 ΕΥΡΩ στην Βουλγαρία, 70.000.000 ΕΥΡΩ στην Ρουμανία, 250.000.000 ΕΥΡΩ στην Σερβία/Μαυροβούνιο και 75.000.000 ΕΥΡΩ στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας.*

3. Βλ. Μιχ. ΓΚΙΟΚΑΣ: *Άρθρα και Συνεντεύξεις. Αθήνα, 1999, σελ. 8 επόμε.*

4. Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών π.χ. ζήτησε προσφάτως διά του Προέδρου του κ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ την θέσπιση οικονομικού Συντάγματος, προάγωγος την επιχειρηματική δραστηριότητα, την ανταγωνιστικότητα κ.ά.

ΑΜΕΣΣΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ 2002-2005				
	2002	2003	2004 (Π)	2005 (Ε)
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	17,7	9,7	42,0	-36,8
ΑΥΣΤΡΙΑ	0,4	7,2	3,7	8,9
ΒΕΛΓΙΟ	15,6	32,1	42,1	23,7
ΛΟΥΞ/ΡΓΟ	115,2	90,3	77,3	43,7
ΚΑΝΑΔΑΣ	22,1	7,6	1,5	33,8
ΤΣΕΧΙΑ	8,5	2,1	5,0	11,0
ΔΑΝΙΑ	6,6	2,6	-10,7	5,0
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	7,9	3,3	3,5	4,6
ΓΑΛΛΙΑ	49,1	42,5	31,4	63,5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	53,6	29,2	-15,1	32,6
ΕΛΛΑΔΑ	0,1	1,3	2,1	0,6
ΟΥΥΓΑΡΙΑ	3,0	2,1	4,7	6,7
ΙΣΛΑΝΔΙΑ	0,1	0,3	0,7	2,3
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	29,4	22,8	11,2	22,8
ΙΤΑΛΙΑ	14,6	16,4	16,8	19,5
ΙΑΠΩΝΙΑ	9,2	6,3	7,8	2,8
ΚΟΡΕΑ	2,4	3,5	9,2	4,3
ΜΕΞΙΚΟ	18,3	14,2	18,7	18,1
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	25,1	21,8	0,4	43,6
Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑ	-0,3	2,0	4,4	2,8
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	0,7	3,8	2,5	14,5
ΠΟΛΩΝΙΑ	4,1	4,9	12,4	7,7
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1,8	8,6	2,4	3,1
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	4,1	0,6	1,1	1,9
ΙΣΠΑΝΙΑ	39,2	26,0	24,8	23,0
ΣΟΥΗΔΙΑ	11,7	1,3	-1,9	13,7
ΕΛΒΕΤΙΑ	6,3	16,5	0,8	5,8
ΤΟΥΡΚΙΑ	1,1	1,8	2,8	9,7
ΗΝ. ΒΑΣΙΛΕΙΟ	24,1	16,8	56,3	164,5
ΗΠΑ	80,8	67,1	133,2	109,8
ΣΥΝΟΛΟ ΟΟΣΑ	572,5	464,8	490,9	621,7

Πηγή: ΟΟΣΑ. Π: Προσωρινά στοιχεία, Ε: Εκτιμήσεις. Τα ποσά είναι σε δολλ. Η.Π.Α.

Κράτος αντιμετωπίζει ισοτίμως με τον εαυτό του τους Ιδιώτες, μη επικαλούμενο δηλαδή σε επιχειρηματικές δοσοληψίες μαζί τους το κρατικό *imperialism*, όπως π.χ. την μη καταβολή οφειλών του σε Ιδιώτες με το (ηυξημένο) επιτόκιο υπερημερίας, το οποίο επιφυλάσσει για τον εαυτό του, αλλά με επιτόκιο κατά πολύ μικρότερο.

Με δεδομένα τα σχετικά στοιχεία⁵ ο εκσυγχρονισμός της κρατικής μηχανής παρίσταται ως αναγκαίος και ως κατεπείγων, ιδίως υπό τις παρούσες δυσμενείς συγκυρίες:

«Οι δε των πραγμάτων ου μένουσι καιροί την ημετέραν βραδύτητα και ειρωνεία» (Δημοσθένης, Α' Φιλιππικός)...

5. Με βάση στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών το α' εξάμηνο τρ. έτ. υπεβλήθησαν προς έγκριση στις αρμόδιες Υπηρεσίες 2.119 επενδυτικά σχέδια συνολικού ποσού 4.200.000.000 ΕΥΡΩ. Εξ αυτών εγκρίθηκαν 1.241 συνολικού ποσού 1.900.000.000 ΕΥΡΩ. Οι προβλεπόμενες νέες θέσεις εργασίας ανέρχονται σε 6.424.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Σχέσεις αλληλεξάρτησης και κοινών στόχων

Με ιδιαίτερη επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του Συνεδρίου, που ωργάνωσε ο ECONOMIST στην Αθήνα τον Ιούνιο τρέχ. έτους με θέμα: Ελλάδα, Βουλγαρία, Ρουμανία: Τριμερής Συνάντηση Κορυφής για την επιχειρηματικότητα και τις επενδύσεις.

Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησαν Πρωθυπουργοί, Υπουργοί, Βουλευτές, Καθηγητές Πανεπιστημίου, Επιχειρηματίες κ.ά.

Μεταξύ των Ομιλητών ήταν οι κύριοι Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ, Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ, Λ. ΚΕΚΙΣ, Ν. ΡΑΣΕΚ, J. HOEY, O. REHN, Anc. Dan. BOAGIU, Megl. KUNEVA, I. ΒΑΛΗΝΑΚΗΣ, T. SUMMA, N. ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΙ. ORESHARSKI, Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ, D. MESCA, N. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑΣ, Α. ΥΑΝΕΒΑ, Δ. ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗΣ, Γ. ΜΙΧΕΛΗΣ, Π. ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ, Α. GAGAUZOV, Φ. ΠΕΤΡΑΛΙΑ, Ε. ΜΕΪΜΑΡΑΚΗΣ, Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ κ.ά.

Εξ άλλου, κατά την διάρκεια των Εισηγήσεων έγιναν πολλές και σημαντικές παρεμβάσεις Συνέδρων.

Σημειώνονται εδώ οι παρεμβάσεις του Καθηγητού Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ επί του θέματος της ενημέρωσης της Κοινής Γνώμης των δύο προς ένταξη Χωρών για την παρούσα φάση των διαβουλεύσεων, αλλά και για τις δυσκολίες «της επόμενης ημέρας» μετά την ένταξη, της Δρος Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ επί του θέματος του Δικαιοδοτικού Συστήματος των δύο Χωρών και εάν αυτό εμπνέει ή όχι εμπιστοσύνη σε ξένους επενδυτές ή εάν αυτοί χρειάζεται να καταφύγουν σε άλλους μηχανισμούς (π.χ. διαιτησία) σε περιπτώσεις διαφωνιών με τις τοπικές Κυβερνήσεις κ.ά.

Καταγράφεται ως ιδιαίτερης σημασίας το γεγονός, ότι δύο Υπουργοί, οι κυρίες Anca Daniela BOAGIU και Meglena KUNEVA ασχολήθηκαν επί μακρόν με τις εν λόγω παρεμβάσεις και υπεγράμμισαν, μεταξύ άλλων, ότι οι Κυβερνήσεις τους (μεμονωμένως) λαμβάνουν σειρά σχετικών αποτελεσματικών μέτρων επειγόντως.

Πέραν αυτών, στην Γραμματεία του Συνεδρίου κατετέθησαν, προκειμένου να καταχωρηθούν στα Πρακτικά του Συνεδρίου διάφορες Εισηγήσεις (όπως της Δρος Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ με θέμα: Οι ελληνικές ιδιωτικές επενδύσεις σε Χώρες των Βαλκανίων, ιδίως στην Βουλγαρία και Ρουμανία, και το Ελληνικό Σχέδιο Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων κ.ά.).

Ανεξάρτητοι Οικονομικοί και Πολιτικοί Αναλυτές υπεγράμμιζαν το ιδιαίτερος επιτυχές της σημαντικής αυτής πρωτοβουλίας του ECONOMIST και των Συνεργατών του στην Ελλάδα, CHAZLIS and RIVAS Co, κ. Νεκταρία ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, πράγμα το οποίο επιβεβαίωσε και η εκτενής παρουσίαση του όλου εγχειρήματος από τα Ελληνικά και Διεθνή Μέσα Ενημέρωσης με ευμενή σχόλια.

Σε άλλες σελίδες της ανά χείρας έκδοσης παρατίθενται τα κυριώτερα σημεία διαφόρων Εισηγήσεων.

E.

The new circumstances point out how necessary it is for growth to show extroversion

By Mr. **Kostas KARAMANLIS**
Prime Minister of Greece

«Ladies and Gentlemen, the world for some time now, has stepped over the threshold of a new age. Our neighbourhood has changed radically and it continues to change in a manner that no one could have possibly imagined 15 or 20 years ago».

«Democracies that were born and took strength in South East Europe are accelerating their step towards the future. The changes are manifold. The struggle requires speed. The explosion of knowledge and the digital revolution have brought about radical change to how growth is achieved, how production is organised, how distribution of goods and services is undertaken, how labour is allocated. The industrial transformation of major countries, the worldwide acceleration of growth and international uncertainties increase the cost of energy and exacerbate competition».

«The new circumstances and trends we find in the international environment point out how necessary

Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας

Του κ. **Κώστα ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ**
Πρωθυπουργού της Ελλάδος

«Ο Κόσμος έχει περάσει εδώ και καιρό, το κατώφλι της Νέας Εποχής. Η γειτονιά μας άλλαξε ριζικά και συνεχίζει να αλλάζει, με τρόπο που κανείς δεν φανταζόταν πριν από 15-20 χρόνια. Οι Δημοκρατίες που γεννήθηκαν και ισχυροποιήθηκαν στη Ν.Α. Ευρώπη επιταχύνουν το βηματισμό τους προς το μέλλον. Οι προκλήσεις είναι πολλές και ο αγώνας απαιτεί ταχύτητα. Η έκρηξη της γνώσης και η ψηφιακή επανάσταση αλλάζουν ραγδαία τα δεδομένα της ανάπτυξης, τις μεθόδους παραγωγής, τους τρόπους προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών, τον καταμερισμό εργασίας. Η βιομηχανική μετεξέλιξη μεγάλων χωρών, η παγκόσμια επιτάχυνση της ανάπτυξης και οι διεθνείς αβεβαιότητες αυξάνουν το κόστος της ενέργειας και εντείνουν ακόμη περισσότερο τον ανταγωνισμό».

«Τα νέα δεδομένα και οι τάσεις που αναπτύσσονται στο διεθνές περιβάλλον αναδεικνύουν, ως βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη, την εξωστρέφεια και, κατ' επέκταση, την ανταγωνιστικότητα της Οικονομίας. Επιβάλλουν σε όλους μας να επενδύσουμε στο ανθρώπινο κεφάλαιο, τη γνώση, την έρευνα, την τεχνολογία, την καινοτομία. Υπογραμμίζουν πως είναι ανάγκη να βλε-

it is for growth to show extroversion and competitiveness in one's economy. They make it incumbent on all of us to invest in human capital, knowledge, research, technology, innovation. They emphasize how necessary it is, more than ever before, to set our sights further ahead and to move with new alacrity, putting aside established views and conservative mindsets and attitudes. Those first-ever rates whereby the international milieu is changing recall to mind that the times do not stay still for those who tarry. There are many adversities but the opportunities for those who dare are much more in number».

«The European Union is currently the basis that builds the common future of the countries and peoples of Europe. It is the force that ensures as effectively as possibly both peace and stability and democracy, not only for its members but widely. The European family has opened up wide avenues that lead to the ongoing support of bilateral and multilateral cooperation».

«The European family grows. It grew in the past and continues to grow. Two years ago, it undertook the greatest enlargement in its history. Now, it prepares, we are preparing to welcome the two friendly neighbouring Countries, Bulgaria and Romania. Your Peoples, my dear guests, are ready to reap the fruits of the efforts that have been undertaken all these years. They will experience the benefits of European integration».

«The path to accession has been a lever for reform and structural changes, one that has strengthened

πουμε, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, πιο μπροστά και πιο μακριά. Αλλά και να κινούμαστε με νέους ρυθμούς, εγκαταλείποντας στο χθες κατεστημένες αντιλήψεις και συντηρητικές νοοτροπίες. Οι πρωτόγνωροι ρυθμοί με τους οποίους μετεξελίσσεται το παγκόσμιο περιβάλλον υπενθυμίζουν σε όλους ότι οι καιροί δεν περιμένουν αυτούς που αργοπορούν. Οι αντιξοότητες είναι πολλές, αλλά οι ευκαιρίες για εκείνους που τολμούν είναι πολύ περισσότερες».

«Η Ε.Ε. είναι, σήμερα, η βάση στην οποία χτίζεται το κοινό μέλλον των Χωρών και των Λαών της Ευρώπης. Είναι η δύναμη που διασφαλίζει, με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο, την ειρήνη, τη σταθερότητα, τη Δημοκρατία, όχι μόνο στα μέλη της, αλλά και πολύ ευρύτερα. Η Ευρωπαϊκή Οικογένεια έχει ανοίξει, για όλους, πλατειές, λεωφόρους, που οδηγούν στη διαρκή ενίσχυση της διμερούς και πολυμερούς συνεργασίας».

«Η Ευρωπαϊκή Οικογένεια μεγάλωσε και συνεχίζει να μεγαλώνει. Πριν από, περίπου, δύο χρόνια πραγματοποίησε την μεγαλύτερη διεύρυνση στην ιστορία της. Σήμερα, προετοιμάζεται -προετοιμαζόμαστε- για να υποδεχθούμε τις δύο φίλες και γειτονικές Χώρες: την Βουλγαρία και την Ρουμανία. Οι Λαοί σας, εκλεκτοί προσκεκλημένοι μας, ετοιμάζονται να δρέψουν και να αξιοποιήσουν τους καρπούς των προσπαθειών, που αναπτύξατε όλα αυτά τα χρόνια. Ετοιμάζονται να βιώσουν τα οφέλη της ευρωπαϊκής ενσωμάτωσης».

«Η ενταξιακή πορεία των Χωρών σας αποδείχθηκε μοχλός μεταρρυθμίσεων και διαρθρωτικών αλλαγών. Μοχλός ενδυνάμωσης της Δημοκρατίας και της σταθερότητας. Μοχλός μίας νέας αναπτυξιακής τροχιάς. Και επί πλέον: Επέδρασε θετικά στην εξέλιξη ολόκληρης της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης. Συνέβαλε στη διάδοση της πεποίθησής μας, ότι οι Λαοί της περιοχής μπορούν, σταδιακά, να αποκτήσουν, έναν κοινό σκοπό, ένα κοινό όραμα. Το όραμα της

democracy and stability, one that puts you on a new developmental trajectory and has a positive effect for all of South East Europe. It has contributed in the spread of the understanding that the peoples of the region can gradually share a common objective, a common vision of a Europe of the future that will be more competitive and stronger and at the same time more democratic, more conscious of social needs, more political».

«Ladies and Gentlemen, Greece and the Greeks anticipate with great interest and expectation the inclusion of Bulgaria and Romania, their accession in the major European Family. We have provided unstinting support and continue to support your path to it. At the same time, we are engaged in a systematic effort to keep alive the interests of South Europe for the European Union».

«Our country, as the sole member state of the European Union in the region, has been the protagonist in seeking the accession of all neighbouring countries and we express the sincere wish that they continue successfully on the path towards accession in the big European Family, that they go ahead with changes, reforms, the central political choices that are necessary for them fully to respond to the rules and prerequisites, principles and values of the Union that they should adopt and prove in practice that they follow in each event the dictates for full respect to Human Rights, international legality, the principles of seeking and understanding and resolving any

Ευρώπης του μέλλοντος. Το όραμα μίας Ε.Ε., που γίνεται διαρκώς πιο ισχυρή και πιο ανταγωνιστική. Αλλά και πιο δημοκρατική, πιο κοινωνική, πιο πολιτική».

«Η Ελλάδα, οι Έλληνες, αναμένουμε, με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, την ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στη μεγάλη Ευρωπαϊκή Οικογένεια. Στηρίζουμε και στηρίζουμε ενεργά, την επιλογή και την πορεία τους αυτήν. Αναπτύξαμε, παράλληλα και εξακολουθούμε να αναπτύσσουμε συστηματικές προσπάθειες, για να είναι διαρκώς ζωντανό και να εκδηλώνεται έμπρακτα το ευρωπαϊκό ενδιαφέρον, για ολόκληρη τη Ν.Α. Ευρώπη. Να υποστηρίζεται και να ενισχύεται ο βηματισμός όλων των γειτονικών Λαών προς την Ευρώπη του μέλλοντος».

«Η Χώρα μας, ως μοναδικό Κράτος-μέλος της Ε.Ε. στην περιοχή, υπήρξε και παραμένει πρωταγωνιστής στο δρόμο αυτό. Ενθαρρύνουμε την ευρωπαϊκή προοπτική όλων των γειτονικών Χωρών και εκφράζουμε την ειλικρινή ευχή να συνεχίσουν με επιτυχία την πορεία για την ένταξή τους στη μεγάλη ευρωπαϊκή οικογένεια. Να προχωρήσουν στις αλλαγές, στις μεταρρυθμίσεις, στις κεντρικές πολιτικές επιλογές, που απαιτούνται για την πλήρη ανταπόκρισή τους στους κανόνες και τα προαπαιτούμενα, τις αρχές και τις αξίες της Ένωσης. Να υιοθετήσουν και να αποδείξουν στην πράξη ότι ακολουθούν, σε κάθε περίπτωση, την επιταγή για πλήρη σεβασμό στα Δικαιώματα του Ανθρώπου, τη διεθνή νομιμότητα, την αρχή της συνεννόησης και της καλής πίστης, στην επίλυση κάθε εκκρεμότητας, που άφησε πίσω του το παρελθόν».

«Παράλληλα, και ενώ θα συνεχίζονται οι διαδικασίες ένταξης στην Ε.Ε., μπορεί να βρίσκει έμπρακτη εφαρμογή και η ιδέα για τη δημιουργία ενός ενιαίου οικονομικού χώρου. Ενός χώρου, που να δίνει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις όλων των Χωρών της περιοχής να αναπτύξουν στενότερες συνεργασίες, να διευρύνουν τους ορίζοντές

matters pending that are relics of the past with good faith».

«At the same time, as the accession continues, we can see the practical implementation of the idea for setting up a unified economic space that will provide the enterprises of all the Countries in the region with the opportunity to develop a closer cooperation, to expand their horizons, and therefore address themselves to more and larger markets, to tens of millions of consumers. It is also particularly significant and continues in this direction that the economies of the countries in the region function in a complementary fashion with one another and that is reflected in present-day reality. Amongst our Countries and also the Countries of the area at large, there is a very strong and a very promising network of economic, business, commercial, tourist and cultural cooperation. The network acts as a lever for a further enhancement of the dynamism of our region. It is a network that contributes to a multipartite approach, economic growth, stability and prosperity of all».

«We Greeks look forward to the ever closer, to the ever more effective and efficient cooperation with all our neighbours. The interest and trust of Greek investors in the countries and peoples of South East Europe is demonstrated through the presence of 3,500 enterprises in the region. Greek entrepreneurs have invested close to EUR12 billion in neighbouring countries. They hold the second ranking position of FDIs in Bulgaria, the fifth in Romania. Greek

τους και να απευθύνονται σε περισσότερες και μεγαλύτερες αγορές, σε δεκάδες εκατομμύρια καταναλωτές. Είναι, μάλιστα, εξαιρετικά σημαντικό -και συμβάλλει στην κατεύθυνση αυτή - το γεγονός ότι οι οικονομίες των Χωρών της περιοχής λειτουργούν συμπληρωματικά η μία στην άλλη. Και αυτό, ήδη αποτυπώνεται στη σημερινή πραγματικότητα. Ανάμεσα στις Χώρες μας, αλλά και ανάμεσα στις Χώρες της ευρύτερης περιοχής έχει, ήδη, αναπτυχθεί ένα ισχυρό και πολλά υποσχόμενο δίκτυο οικονομικής, επιχειρηματικής, εμπορικής, τουριστικής και πολιτιστικής συνεργασίας. Ένα δίκτυο, που λειτουργεί ως μοχλός για την περαιτέρω τόνωση του δυναμισμού ολόκληρης της περιοχής. Ένα δίκτυο που συμβάλλει στην πολυμερή προσέγγιση, την οικονομική ανάπτυξη, τη σταθερότητα, την ευημερία όλων».

«Οι Έλληνες προσβλέπουμε στην ολοένα και πιο στενή, στην ολοένα και πιο αποδοτική συνεργασία, με όλους τους γείτονές μας. Το ενδιαφέρον και η εμπιστοσύνη των Ελλήνων επενδυτών στις χώρες και τους λαούς της Ν.Α. Ευρώπης αποδεικνύεται με την παρουσία 3.500 επιχειρήσεων στην περιοχή. Έλληνες επιχειρηματίες έχουν επενδύσει σχεδόν 12 δισ. ευρώ στις γειτονικές χώρες. Έχουν τη δεύτερη θέση επενδυτών στην Βουλγαρία και την πέμπτη στην Ρουμανία. Οι ελληνικές Τράπεζες εξοικειώθηκαν, από νωρίς, με τις ιδιαιτερότητες των τοπικών αγορών και συμμετέχουν σε ποσοστό που ξεπερνά το 20%, στο τραπεζικό σύστημα της ευρύτερης περιοχής. Οι εμπορικές ροές έχουν αυξηθεί σημαντικά. Οι ελληνικές εξαγωγές στα Βαλκάνια αυξάνονται, κατά την τελευταία διετία, με ρυθμούς γύρω στο 10% το χρόνο. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι και το γεγονός, ότι μεταξύ των Χωρών της περιοχής, αναπτύσσεται ισχυρό τουριστικό ρεύμα».

«Εξέχουσα θέση στα γεγονότα που ενισχύουν την αναπτυξιακή δυναμική ολόκληρης της περιοχής διεκδικεί ήδη και η δημι-

Banks familiarized themselves early on with the peculiarities of local markets and participate at the rate of over 20% in the banking system of the region at large. Commercial flows have grown significantly. Greek exports in the Balkans over the past two years increased by some 10% annually. Another important consideration is that there is a strong tourist flow developing between the Countries of the region».

«The Energy Community, whose Charter we signed in Athens the previous October is another dimension of developmental potential of the region, because thus we have an important additional link in the relations of all the Countries of the European Union and a strong lever for economic growth throughout the region. New horizons are opened up, new prospects for improving competitiveness, attracting major investments and strengthening employment. It is in short a crucially important development for further collaboration with the regional Countries and between us and the EU».

«As the Premier of Bulgaria said, we are collaborating closely in respect of the Burgas-Alexandroupolis pipeline and thus respond to the need for a further conduit of oil transport from the Caspian Sea to international markets, in a complementary, not a competitive manner. Furthermore there is linkage of the Greek electric grid with those of Bulgaria and Turkey, collaboration in know-how exchange to improve public administration, the emphasis we lent

ουργία της Ενεργειακής Κοινότητας, την Ιδρυτική Συνθήκη της οποίας υπογράψαμε, μαζί, εδώ στην Αθήνα, τον περασμένο Οκτώβριο. Διαμορφώνεται, έτσι, ένας επί πλέον κρίκος στις σχέσεις όλων των Χωρών με την Ε.Ε., αλλά και ένας ακόμα ισχυρός μοχλός για την οικονομική ανάπτυξη σ' ολόκληρη την ευρύτερη περιοχή. Ανοίγονται νέοι ορίζοντες, που φέρνουν πιο κοντά όλα τα Κράτη της περιοχής μας. Δημιουργούνται νέες προοπτικές για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων, την τόνωση της απασχόλησης. Είναι -συνοπτικά- μία εξέλιξη καθοριστικής σημασίας για την περαιτέρω συνεργασία, τόσο μεταξύ των Χωρών της περιοχής, όσο και μεταξύ της κάθε μίας με την Ε.Ε.».

«Σημειώνεται ακόμη, το γεγονός, ότι η Ελλάδα, η Βουλγαρία και η Ρωσία, συνεργαζόμαστε για την κατασκευή του πετρελαιογωγού Μπουργκάς-Αλεξανδρούπολης. Ανταποκρινόμαστε έτσι στην ανάγκη για έναν ακόμη διάυλο μεταφοράς πετρελαίου από την Κασπία στις διεθνείς αγορές, συμπληρωματικά και όχι ανταγωνιστικά, προς άλλους αγωγούς. Και καταγράφω ακόμη:

- Την διασύνδεση του Ελληνικού ηλεκτρικού δικτύου με τα δίκτυα της Βουλγαρίας και της Τουρκίας.

- Την συνεργασία που αναπτύσσουμε σε ό,τι αφορά στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας για στην βελτίωση της Δημόσιας Διοίκησης.

- Την έμφαση που δίνουμε στην ολοκλήρωση των νέων και την αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων διεθνών οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων. Στόχος μας είναι να μειωθούν ακόμα περισσότερο οι αποστάσεις και να βελτιωθούν κατά πολύ οι συνθήκες στη μετακίνηση ανθρώπων και τη διακίνηση αγαθών. Τέλος, αναφέρομαι στις νέες διασυνοριακές διόδους, στους κάθετους άξονες που ξεκινούν από την Εγνατία Οδό, στους Διευρωπαϊκούς Οδικούς Άξονες, που ήδη προωθούνται, αλλά και στις σιδηροδρομικές μεταφορές».

to the integration of new road networks and railway networks and the improvement of existing ones. Our objective is to reduce distances and improve conditions for the transport of products and services».

«Greece provides new opportunities for business initiatives in energy infrastructure, renewable sources of energy, the tourist trade, commerce, transport, communications and ICT and shipping. And we have been promoting therefore ruptures with the past, changes and reforms to safeguard and guarantee a strong competitive economy in a healthy fiscal environment».

«We create the wherewithal for a spring of entrepreneurship. We are encouraging our businesses to undertake a revolution of quality. Furthermore we are encouraging the attraction of investments, improving competitiveness and making our economy extrovert through our new developmental model, which brings down the tax rates, provides increased financial and tax incentives through the new development law, makes it easier to obtain a licence for manufacturing and commercial concerns, improves levels of funding from the European Union that goes to certain projects, promotes PPPs, creates five special spatial plans, so that investors can know where to invest. We are deregulating the electricity and natural gas market, providing a new framework to make the most of renewable sources of energy and are creating the national strategic framework of reference to make the most of the EUR20+ billion that are

«Η Ελλάδα παρέχει σήμερα νέες ευκαιρίες για επιχειρηματικές πρωτοβουλίες μεγάλης κλίμακας. Ιδίως, μάλιστα, σε τομείς όπως:

- Οι Ενεργειακές Υποδομές.
- Οι Αναανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
- Η Τουριστική Βιομηχανία.
- Το Εμπόριο.
- Οι Μεταφορές.
- Οι Επικοινωνίες και η Πληροφορική.
- Η Ναυτιλία».

«Θεμελιώσαμε και βελτιώνουμε συνεχώς ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο, που ενθαρρύνει την προσέλκυση επενδύσεων, βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα, και ενισχύει την εξωστρέφεια της Οικονομίας μας».

«Ανάμεσα στ' άλλα, θυμίζω:

- Μείωση φορολογικών συντελεστών.
- Αυξημένα χρηματοδοτικά και φορολογικά κίνητρα, μέσω του νέου αναπτυξιακού νόμου.

- Απλοποίηση των αδειοδοτικών διαδικασιών για τις μεταποιητικές και, σύντομα, για τις επιχειρήσεις του εμπορίου.

- Διεύρυνση των ορίων και των ποσοστών χρηματοδότησης από το ΕΠΑΝ.

- Ενιαίο πλαίσιο για τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.

- Κατάρτιση πέντε Ειδικών Χωροταξικών Σχεδίων, για να ξέρει κάθε επενδυτής τι και πού μπορεί να επενδύσει.

- Απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.

- Νέο πλαίσιο για την αξιοποίηση των ΑΠΕ.

- Κατάρτιση Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την αξιοποίηση των 20 και πλέον δισεκ. ευρώ του επόμενου Κοινοτικού Πλαισίου. Και όλα αυτά με βασικές προτεραιότητες την ανάπτυξη της Περιφέρειας και την επένδυση στις νέες Τεχνολογίες, την Έρευνα και την Καινοτομία».

«Η Ελλάδα κινείται, ήδη, με νέα δυναμική, στο δρόμο της ανάπτυξης, της δημιουργίας

coming to us from the forthcoming Community Framework».

«Greece therefore is on the path of development, creativity and progress. It has put behind it its conservatism and inertia; it has succeeded in gaining major victories. We have achieved a significant reduction of our fiscal deficit, and within 2006 it will go under 3% of GDP. We have more than doubled our growth rate vis-à-vis the average in the euro zone. In the first quarter of 2006 it exceeded 4%. We reversed the declining trend in the strength of our competitiveness as an economy, and have improved our rating by eight places. Inflation has been restrained to 3.5%, despite the explosive rise in fuel prices. Investments in the first quarter showed an increase by 7%. Our exports have also been rising, over 13% in 2005, and close to 23% for the first quarter of the year».

«Post-Olympic Greece is changing. We are broadening our collaboration with all our neighbours, we are creating a strong competitive economy for opportunities, we are establishing the foundations for a dynamic, viable, human-centred growth throughout. We are providing new opportunities and new prospects for everybody. The initial results of our New Economic and Development Policy are here for all to see. They inspire self-confidence and optimism for the years to come, and they broaden our capabilities for effective action, social cohesion and justice. For that matter, isn't this then end goal and quintessence of all politics?».

γίας, της προόδου. Εγκαταλείπει τον συντηρητισμό και την αδράνεια. Δίνει μάχες καθημερινά και πετυχαίνει σημαντικές νίκες.

- Πετύχαμε, ήδη, με τον πιο ήπιο τρόπο, σημαντική μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος και εξασφαλίζουμε, μέσα στο 2006, την υποχώρησή του κάτω από το 3% του ΑΕΠ.

- Πετύχαμε ρυθμούς ανάπτυξης υπερδιπλάσιους του μέσου όρου των χωρών της ευρωζώνης, που, το πρώτο τρίμηνο του 2006, ξεπέρασαν το 4%.

- Πετύχαμε να αναστρέψουμε τις πτωτικές τάσεις στην ανταγωνιστικότητα της Οικονομίας μας και να καταγράψουμε σημαντική βελτίωση, ανεβάζοντας τη Χώρα μας στη διεθνή κατάταξη κατά οχτώ θέσεις.

- Ο πληθωρισμός, παρά την πρωτόγνωρη έκρηξη στις διεθνείς τιμές πετρελαίου, συγκρατήθηκε στο 3,5%.

- Οι επενδύσεις κατά το πρώτο τρίμηνο του χρόνου σημείωσαν αύξηση περίπου 7%.

- Οι εξαγωγές μας παρουσιάζουν διαρκή ανοδική τάση (πάνω από 13% το 2005 και κοντά στο 23% το πρώτο τρίμηνο του χρόνου)».

«Το κλίμα στη μεταολυμπιακή Ελλάδα αλλάζει. Διευρύνουμε τη συνεργασία με όλους τους γείτονές μας. Δημιουργούμε ισχυρή και ανταγωνιστική Οικονομία ευκαιριών. Θεμελιώνουμε δυναμική, βιώσιμη και ανθρωποκεντρική ανάπτυξη, σ' ολόκληρη τη Χώρα. Διασφαλίζουμε μια νέα προοπτική, για όλους τους Πολίτες. Τα πρώτα αποτελέσματα της Νέας Οικονομικής και Αναπτυξιακής Πολιτικής μας ενισχύουν την σιγουριά για το δρόμο που διαλέξαμε. Εμπνέουν αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία για τα χρόνια που έρχονται. Κυρίως, όμως, διευρύνουν τις δυνατότητες για αποτελεσματικές δράσεις κοινωνικής συνοχής και δικαιοσύνης. Αυτός, άλλωστε, είναι ο απώτερος στόχος και η πεμπουσία της πολιτικής».

We are expecting these two Countries to become part of our Union, and this will change the map of the Balkans

By Mr. George PAPANDREOU
President P.A.S.O.K.

«We are expecting these two important Countries Bulgaria and Romania, to become part of our Union, and certainly this will change the map of the Balkans. It will change the economic map, the political map, the social and cultural map, creating new possibilities, new horizons, for investment but also for new and warm relationships between our three countries. It will also be a very symbolic move for the rest of the Balkans, a very important moment, where we are saying, as a European Union, this part of the world does have a future in our European family».

«So I would like to develop four points in my speech today, first of all talk a bit about the wider environment of security as a precondition, if you like, for the necessary environment for investment and for development of our economies. Secondly, the true importance, the political importance and economic importance of enlargement of the European Union, in order to create this stable and

Η ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε. θα αλλάξει άρδην το χάρτη της Βαλκανικής

Του κ. Γεωργίου ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
Προέδρου του Π.Α.Σ.Ο.Κ.

«Αναμένουμε οι δύο σημαντικές αυτές Χώρες, η Βουλγαρία και η Ρουμανία, να γίνουν μέλη της Ένωσης μας και σίγουρα αυτό θα αλλάξει άρδην τον χάρτη της Βαλκανικής, θα αλλάξει τον οικονομικό, πολιτικό, κοινωνικό και πολιτιστικό χάρτη της Βαλκανικής, δημιουργώντας νέες ευκαιρίες, ανοίγοντας νέους ορίζοντες για επενδύσεις, αλλά και για νέες και θερμότερες σχέσεις μεταξύ των τριών Χωρών. Θα είναι επίσης και μία πάρα πολύ σημαντική κίνηση για το υπόλοιπο των Βαλκανικών Κρατών. Μία πολύ σημαντική στιγμή όπου εμείς λέμε ως Ευρωπαϊκή Ένωση αυτό το μέρος του κόσμου, αυτό το μέρος του πλανήτη έχει μέλλον στην ευρωπαϊκή μας οικογένεια».

«Θα ήθελα να αναπτύξω τέσσερις θεματικές στην ομιλία μου σήμερα. Κατ' αρχήν θα ήθελα να μιλήσω περί του ευρύτερου περιβάλλοντος της ασφάλειας ως προϋπόθεσης για την δημιουργία του απαραίτητου θετικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και για την ανάπτυξη των οικονομιών μας. Στη συνέχεια θα ήθελα να θίξω την πολύ μεγάλη πολιτική σημασία και οικονομική σημασία όμως, που αναδύεται από τη διεύρυνση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να δημιουργηθεί αυτό το σταθερό, ασφαλές και ειρηνικό περιβάλλον, που θα ε-

peaceful environment, which will allow investments and will certainly become a calling card, if you like, or a drawing card for further investments in the region. Thirdly, I would like to say a few words about the role Greece has played and I believe should play, both concerning the enlargement process but also concerning the development of further economic investment and activity in the Balkans. Finally, I will say a few words, not to talk only about the wider political environment of security or of a sense of security that is necessary, but also the sense of security our citizens need in a globalising world, where we need to have the possibility of major changes but that these major changes and this outgoing, if you like, or looking outwards view of our companies, of our economies, of our societies, needs to go hand in hand with a sense of stability and security that our citizens, our workers, and particularly also the small and medium-sized companies should have. And this is where our role as governments should be important».

«Today, just some weeks ago, again I undertook an initiative for shaping a new national strategy of Greece vis-à-vis our neighbouring country, Turkey, having the feeling that a dynamic that was launched some years ago was lost. And of course I have been extremely critical of the current Government, on account of this deficit, of this deficiency. Of course, I believe that the first responsibility lies on the back of Turkey itself. But this of course does not mean that Greece should not undertake the necessary initiatives, with a strategy that would fully validate and protect our rights, that would show to Turkey the necessary

πιτρώσει την άνθηση των επενδύσεων, ώστε να είναι ο άσσοσ, η κύρια ελκτική δύναμη για περαιτέρω επενδύσεις. Τρίτον, θα ήθελα να αναπτύξω λίγα πράγματα σε ό,τι αφορά το ρόλο που ανέπτυξε και που θα πρέπει περαιτέρω να αναπτύξει η Ελλάδα σε ό,τι αφορά και τη διαδικασία διεύρυνσης, αλλά και την ανάπτυξη περαιτέρω οικονομικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων στα Βαλκάνια. Τέλος, θα πω λίγα λόγια θέτοντας όχι μόνο το ευρύτερο περιβάλλον ασφάλειας, την έννοια δηλαδή της ασφάλειας που είναι απαραίτητη, αλλά και μία αίσθηση ασφαλείας, που χρειάζονται οι Πολίτες μας σε ένα παγκοσμιοποιημένο κόσμο, όπου πρέπει να έχουμε και την ευκαιρία μεγάλων αλλαγών, αλλά αυτές οι μείζονες αλλαγές και αυτός ο εξωστρεφής χαρακτήρας των εταιρειών μας, των οικονομιών μας και των κοινωνιών μας, πρέπει να συμπορεύεται με μία αίσθηση σταθερότητας και ασφάλειας, που οι πολίτες, οι εργαζόμενοι και ιδιαίτερα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα πρέπει να απολαμβάνουν. Εκεί ακριβώς είναι πολύ σημαντικό ο ρόλος μας ως κυβερνώντες».

«Πριν από λίγες εβδομάδες πήρα πρωτοβουλία και πάλι για τη διαμόρφωση μίας νέας εθνικής στρατηγικής για την Ελλάδα, σε σχέση με την γείτονά μας την Τουρκία, έχοντας την αίσθηση, ότι μία δυναμική που είχε αναπτυχθεί προ ολίγων ετών, έχει χαθεί και βεβαίως έχω κάνει και έντονη κριτική προς την σημερινή Κυβέρνηση για αυτό το έλλειμμα. Βεβαίως, πρώτα η ευθύνη θεωρώ ότι πρέπει να είναι ήδη στις πλάτες της Τουρκίας. Αυτό δεν σημαίνει, ότι δεν πρέπει και η Ελλάδα να πάρει τις απαραίτητες πρωτοβουλίες. Μία νέα στρατηγική, που θα κατοχυρώνει πλήρως τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, τα συμφέροντά μας, μία στρατηγική που θα δείξει στην Τουρκία στο δρόμο του απαιτούμενου σεβασμού του Διεθνούς Δικαίου, της αρχής της καλής γειτονίας, των αρχών και των αξιών, τις οποίες πιστεύει και στις οποίες στηρίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση».

respect of international law, of good neighbourhood, of enshrining the values and ideas upon which the European Union is founded».

«Let me point out that Greece is amongst the first-ranking Countries of the world, which unfortunately absorbs 5%, even 10% of its GDP on defence expenditure. All these huge funds could very well be diverted and earmarked for investment for health, for education, for the human capital. Therefore, it would be wonderful if we managed to reach a peace and stability pact with our neighbouring Country, which would let both countries set aside substantial funds for the mutual development of our countries, instead of spending it for defence material».

«The European Union asks, as it does for all candidate Countries, for fighting criminality, corruption, the state of law in the Balkan States, the protection of human rights, the protection of private property; it demands the observation of rules and laws of the free market, fighting trafficking or weapons, dealing with illegal immigration. Unfortunately, these issues are used as arguments against the enlargement by the European Union. I would like to refer to this argument. It is enlargement that will solve these problems. It is enlargement that will address those problems, those illnesses the sooner the better. And therefore, it is for the benefit for the whole of the European Union to proceed with this enlargement».

«It is for the first time that the Balkans will participate in the European developments through three countries in the region. The special geographical impact due to its neighbourhood to the Black Sea, the Ukraine, the Asia, the ores and

«Εδώ θέλω να υπενθυμίσω, ότι η Ελλάδα είναι από τις πρώτες χώρες στον κόσμο δυστυχώς, σε επένδυση σε εξοπλιστικά συστήματα 5% έως και 10% πολλές φορές του ΑΕΠ επενδύεται σε αμυντικές δαπάνες, οι οποίες θα μπορούσαν κάλλιστα να πάνε σε ανάπτυξη, σε επένδυση στην παιδεία, σε επένδυση στον άνθρωπο. Άρα, λοιπόν, πολύ σημαντικό και για το οικονομικό κλίμα να μπορούμε να φτάσουμε σε ένα σύμφωνο ειρήνης και ασφάλειας με τη γείτονα Χώρα, που θα επιτρέψει και τις δύο μας χώρες να βάλουμε σημαντικά ποσά από εκεί που πάνε σε εξοπλισμούς, σε ειρηνικές δράσεις προς την ανάπτυξη των Χωρών μας».

«Σήμερα ζητά η Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως ζητά από κάθε υποψήφια Χώρα, την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, την καταπολέμηση της διαφθοράς, τη λειτουργία και την ισχύ του νόμου στις Χώρες των Βαλκανίων, την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την προστασία της περιουσίας, κανόνες και ρύθμιση της αγοράς, καταπολέμηση της μαφίας, του λαθρεμπορίου, του εμπορίου λευκής σαρκός και των όπλων και ναρκωτικών, αντιμετώπιση της λαθρομετανάστευσης. Δυστυχώς στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυτά τα ζητήματα χρησιμοποιούνται ως επιχειρήματα ενάντια στη διεύρυνση. Εδώ θέλω να το αντιστρέψω αυτό το επιχείρημα. Η διεύρυνση είναι αυτή, που θα λύσει αυτά τα προβλήματα. Είναι η διεύρυνση που θα απαντήσει σε αυτές τις ασθένειες το γρηγορότερο δυνατόν και άρα είναι προς όφελος ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτή η διεύρυνση».

«Πρώτη φορά τα Βαλκάνια θα συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές αποφάσεις και εξελίξεις με τρεις Χώρες στην περιοχή. Το ειδικό στρατηγικό βάρος της περιοχής λόγω της γειννιάσής της με το χώρο της Κασπίας, της Κεντρικής Ασίας, Μαύρης Θάλασσας, χώρου του πετρελαίου, του φυσικού αερίου, θα αναβαθμιστεί τα επόμενα χρόνια. Και αυτή η στρατηγική εξέλιξη επιβάλει τη ενίσχυση της συνεργασίας, μία πολύ καλή συνεργασία τα

resources of national gas will be further enhanced. And therefore, I must admit there has been an excellent cooperation between Greece and Romania and Bulgaria over the last years, in view of their accession, and it will be further intensified after the integration. I believe that these three countries will be promoted and will be proven as centres of stability but also as a role model for the Balkans and as a hub for the various trans-European channels».

«Therefore, we must work for the development and promotion of the comparative advantages of our region and towards this direction, the PASOK Governments have toiled for the creation of the Burgas-Alexandroupolis natural gas pipeline for the creation of an integrated infrastructure strategy in the Balkans for telecommunications, energy and transport. We also laid the foundation for the Energy Community of Southeastern Europe and we are most glad for the positive evolutions that followed. I must stress, once again, that beyond the integration of these two new countries, all the other, the remaining Balkan Countries must have this perspective. Because we must demonstrate the Balkans as a unified, dynamic market of 65 million people, ready for major development leaps. Sixty-five millions. And if we compute the Turkish citizens, we have double that figure».

«As far as Greece is concerned and our envisaged role, we would like to stress that we will pursue in the same path. I have addressed my criticism to the government, the current government, with regard to its presence and its activity in the Balkan region. I believe there is huge scope for further contributing in the Thessaloniki decisions taken under

τελευταία χρόνια ομολογώ Ελλάδας, Βουλγαρίας και Ρουμανίας, η οποία είμαι σίγουρος θα συνεχιστεί ακόμα πιο εντακτικά. Πιστεύω ότι θα αναδειχθούν οι τρεις αυτές Χώρες ως κέντρο και σταθερότητας, αλλά και ως κέντρο εξευρωπαϊσμού και των υπολοίπων Βαλκανίων, όπως και σε ισχυρό κέντρο μεταφοράς ενεργειακών πόρων προς τη Δυτική Ευρώπη, εφ' όσον διαμορφωθούν οι κατάλληλες υποδομές. Αυτό σημαίνει, ότι πρέπει να εργαστούμε για την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής μας. Και σε αυτή τη βάση οι Κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ έχουν εργαστεί για την δημιουργία του αγωγού Μπουργκάς - Αλεξανδρούπολη, την δημιουργία δικτύων μεταφορών και φυσικού αερίου μέσω Τουρκίας και την διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης στρατηγικής υποδομών στα Βαλκάνια, τηλεπικοινωνιών, ενέργειας και μεταφορών. Βάλαμε και τις βάσεις για την ενεργειακή κοινότητα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και βεβαίως χαιρόμαστε για τις θετικές εξελίξεις που ακολούθησαν. Τονίζω βεβαίως και πάλι, ότι πέραν της ένταξης των δύο αυτών νέων χωρών και οι υπόλοιπες Χώρες πρέπει να έχουν αυτή την προοπτική, γιατί πρέπει να αναδείξουμε την Βαλκανική ως μία ενιαία δυναμική αγορά 65 εκατομμυρίων που προετοιμάζεται να κάνει μεγάλα αναπτυξιακά άλματα 65 εκατομμύρια και αν βάλουμε και την Τουρκία, ουσιαστικά διπλασιάζουμε αυτόν τον αριθμό των Πολιτών».

«Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα και το ρόλο μας θέλω να τονίσω, ότι εμείς ακριβώς αυτό τον ρόλο της διεύθυνσης θα τον συνεχίσουμε, αλλά βεβαίως έχω κάνει και την κριτική μου και προς την Κυβέρνηση σε ό,τι αφορά τη δραστηριότητα και την ενεργή της παρουσία στην περιοχή των Βαλκανίων, αλλά πιστεύω, ότι έχουμε πολλά περιθώρια για να συμβάλλουμε ακόμα περισσότερο στις αποφάσεις της Θεσσαλονίκης, που είχαμε πάρει επί Ελληνικής Προεδρίας για τα Βαλκάνια και βεβαίως και στην αντιμετώπιση και ευρύτερων προβλημάτων στην ευρύτερη περιοχή».

the Greek presidency and in facing the broader problems in the region».

«I would like to stress the active role of the Socialist International and me, as its President, in these issues of stability and peace. I would also like to stress something else. Even a small country such as Greece has a great margin of participating actively in the international debate as to the great problems of this region. And indeed, I would say that a small Country such as Greece, or Bulgaria or Romania in fact, we have a very specific role to play because we, as small countries, are the first to realise the great turmoil there is worldwide and we realise that there is a need to have some rules of the game, international rules of the game. We want to have an international Community which is going to be safe because it is a Community of the rule of law and it is not the strong one that prevails».

«I would like to conclude by saying a few things about financial relations with our neighbouring Countries and the need to adjust to the new circumstances. We must have a policy for stability in the region and we must also have a framework for our financial adjustment. We want to have radical reforms, we have to be outward looking and we must also safeguard for our citizens, the Greeks, the Europeans. We must make them feel secure. I would like to start by saying that there are many positive elements as regards our financial relations with Bulgaria and Romania. EUR 8.5 billion have been invested by Greece in the Balkan countries. More than 200,000 jobs have been created. Trade transactions with Bulgaria and Greece for last year are USD 2 billion. Greece is the second investor after Austria, USD 1 billion more in Bulgaria. As regards

«Θέλω να τονίσω τον ενεργό ρόλο που αναλαμβάνει η Σοσιαλιστική Διεθνής και εγώ ως Πρόεδρος της σε αυτά τα μεγάλα θέματα ειρήνης και ασφάλειας και που επηρεάζουν τον κόσμο ολόκληρο και ιδιαίτερα την περιοχή. Αλλά να τονίσω και κάτι άλλο. Ακόμα και μία μικρή Χώρα σαν την Ελλάδα έχει πολλά περιθώρια ενεργούς συμμετοχής στη διεθνή συζήτηση για τα μεγάλα προβλήματα του κόσμου και ιδιαίτερα αυτής της περιοχής. Θα έλεγα μάλιστα ότι ίσως και μια χώρα όπως η Ελλάδα μια μικρή χώρα και μιλάμε και για τη Βουλγαρία και για τη Ρουμανία έχουμε έναν ιδιαίτερο ρόλο. Διότι πρώτοι εμείς ως μικρές Χώρες συνειδητοποιούμε την ρευστότητα σε παγκόσμιο επίπεδο και την ανάγκη να μπου κανόνες του παιχνιδιού σε διεθνές επίπεδο. Να υπάρξει μία διεθνής Κοινότητα που θα είναι ασφαλής επειδή υπάρχει η ισχύς του νόμου και όχι ο νόμος του ισχυρού. Γι' αυτό ακριβώς οι Χώρες σαν την Ελλάδα μπορούν να παίξουν ένα ρόλο».

Θέλω όμως να κλείσω μιλώντας για τις οικονομικές σχέσεις τις οποίες αναπτύσσουμε με τις γείτονες Χώρες και την ανάγκη να προσαρμοστούμε στις νέες συνθήκες. Όπως πρέπει να υπάρχει μία πολιτική ασφάλειας ευρύτερης στην περιοχή, έτσι πρέπει να δούμε και την οικονομική προσαρμογή μας μέσα από ένα πλαίσιο, που και θα μας επιτρέψει να κάνουμε αλλαγές ειδικές, να είμαστε εξωστρεφείς, αλλά και θα διασφαλίσει για τον Πολίτη μας τον Έλληνα, τον Ευρωπαίο, το αίσθημα της ασφάλειας. Ξεκινώ λέγοντας, ότι υπάρχουν πολύ θετικά στοιχεία για τις οικονομικές μας σχέσεις με τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Η Ελλάδα έχει επενδύσει 8,5 δισεκ. ευρώ στις Βαλκανικές Χώρες και έχει δημιουργήσει πάνω από 200.000 θέσεις εργασίας. Το διμερές εμπόριο αναπτύσσεται ραγδαία, οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Βουλγαρίας και Ελλάδας για τη χρονιά που πέρασε φτάνουν τα 2 δισεκ. δολάρια. Η Ελλάδα είναι ο δεύτερος επενδυτής στη Βουλγαρία μετά την Αυστρία με ύψος επενδύσεων που υ-

Romania we have more than 1 billion trade volume and investment 2 billion. Greece is the third foreign investor in Romania.

We are active in various fields of activities: banks, telecommunication, foodstuffs, construction, energy products. Therefore we see that our bilateral relationships are steadily increasing and they are going to take on a new dynamic after the accession of these two countries in the European Union. The very positive results and perspectives of course also have some risks and we have to deal with these risks».

«There are radical changes in the international economy, production, trade and capital; everything moves around rapidly, and the distribution of wealth is changing, and the jobs distribution is also changing. We build up comparative advantages but these advantages are lost overnight. So there is high insecurity, high unemployment in some sectors or regions, and everything is happening quite fast. In Bilbao and Liverpool some years ago, and now in Northern Greece, we are faced with similar phenomena. And at the centre we have the European citizens, the European workers, the Greek workers, the workers in Bulgaria and Romania».

«Now, the question is the following, and now we'll have some ideological differences as to answering this question: Are we going to be more competitive by decreasing the sense of security felt by our citizens by reducing wages, by deregulating working conditions? Are these the only tools or the basic tools with which to deal with competitiveness? Personally I don't think that these are the right tools to be used because ideologically I am against such a rationale, but I also

περβαίνει το 1 δισεκ. δολάρια. Με την Ρουμανία ο όγκος του διμερούς εμπορίου έχει σήμερα ξεπεράσει το 1 δισεκ. και οι επενδύσεις τα 2 δισεκ. Η Ελλάδα είναι ο τρίτος μεγαλύτερος ξένος επενδυτής στη Ρουμανία. Δραστηριοποιείται σε ένα μεγάλο εύρος τομέων: Τρόφιμα, τηλεπικοινωνίες, τρόφιμα, κατασκευές, προϊόντα ενέργειας».

«Βλέπουμε, λοιπόν, πως οι διμερείς μας οικονομικές σχέσεις αναπτύσσονται συνεχώς και θα αποκτήσουν μία άλλη και νέα δυναμική με την ένταξη των δύο αυτών χωρών στην Ένωση. Οι εξαιρετικά θετικές επιδόσεις και προοπτικές βεβαίως εγκυμονούν και κάποιους κινδύνους, που πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Έχουμε ριζικές και ραγδαίες αλλαγές στην παγκόσμια οικονομία: παραγωγή, εμπόριο, κεφάλαιο μετακινούνται με πολύ μεγάλη ευκολία, αλλάζοντας την κατανομή του πλούτου αλλά και των θέσεων εργασίας».

«Συγκριτικά πλεονεκτήματα χτίζονται, αλλά και την επόμενη ημέρα μπορεί να χαθούν. Έτσι, λοιπόν, δημιουργείται μία αβεβαιότητα, υψηλή ανεργία σε συγκεκριμένους κλάδους ή περιοχές μέσα σε ένα πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Όπως στο Μπιλμπάο ή στο Λίβερπουλ πριν μερικά χρόνια, έτσι και σε περιοχές στην Ελλάδα, όπως στη βόρεια Ελλάδα, έχουμε κι εμείς παρόμοια φαινόμενα. Στη μέση είναι ο Ευρωπαίος Πολίτης, ο Ευρωπαίος Εργαζόμενος, ο Έλληνας Εργαζόμενος, ο Εργαζόμενος στη Ρουμανία και στην Βουλγαρία».

«Το ερώτημα που τίθεται είναι εάν θα γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί μειώνοντας την ασφάλεια, που αισθάνεται ο κάθε Πολίτης μας, μειώνοντας τους μισθούς, μειώνοντας ή απελευθερώνοντας μόνο και μόνο τις εργασιακές σχέσεις, εάν αυτά θα είναι τα μόνα εργαλεία ή θα είναι τα βασικά εργαλεία με τα οποία εμείς θα αντιμετωπίσουμε την ανταγωνιστικότητα. Προσωπικά δε θεωρώ, ότι αυτά είναι τα σωστά εργαλεία, και διότι αν θέλετε από ιδεολογικής αρχής είμαι πολιτικά αντίθετος σε μία τέτοια λογική, αλλά

think that in practice we will not be able to become competitive. I don't want us to be competitive vis-à-vis Bulgaria and Romania because we are going to have lower wages than the people in Romania and Bulgaria, and this is something we cannot do anyway. So we have to be complementary. We have to invest in a new rationale, development rationale, we have to take advantage of our edges: tourism, alternative energy resources, alternative forms of agricultural products or other types of services, telecommunications, innovation. These are going to be the comparative edges for Greece. At the same time we have to invest not only as Greece, or Romania, or Bulgaria, as member states. Europe at large has to invest in education and innovation, because our competition is not among ourselves. Our competition is a competition between Europe and the international economy».

«Now we are experiencing these developments in our small microcosm through enlargement. We must build up a new social consensus in our societies. There must be mutual obligations and PASOK, our party, is ready for these challenges. We are ready to deal with these challenges when we get the mandate from our Citizens in the next elections. We want to strengthen our Citizens through education and participation. We want to encourage a dialogue, critical thinking, creativity, consensus and deliberation. We want to rally society around us and to make society our ally, our ally in the future, for the decisions of this future in order to turn the Balkans into a region of peace, stability and social justice».

και διότι θεωρώ, ότι πρακτικά δε θα μπορούσαμε να είμαστε ανταγωνιστικοί. Δεν περιμένουμε να είμαστε ανταγωνιστικοί με την Βουλγαρία ή τη Ρουμανία επειδή θα έχουμε φθηνότερους μισθούς από τους εργαζομένους στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία. Και δε μπορούμε να το κάνουμε αυτό. Άρα πρέπει να βρούμε τρόπο να είμαστε συμπληρωματικοί. Να επενδύσουμε σε μία νέα αναπτυξιακή λογική, αξιοποιώντας τα δικά μας συγκριτικά πλεονεκτήματα, είτε είναι στον τουρισμό, είτε είναι στις εναλλακτικές μορφές ενέργειας, είτε είναι στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών αγροτικών προϊόντων, είτε είναι σε άλλες υπηρεσίες, είτε είναι στις επικοινωνίες, τηλεπικοινωνίες, στην καινοτομία. Αυτά θα είναι τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που η Ελλάδα θα έχει. Αλλά και παράλληλα πρέπει να επενδύσουμε όχι μόνο ως Ελλάδα ή ως Βουλγαρία, Ρουμανία ή ως Χώρες μεμονωμένες, αλλά και ως Ευρώπη στον τομέα της Παιδείας και της Καινοτομίας, γιατί βεβαίως ο ανταγωνισμός μας δεν είναι απλά μεταξύ μας, θα έλεγα πολύ περισσότερο είναι ένας ανταγωνισμός μεταξύ Ευρώπης και μίας διεθνούς παγκόσμιας οικονομίας».

«Πρέπει να χτίσουμε μία νέα κοινωνική συμφωνία μέσα στις Κοινωνίες μας με εκατέρωθεν δεσμεύσεις, και το ΠΑΣΟΚ είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει αυτές τις μεγάλες προκλήσεις. Είμαστε έτοιμοι να αντιμετωπίσουμε αυτές τις προκλήσεις όταν πάρουμε την εντολή από τους Πολίτες μας στις επόμενες εκλογές. Θέλουμε να ενδυναμώσουμε τους Πολίτες μέσα από την εκπαίδευση και τη συμμετοχή, ενθαρρύνοντας τον διάλογο, την κριτική σκέψη, την δημιουργικότητα, την συναίνεση και την διαβούλευση. Θέλουμε να συνεγείρουμε την Κοινωνία και να την κάνουμε σύμμαχό μας. Σύμμαχο και συμμετοχο στις μεγάλες αποφάσεις, που έχουμε μπροστά μας για να μετατρέψουμε τα Βαλκάνια σε μία ευρύτερη γεωγραφική περιοχή ειρήνης, ευημερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης».

Η Βουλγαρία και η Ρουμανία αντιπροσωπεύουν βιώσιμους επιχειρηματικούς Εταίρους

Του κ. **Olli REHN**

European Commissioner for enlargement

Πρωθυπουργοί, εξοχότατοι, κυρίες και κύριοι, δυστυχώς δεν μπορώ να είμαι προσωπικά παρών σε αυτή τη συνάντησή σας, αλλά χάρη στη σύγχρονη τεχνολογία μπορώ να σας μεταφέρω τους προσωπικούς μου χαιρετισμούς μέσω αυτού του βιντεοσκοπημένου μηνύματος.

Τα τελευταία χρόνια η Βουλγαρία και η Ρουμανία πέρασαν από ουσιαστικές μεταβολές μετά από αρκετά χρόνια διαπραγματεύσεων, που συνοδεύτηκαν από βαθύτατες μεταρρυθμίσεις. Τελικά οδηγηθήκαμε στην τελική φάση προσχώρησης και των σχετικών διαπραγματεύσεων του 2004 μετά από την υπογραφή και το 2005 τον Απρίλιο της σχετικής συμφωνίας.

Και οι δύο χώρες προσπάθησαν πάρα πολύ για να φτάσουν σε αυτά τα τελευταία στάδια της διαδικασίας ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ολοκληρώνοντας γενναίες και σημαντικές αλλαγές και προσαρμόζοντας την νομοθεσία τους, όπου αυτό ήταν απαραίτητο σύμφωνα με το κοινοτικό κεκτημένο.

Όλα αυτά τα στάδια συνεισέφεραν στις γενικότερες βελτιώσεις και στις δύο Χώρες. Σήμερα η Βουλγαρία και η Ρουμανία αντιπροσωπεύουν βιώσιμους επιχειρηματικούς εταίρους με μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, σε σύγκριση με αυτό που συμβαίνει στην Ευρώπη των 25 και συνεχίζουν να έχουν ισχυρές προοπτικές ανάπτυξης.

Το καθήκον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να αξιολογήσει την πρόοδο της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, για να δεί αν είναι έτοιμες για την πραγματική προσχώρηση.

Πρόσφατα ήμουν στη Σόφια και στο Βουκουρέστι μαζί με τον κ. José Manuel BARROSO τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για να παρουσιάσω στον κόσμο και στις Αρχές τις τε-

λευταίες εκτιμήσεις μας της 16ης Μαΐου για την πρόοδο που έχει επιτευχθεί και από τις δύο Χώρες, σε σχέση με αυτό που είχε συμβεί συγκρίνοντας με την προηγούμενη Έκθεση για το 2005.

Το συμπέρασμά μας είναι, ότι η Βουλγαρία και η Ρουμανία έχουν δώσει σαφή αποτελέσματα και πρέπει να τις συγχαρούμε.

Την 1η Ιανουαρίου 2007 θα έχουν καταφέρει να επιτύχουν αυτά που πρέπει, υπό την προϋπόθεση, ότι θα αντιμετωπίσουν και τα ζητήματα που πρέπει ακόμη να αντιμετωπιστούν.

Θα ήθελα να συγχαρώ τους Πρωθυπουργούς και των δύο Χωρών και τις Κυβερνήσεις για την ταχεία και εποικοδομητική ανταπόκρισή τους στις αξιολογήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Έφτιαξαν ένα πρόγραμμα δράσης για να αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις που απομένουν, όπως αυτές έχουν εντοπιστεί από την Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η προτεραιότητα όλων των προτεραιοτήτων εξακολουθεί να είναι η μεταρρύθμιση του Δικαστικού Σώματος, το οποίο θα είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει τη διαφθορά και το οργανωμένο έγκλημα. Αυτό αποτελεί το θεμέλιο κάθε δημοκρατικής κοινωνίας.

Είναι, επίσης, απαραίτητο για να δημιουργηθεί ένα ασφαλές περιβάλλον για τους εντόπιους και τους διεθνείς επενδυτές. Η διαφθορά θεωρείται συχνά ένα από τα μεγαλύτερα αντικίνητρα για τις άμεσες επενδύσεις. Επομένως, είναι σημαντικό η διαφθορά να αντιμετωπιστεί με σθεναρό τρόπο και από τις δύο Χώρες για να επιτευχθεί ένα πιο διαφανές και αξιόπιστο περιβάλλον συνεργασίας για τους Πολίτες και τις Επιχειρήσεις.

Τα αποτελέσματα στη μάχη κατά της διαφθοράς θα συνεισφέρουν και στη μάχη κατά του οργανωμένου εγκλήματος. Οι τομείς προτεραιότητας και όλα τα εκκρεμή θέματα θα παρακολουθούνται προσεκτικά και θα συμπεριληφθούν στην επόμενη Έκθεσή μας η οποία θα δημοσιευθεί το αργότερο μέχρι τον Οκτώβριο του τρέχοντος έτους.

Στη βάση αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξετάσει εάν η ημερομηνία προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση τον Ιανουάριο του 2007, μπορεί όντως να τηρηθεί. Στόχος μας είναι να καλώς ορίσουμε την Βουλγαρία και την Ρουμανία ως μέλη τον Ιανουάριο του 2007 και είναι και καθήκον μας ως θεματοφύλακα των Συνθηκών της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διασφαλίσουμε, ότι από την στιγμή, που θα γίνουν μέλη, πραγματικά θα πληρούν και τις απαραίτητες προϋποθέσεις. Επομένως, θέλουμε να πούμε, ότι η προσχώρηση της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας θα είναι μία ιστορία επιτυχίας και για τις δύο Χώρες και για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η νέα διεύρυνση θα δώσει στην Ε.Ε. στρατηγική πρόσβαση στην Μαύρη Θάλασσα

Του κ. **Timo SUMMA**

Director, Enlargement Directorate General,
European Commission

Κατ' αρχάς επιτρέψτε μου εν συντομία να παρουσιάσω την εμπειρία, που αποκομίσαμε από τα δέκα νέα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα οφέλη που προέκυψαν από τη διεύρυνση, γιατί αυτό συνδέεται άμεσα με τα ενδιαφέροντα της επιχειρηματικής Κοινότητας και ιδιαίτερα με τις δύο Χώρες, Βουλγαρία και Ρουμανία.

Καθώς η Βουλγαρία και Ρουμανία, λοιπόν, είναι έτοιμες να ολοκληρώσουν το σχετικό κύκλο διεύρυνσης προς ανατολάς, που ξεκίνησε το 2004, ήδη είμαστε σε θέση να παρουσιάσουμε τα πρώτα συμπεράσματα από την εμπειρία από τις πρώτες οκτώ Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και έχουμε και δύο ακόμα βέβαια Μέλη, Μάλτα και Κύπρο, που έχουν ήδη εντυπωσιακά προσαρμοσθεί και έχουν ενδυναμώσει και εμπλουτίσει την Ευρωπαϊκή Ένωση τα δύο τελευταία χρόνια.

Κρίνοντας εκ των υστέρων διαπιστώνουμε, ότι η διαδικασία διεύρυνσης που ξεκίνησε τον «Μάρτιο» του 2004 δικαίωσε τους αισιόδοξους και ανακούφισε τους σκεπτικιστές. Με πολύ μεγάλη υπερηφάνια μπορούμε να περιγράψουμε τους ακρογωνιαίους λίθους αυτής της καθαρά επιτυχούς ιστορίας για όλους τους συμμετόχους και μάλιστα και τις επιχειρήσεις. Έχουμε δημιουργήσει μία πολύ μεγαλύτερη, ευρύτερη αγορά, η οποία βελτίωσε και υποστήριξε κατά πολύ το επιχειρηματικό περιβάλλον και στο οποίο οι νεοεισερχόμενοι μπόρεσαν και ήταν αρκετά έτοιμοι και ικανοί να ανταγωνιστούν.

Αναμφισβήτητα αυτές οι νέες αφίξεις ενδυνάμωσαν πολύ τον ανταγωνισμό με αποτέλεσμα όλοι οι Ευρωπαίοι καταναλωτές να επωφελούνται από περισσότερους δυναμικούς παραγωγούς, ενώ η οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης εν συνόλω απολαμβάνει πολύ μεγαλύτερης συνολικής ανταγωνιστικότητας, πράγμα το οποίο στην αρχή ήταν ανησυχία των παλαιών Κρατών Μελών.

Αποφασίσθηκε, ακόμα, ότι και σε Χώρες οι οποίες δεν εφάρμοσαν περιορισμούς, οι συνολικές διακινήσεις εργαζομένων και δη από τα νεοεισελθόντα Μέλη ήταν πάρα πολύ περιορισμένες. Επιπροσθέτως, η πολύ σημαντική οικονομική ανάπτυξη στην Κεντρική Ευρώπη, όπως είδαμε ήδη, σήμαινε, ότι μειώθηκε κατά πολύ η ανεργία στα νέα Κράτη Μέλη.

Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάζει, επίσης, μία περαιτέρω διαδικτύωση μέσα στην οικονομία της γνώσης ξεκινώντας από ανταλλαγές Φοιτητών στα πλαίσια του προγράμματος ERASMUS και φτάνοντας στην πανευρωπαϊκή συνεργασία σε ερευνητικά προγράμματα. Είδαμε, ότι τα νέα Κράτη Μέλη επωφελούνται όντως τα μάλια από τα προγράμματα αυτά, ερευνητικά και ανταλλαγές Φοιτητών και διαδραματίζουν και σημαντικό θεμελιώδη ρόλο. Αυτό σημαίνει ένα καινούριο άνοιγμα. Ουσιαστικά είναι αμοιβαία η ωφέλεια παλαιών και νέων Κρατών Μελών.

Είναι σαφές, ότι αν η θετική εμπειρία απ' αυτές τις οκτώ Χώρες Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μπορεί να δώσει μία εικόνα του μέλλοντος, μπορούμε να έχουμε εν δυνάμει εξίσου ευοίωνη εικόνα για την Βουλγαρία και την Ρουμανία, μία κατάσταση δηλαδή «win-win», αμοιβαίων νικητών. Μπορούμε, επίσης, να αναμένουμε, ότι και τα 25 Κράτη Μέλη, επίσης, θα επωφεληθούν.

Όλα τα σχετικά στατιστικά στοιχεία για την αυξανόμενη συνεργασία μεταξύ Ελλάδας, Βουλγαρίας και Ρουμανίας δείχνουν πάρα πολύ αυξανόμενη κίνηση στον τουρισμό και στο ε-

μπόριο. Όλα τα Κράτη Μέλη θα επωφεληθούν από την ένταξη και από το δυναμικό Βουλγαρίας και Ρουμανίας γιατί η ταχύτητα αναπτυσσόμενη αγορά τους δίνει, επίσης, και προσφέρει εργατικό δυναμικό χαμηλότερου κόστους ιδιαίτερα σε τομείς ταχύτατης ανάπτυξης.

Επίσης, η διεύρυνση αυτή θα δώσει και στην Ευρωπαϊκή Ένωση στρατηγική πρόσβαση στη Μαύρη Θάλασσα και ως εκ τούτου ζωτικούς διαύλους για το εμπόριο και την ενέργεια.

Ερχόμεθα τώρα εν τάξει σε θέματα διαχείρισης της διεύρυνσης αυτής. Πρέπει να τονίσω την πολύ μεγάλη σημασία μιας προσεκτικής διαχείρισης και παρακολούθησης της διαδικασίας διεύρυνσης, καθώς όλοι οι πρόσφατοι και εν δυνάμει νεοεισερχόμενοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνειδητοποίησαν με μεγάλο κόστος, ότι οι προετοιμασίες στη διεύρυνση απαιτούν πολύ σκληρή δουλειά και δύσκολες αποφάσεις, προκειμένου να πληρωθούν τα απαιτητικά πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλα τα πεδία δημόσιας πολιτικής.

Είναι σημαντικό βέβαια να δούμε, ότι ο λόγος για τον οποίο η διεύρυνση του 2004 λειτούργησε τόσο ομαλά και απρόσκοπτα είναι γιατί αυτά τα πρότυπα ουσιαστικά, οι προδιαγραφές, είχαν περατωθεί πριν από την ένταξη των Χωρών.

Ποιές είναι, λοιπόν, οι υπολειπόμενες προκλήσεις, που πρέπει να αντιμετωπίσουν Βουλγαρία και Ρουμανία; Στο ενδοκλήριο μήνυμά του ο αρμόδιος Επίτροπος κ. Όλι Ρεν πολύ σωστά δήλωσε, ότι και η Βουλγαρία και η Ρουμανία έχουν επιτελέσει μακρόπνοες και πολύ φιλόδοξες και ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στις προετοιμασίες τους για τις προενταξιακές διαδικασίες.

Ξέρουμε έχουν γίνει τεράστιες προσπάθειες με απτά αποτελέσματα. Η Επιτροπή, λοιπόν, και τα Κράτη Μέλη συνοδεύουν και παρακολουθούν τις διαδικασίες αυτές πάρα πολύ προσεκτικά και εκ του σύνεγγυς μέσω ελέγχων και Εκθέσεων Προόδου.

Είναι ευρύτατο το φάσμα των ελέγχων, που διενεργούμε και των πεδίων πολιτικής, που παρακολουθούμε.

Το κύριο πεδίο ανησυχίας στη Βουλγαρία και σε κάποιο βαθμό και στη Ρουμανία ενδίδεται στην ανεξαρτησία του Δικαστικού Σώματος και στην πάλη κατά τη διαφθοράς. Η Βουλγαρία και η Ρουμανία εξακολουθούν να χρειάζονται εξ ίσου την ανάπτυξη ενός συστήματος διαφανούς και ισχυρού συστήματος δημόσιων προμηθειών.

Βέβαια, ξέρουμε, ότι στο άμεσο μέλλον πρόκειται να διαχειριστούν πάρα πολλά κονδύλια που θα προέρχονται από τους φόρους των Ευρωπαίων φορολογουμένων. Επομένως, πρέπει να εξασφαλισθεί ένα πολύ υγιές δικαστικό σύστημα και σύστημα διενέργειας των δημόσιων προμηθειών.

Εν τάξει τώρα σε ό,τι αφορά τα επόμενα βήματα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκδώσει την τελική της αξιολόγηση και τις συστάσεις στην επόμενη Έκθεση Προόδου που θα δημοσιευθεί τέλη Σεπτεμβρίου, πολύ σύντομα δηλαδή.

Το βέλτιστο σενάριο προβλέπει να καταφέρουν και οι δύο Χώρες να αντιμετωπίσουν τα υπόλοιπα πεδία σημαντικού προβληματισμού προς ικανοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να οδηγηθούν έτσι σε ένταξη την 1η Ιανουαρίου 2007.

Εάν όμως σε αυτή τη φάση έχουμε σαφέστατες μαρτυρίες, ότι οι προετοιμασίες στη Ρουμανία και στη Βουλγαρία είναι τέτοιες, οπότε υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για όποια δήποτε από τις δύο Χώρες να μην καταφέρουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις για την ένταξή τους μέχρι εκείνη την ημερομηνία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συστήσει την αναβολή ένταξης όποιας δήποτε από τις δύο Χώρες μέχρι το 2008 και αυτό θα το ξέρουμε και θα το κάνουμε τέλη Σεπτεμβρίου. Άρα πλησιάζει η καταληκτική αυτή προθεσμία.

Εάν, όπως ελπίζουμε, η Βουλγαρία και η Ρουμανία όντως καταφέρουν να ενταχθούν όπως είχε προβλεφθεί το 2007, μπορώ να σας διαβεβαιώσω, ότι αυτό επ' ουδενί δεν θα τις απελευθερώσει και δεν θα τις απαλλάξει από την διατήρηση και επιτάχυνση των προσπαθειών τους και μετά την ένταξη.

Είμαστε πεπεισμένοι, ότι η ορμή και η τάση για την μεταρρύθμιση θα πρέπει να παραμείνουν εξ ίσου δυνατές στη Βουλγαρία και στη Ρουμανία για να δώσουν απτά αποτελέσματα και είμαστε πεπεισμένοι, ότι και οι δύο Χώρες και οι δύο Κυβερνήσεις και οι Λαοί εργάζονται σκληρά.

Έτσι, λοιπόν, τους επόμενους μήνες πρέπει να επιταχύνουν την προσπάθεια τους.

Η Βουλγαρία λειτουργεί ήδη ως Μέλος της Ε.Ε.

Της κ. **Meglana KUNEVA**

Minister of European Affairs
Ministry of Foreign Affairs, Bulgaria

Ως υπεύθυνη Υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων και υπεύθυνη συνομιλιών με την Ευρωπαϊκή Ένωση και για τον συντονισμό των προενταξιακών διαδικασιών με μεγάλο ενδιαφέρον βλέπουμε τα προβλεπτά οφέλη της ένταξης της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αξιοσημείωτο είναι το θέμα, αλλά και ο χώρος, που γίνεται το Συνέδριο αυτό, που είναι ακριβώς το λίκνο πολιτισμού και δημοκρατίας και πρωτεύουσα Χώρας επί μακρόν διάστημα μοναδικής Χώρας Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην περιοχή Νοτιανατολική Ευρώπη.

Ως Μέλος του ΝΑΤΟ και σύντομα Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Βουλγαρία έχει πολύ σημαντικό ρόλο συνεισφοράς σε έναν πιο ασφαλές προβλέψιμο και ευημερούντα χώρο της Νοτιανατολικής Ευρώπης. Σε ό,τι αφορά όμως στην πολιτική ασφάλειας και στην εξωτερική πολιτική, ήδη η Βουλγαρία λειτουργεί ως Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχει κοινά σύνορα με την Τουρκία και στο μέλλον θα ανήκει στα σύνορα του ενιαίου εναέριου χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για μας αυτό είναι πολύ σημαντικό και καταβάλλουμε συνεχιζόμενες προσπάθειες για την εξασφάλιση της ασφάλειας και της εξωτερικής πολιτικής και έχουμε λάβει εύσημα στην σχετική Έκθεση του αρμόδιου Ευρωπαϊκού Επιτρόπου.

Η Βουλγαρία θα συνεχίσει να εργάζεται για την εφαρμογή του κεκτημένου του Σένγκεν σε συμφωνία με το σχετικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εξωτερική πολιτική στοχεύει στην εξασφάλιση των συμφερόντων των Πολιτών μας, αλλά και στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των συμμάχων και εταίρων μας.

Ως εκ τούτου, θα καταβάλλουμε κάθε προσπάθεια, ώστε να συνεισφέρουμε στη διαφάνεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων στο πεδίο των εξωτερικών, με προβλέψιμες και σταθερές εξωτερικές πολιτικές και συμμορφούμενοι προς την κοινή εξωτερική πολιτική της ειδικής στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι κύριο μέλημα της βουλγαρικής διπλωματίας.

Από το 2004 η Βουλγαρία ανήκει στο ΝΑΤΟ και συμμετέχει σε πάρα πολλές κοινές ασκήσεις. Αυτό αναμφισβήτητα συνεισφέρει στην εγκαθίδρυση ενός ευνοϊκού επιχειρηματικού οικονομικού περιβάλλοντος στην Βουλγαρία. Έτσι έχουν προσελκυστεί πάρα πολλοί αλλοδαποί επενδυτές και υπάρχουν μία τάση σταθερής απόδοσης ξένων επενδύσεων. Στο πρώτο εξάμηνο οι άμεσες επενδύσεις αυξήθηκαν κατά 50% στη Βουλγαρία, σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2005.

Η πολύ σημαντική άνοδος των άμεσων ξένων επενδύσεων είναι αποτέλεσμα της απόδοσης της εμπιστοσύνης στο επιχειρηματικό περιβάλλον στη Βουλγαρία και θα συνεχίσει να αναπτύσσεται και μετά την 1η Ιανουαρίου του 2007 όπως προβλέπεται. Είναι, επίσης, αποτέλεσμα της οικονομικής ανάπτυξης της Βουλγαρίας, που σύμφωνα με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο θα εξακολουθεί να κινείται στο 6% και τα ερχόμενα έτη. Χάρη στην ανάπτυξη αυτή η Βουλγαρία καταφέρει να ανταποκριθεί στην πολύ υψηλή ανεργία και να την μειώσει στον εν τριτοί σε σχέση με αυτό που ήταν πριν από δύο χρόνια.

Ποιος είναι ο αντίκτυπος που θα έχει η ιδιότητα του εν δυνάμει Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο επιχειρηματικό περιβάλλον; Και οι τρεις συναρμόδιοι Υπουργοί Ευρωπαϊκών Υποθέσεων θα σας παρουσιάσουν αντίστοιχη άποψη και αυτό είναι και μέρος της ομορφιάς

της εικόνας. Έχουμε πάρα πολλές ομοιότητες και πάρα πολλούς ίδιους λόγους του γιατί η ιδιότητα Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα έχει θετικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις.

Θα ήθελα, λοιπόν, εν τάχει να συνοψίσω και να εστιάσω στα ακόλουθα σημεία. Θα ανοίξει η βουλγαρική οικονομία αφ' ης στιγμής γίνει Μέλος, με νέες ιδέες, νέα γνώση και νέο κεφάλαιο, το οποίο θα αναπτυχθεί μέσω της ευρύτερης οικονομικής ανάπτυξης, μέσω της δημιουργίας νέων συμπράξεων και επιχειρηματικών συνεργασιών, που θα προκύψουν από τα Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι ξένοι επιχειρηματίες θα επενδύουν το πολύ πιθανότερο στη Βουλγαρία γιατί θα είναι σίγουροι, ότι θα λειτουργούν σε αντίστοιχο πεδίο, όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γιατί η Βουλγαρία θα συνάδει προς το συγκεκριμένο κοινοτικό δίκαιο και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το δίκαιο ιδιοκτησίας και πνευματικών δικαιωμάτων, επωφελούμενοι των οικονομικών κλίμακας και σε σχέση με την πρόσβαση σε πρώτες ύλες σε πιο ανταγωνιστικές τιμές.

Θα αυξηθεί το ποσό έμμεσων επενδύσεων και αυτό θα δίνει την πρόσθετη δυνατότητα στην Βουλγαρία να εσχυγχρονίσει την υποδομή και την βιομηχανία. Η Βουλγαρία θα έχει πρόσβαση στα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό θα δώσει πολύ περισσότερη προστιθέμενη αξία στην περιοχή βελτιώνοντας τις υποδομές και δίνοντας μεγαλύτερες επενδύσεις στο ανθρώπινο κεφάλαιο.

Ως εκ τούτου θα ήθελα να τονίσω, ότι η Βουλγαρική Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να εξασφαλίσει την μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα στην απορρόφηση κονδυλίων εκ των Διαρθρωτικών Ταμείων μέσω εξ' άντε χρηματοοικονομικών αναλύσεων και εκ των υστέρων αξιολογήσεων ex post. Η Βουλγαρία είναι πολύ σημαντικός σύνδεσμος μεταξύ Δυτικών Βαλκανίων, της Κασπίας και της ανατολικής περιοχής και του βορά.

Είμαι πεπεισμένη, ότι συνδυάζοντας αυτό το μέρος της δήλωσής μου με όσα θα πει ο ομόλογος Υπουργός Εξωτερικών της Ρουμανίας σίγουρα ενδυναμώνεται η εικόνα των περιφερειακών προσπαθειών μας να αυξήσουμε την αξία της περιοχής μας και την παρουσία μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ένταξή μας θα δώσει μεγαλύτερα κίνητρα στη βουλγαρική οικονομία να γίνει πιο ανταγωνιστική και ευέλικτη, λόγω της κατάργησης των τελωνειακών δασμών και περιορισμών στην κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων, αλλά και ανθρώπων, οδηγώντας σε πολλά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

Συνοψίζοντας τα οφέλη από την ένταξη συν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Βουλγαρίας, όπως το χαμηλό εργατικό κόστος, που υπάρχει ακόμα, που ίσως να είναι, αν θέλετε δίκαιο μαχαίρι ως επιχείρημα, το χαμηλό εργατικό κόστος, αλλά πάντα ένα εκπαιδευμένο και με δεξιότητες χαμηλό εργατικό δυναμικό θα είναι προς όφελος των επιχειρήσεων και ταυτόχρονα θα βοηθήσει την ενδυνάμωση της βουλγαρικής οικονομίας έτι περαιτέρω. Και κάτι το οποίο, επίσης, είναι πολύ σημαντικό για μας, θα ενδυναμώσει το επίπεδο ζωής, το κοινωνικό επίπεδο της Χώρας μου.

Κυρίες και κύριοι, ολοκληρώνω με μια κατηγορηματική δήλωση. Η Βουλγαρία προσδοκά ανυπόμονα την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχουμε δουλέψει πολύ σκληρά τα τελευταία χρόνια, στον υπόλοιπο χρόνο μέσα από την ένταξή μας η Βουλγαρική Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα δράσης το οποίο έχουμε εκπονήσει με την βοήθεια και την αρωγή και την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που θα διασφαλίσει, ότι η Βουλγαρία θα είναι σε θέση να λάβει πλήρως τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της ως Μέλος.

Είναι πολύ σημαντικό, επίσης, και σε ό,τι αφορά το νομικό και δικαστικό σύστημα να εφαρμοσθεί το κοινοτικό κεκτημένο. Μπορώ να σας διαβεβαιώσω, ότι η Βουλγαρική Κυβέρνηση και οι Βουλγαρικές Αρχές έχουν απόλυτη επίγνωση, ότι απαιτούνται τέτοιες μεταρρυθμίσεις με αποφασιστικότητα και μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γιατί δεν υπάρχει κάποιος τελικός προορισμός, είναι ένα διαρκές ταξίδι στην διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Η πολιτική βούληση, η πολιτική ορμή για να αντιμετωπίσουμε όλα τα υστερήματα είναι ισχυρότερη παρά ποτέ.

Η Ρουμανία γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης

Της κ. Anca Daniela BOAGIU

Minister, Ministry of European Integration,
Romania

Σας ευχαριστώ πολύ εξοχότατοι, Πρωθυπουργοί, Υπουργοί, διακεκριμένοι καλεσμένοι, κυρίες και κύριοι, είναι λίγο δύσκολο να μιλήσει κανείς μετά το μήνυμα του Επιτρόπου που είναι υπεύθυνος για τη διαδικασία της διεύρυνσης. Είναι δύσκολο, γιατί είναι μια στιγμή για την οποία και οι δυο χώρες και η Ρουμανία και η Βουλγαρία ολοκληρώνουν το προπαρασκευαστικό στάδιο και στο μεταξύ προετοιμάζουν και τα σχέδιά τους για την επόμενη περίοδο.

Αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε στο τέλος της διαδικασίας και ταυτόχρονα στην έναρξη μιας άλλης διαδικασίας, δηλαδή στην ολοκλήρωση και την πραγματική ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω το περιοδικό «Economist» για αυτή την εξαιρετική πρωτοβουλία να διοργανώσει αυτή τη συνάντηση κορυφής σε σχέση με την Ελλάδα, τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και τον επιχειρηματικό κόσμο και πως μπορούμε να ενισχύσουμε τις μεταξύ μας σχέσεις ενόψει της προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όπως είπα, πρόκειται για την έναρξη μιας νέας εποχής και για τις δυο χώρες. Το πάνελ αυτό όμως επικεντρώνεται σε κάποια συγκεκριμένα ζητήματα. Θα ήθελα να ξεκινήσω με το πρώτο το οποίο αφορά τις προτεραιότητες στο πεδίο της ασφάλειας και της εξωτερικής πολιτικής.

Σε σχέση με αυτό θα ήθελα να πω ότι σύντομα η Ρουμανία θα γίνει το 2ο εξωτερικό σύνορο και η 7η χώρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε σχέση με τις προτεραιότητες στην εξωτερική πολιτική, μπορεί να συνεισφέρει σε μια ανοιχτή πολιτική ασφάλειας. Κυρίως η Ρουμανία πιστεύει ότι μπορεί να αποτελέσει τη γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Μια χώρα, η οποία μπορεί να προσφέρει εμπειρογνομοσύνη σε σχέση με την περιφερειακή ασφάλεια, εμπειρία στο μετασχηματισμό προς μια οικονομία της αγοράς, όπως επίσης και στο πως κάποιος μπορεί να μεταφέρει τις αξίες της δημοκρατίας στους γείτονές του.

Μια και μιλάμε για γείτονες, σκεφτόμαστε τα Βαλκάνια, σκεφτόμαστε επίσης και την περιοχή του Ευξείνου Πόντου. Κατά την κατάρτιση των εξωτερικών μας πολιτικών έχουμε δυο προτεραιότητες. Η πρώτη αφορά τη σχέση με τις γείτονες χώρες μέσα στα πλαίσια της πολιτικής της ευρωπαϊκής γειτονίας.

Πρώτον, η Ρουμανία καταλαβαίνει πόσο πολύ η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλει να προωθήσει στην ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων προς Ανατολάς και προς το Νότο, βάσει κοινών αξιών. Αυτή είναι η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας.

Επίσης η Ρουμανία γνωρίζει το συμφέρον που έχουν οι γείτονές μας για λειτουργική σύνδεση με την ευρωπαϊκή ζώνη, προκειμένου να δημιουργήσουμε ένα εκτεταμένο ευρωπαϊκό χώρο.

Η Ρουμανία κατανοεί τις ευθύνες της και είναι πρόθυμη να συνεισφέρει στην περιφερειακή ασφάλεια και να προωθήσει τις αξίες της οικονομίας της αγοράς και της δημοκρατίας στις γείτονες χώρες.

Ως μελλοντικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα εκμεταλλευτούμε τα οικονομικά εργαλεία που μας δίνει αυτή η ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας και στα πλαίσια αυτά θα θέλαμε να προωθήσουμε σχέδια για τη διασυνοριακή συνεργασία.

Ήδη είχαμε σχετικές συζητήσεις και μπορώ να σας πω ότι την περίοδο 2007-2013 η Ρουμανία θα εκμεταλλευτεί τα ευρωπαϊκά Ταμεία για τα λειτουργικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται μέσω των χρηματοδοτικών οργάνων, που αφορούν τις σχέσεις ευρωπαϊκής γειτονίας, σε σχέση με τα σχέδια μεταξύ της Ρουμανίας και της Δημοκρατίας της Μολδαβίας, Ρουμανία - Ουκρανία και επίσης στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου.

Ο δεύτερος στόχος που έχει τεθεί αφορά την ενίσχυση της περιοχής του Ευξείνου Πόντου μέσα στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ατζέντας. Η χώρα μας θα προωθήσει τη συνεργασία με τον Ευξείνο Πόντο, σε συνεργασία με τους γείτονές μας την Ελλάδα και τη Βουλγαρία.

Η επιτυχία των εξωτερικών σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως επίσης και των σχέσεων ευρωπαϊκής γειτονίας αποτελούν σημείο αναφοράς για την προώθηση της διάστασης του παρευξείνιου συνεργασίας ως μια νέα κατεύθυνση για να συμπεριληφθούν στην ευρωπαϊκή ατζέντα και οι χώρες του Ευξείνου Πόντου.

Όσοι έχουμε την Προεδρία της συνεργασίας των παρευξείνιων χωρών, προσπαθούμε να προωθήσουμε την οικονομική συνεργασία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και παρευξείνιων χωρών και να αυξήσουμε τη σημασία που φαίνεται να έχει αυτή η συνεργασία.

Τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναζητούν λύσεις για να έχουν διαφοροποίηση στις πηγές ενέργειας, όπως επίσης και σε σχέση με τους αγωγούς μεταφοράς ενέργειας που περνούν από την Κασπία. Στα πλαίσια της συνεργασίας μας θα προσπαθήσουμε να αυξήσουμε τις επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα. Στο μεταξύ θεωρούμε ότι το σχέδιο Ναμπόκο είναι μια βιώσιμη εναλλακτική στο σύστημα παροχής ενέργειας που υπάρχει αυτή τη στιγμή.

Θεωρούμε επίσης ότι η Ευρώπη πέρα από την ασφάλεια στην περιοχή, χρειάζεται μια πολύ ισχυρή πολιτική σε σχέση με την ενεργειακή ασφάλεια. Σε σχέση με τον αντίκτυπο που θα έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση στις επιχειρήσεις, θα έλεγα ότι η ένταξη σημαίνει ότι έχεις ένα ασφαλές και προβλέψιμο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Όπως ακούσαμε και από αυτά που είπε ο Επίτροπος ο κ. Olli Rehn και οι δυο χώρες προχώρησαν σε μεγάλες μεταρρυθμίσεις και εναρμόνιση της εθνικής τους νομοθε-

σίας με την ευρωπαϊκή. Δεν λέω ότι αυτό είναι οπωσδήποτε το κλειδί, αλλά θα έλεγα ότι αποτελεί εγγύηση αυτό για περαιτέρω επενδύσεις και στις δυο χώρες.

Η αντιμετώπιση της διαφθοράς, η διαφανής νομοθεσία, οι σαφείς κανόνες, σταθερότητα επιχειρηματικού περιβάλλοντος αυτά είναι μερικά μόνο από τα πλεονεκτήματα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν τις δυο χώρες να ευθυγραμμιστούν με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Σε σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο την εποχή της προσχώρησης η Ρουμανία προφανώς θα έχει ολοκληρώσει την εναρμόνιση με το κοινοτικό κεκτημένο, στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς. Επομένως τα μεγάλα πλεονεκτήματα τότε θα έχουν αποκτηθεί, δηλαδή θα υπάρχει νομοθεσία η οποία θα συνάδει με το κοινοτικό κεκτημένο, θα υπάρχουν παρόμοιες διατάξεις με αυτές των άλλων ευρωπαϊκών χωρών, μια δημοσιονομική πολιτική που θα καθορίζεται από συγκεκριμένο κώδικα, μια κατάλληλη φορολογική πολιτική και στο μεταξύ μεγαλύτερη πρόσβαση στην εσωτερική αγορά, λαμβάνοντας υπόψη ότι πλέον μιλάμε για 500 εκ. καταναλωτές.

Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένο ανταγωνισμό σε όλα τα επίπεδα, αυξάνοντας την αποδοτικότητα και την ανταγωνιστικότητα όλων των εμπλεκομένων στον επιχειρηματικό κόσμο με τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, όπως επίσης και με την εφαρμογή νέων και σύγχρονων τεχνολογιών που θα μειώσουν το κόστος παραγωγής κλπ.

Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα του να είσαι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά την αύξηση των επενδύσεων. Η δυνατότητα αύξησης των άμεσων ξένων επενδύσεων δηλαδή προς τα καινούρια κράτη-μέλη, μια καλή αγορά εργασίας και επίσης μια απελευθέρωση -αυτό συνδέεται με την απελευθέρωση της αγοράς- και δυνατότητα αγοράς ακινήτων. Η αύξηση των ροών επενδύσεων από το εξωτερικό θα οδηγήσει σε βελτίωση της τεχνολογίας και του ανθρώπινου δυναμικού, κάτι, που θα οδηγήσει σε γενικότερη βελτίωση του παραγωγικού δυναμικού.

Επίσης θα πρέπει να λάβουμε υπόψη το σημαντικό ρόλο που θα παίξουν τα Διαρθρωτικά Ταμεία στο μέλλον, έτσι όπως θα δώσουν κάποια κονδύλια στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία. Η Ρουμανία θα πάρει πάνω από 30 δις ευρώ, η οικονομική υποστήριξη που θα λάβει η Ρουμανία θα κατευθυνθεί προς σημαντικούς τομείς όπως η γεωργία και η εφαρμογή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, η κοινωνική συνοχή και η υποδομή.

Μακροπρόθεσμα η προοπτική της συμμετοχής στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση και η υιοθέτηση του ευρώ, θα εξαλείψει τους κινδύνους που προκύπτουν από τις μεγάλες συναλλαγματικές διακυμάνσεις.

Κυρίες και κύριοι αυτοί ήταν μερικά μόνο από τους στόχους μας και επίσης και κάποια από τα πλεονεκτήματα τα οποία θα έρθουν από τη στιγμή που η Ρουμανία και η Βουλγαρία θα γίνουν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Νομίζω ότι για όλους μας είναι μια πολύ σημαντική στιγμή, μια κρίσιμη στιγμή και πραγματικά πιστεύουμε ότι η Ευρώπη θα πρέπει να γίνει πολύ ισχυρότερη από ό,τι είναι. Και οι δυο χώρες μαζί με την επιχειρηματική κοινότητα και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία μας παρακολουθεί συνέχεια, παρακολουθεί κάθε βήμα για να διασφαλίσει ότι σεβόμαστε τις Συνθήκες, πιστεύω ότι όλοι μαζί θα καταφέρουμε, ώστε να έρθει η στιγμή της προσχώρησης.

Νέες προσεγγίσεις των αρμοδιοτήτων των Τοπικών Δομών

Του κ. Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητού Παντείου Πανεπιστ. Κοιν. Πολιτ. Επιστ.,
Πανεπιστ. Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int. I.I.A.P., Paris

Είναι γενική η παραδοχή, ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση προσφέρεται περισσότερο από ό,τι το Κεντρικό Κράτος, λόγω του μεγέθους των Πολιτικών και Διοικητικών της Μονάδων για την πειραματική (σε πρώτη φάση) εισαγωγή συμμετοχικών διαδικασιών και μεγαλύτερης σε έκταση και καλλίτερης σε ποιότητα ενεργού δράσης των Πολιτών, επί σκοπού παραγωγής καλλιτέρου τοπικού εν γένει έργου.

Τα πλεονεκτήματα εν προκειμένω της Τοπικής Δομής συμποσούνται στο μικρό μέγεθος των Διοικητικών Μονάδων, στην εγγύτητα της Δομής σε σχέση με τους Πολίτες και στον νέο πρόσθετο ρόλο της Τοπικής Δομής ως μοχλού της τοπικής ενδογενούς κ.ά. ανάπτυξης.

Με δεδομένη την ελλιπή λειτουργία συμμετοχικών μηχανισμών σε επίπεδο Τοπικών Δομών στην Χώρα μας σημειώνονται τα ακόλουθα εν όψει αναθεώρησης των σχετικών νομοθετημάτων και εν όψει, βεβαίως, των επικείμενων εκλογών του προσεχούς Οκτωβρίου. Η σειρά παράθεσης των σχετικών προτάσεων δεν υποδηλοί και σχετική αξιολόγησή τους.

Προτείνονται λοιπόν τα εξής:

Οι Πολίτες να δικαιούνται να καταθέτουν στα Δημοτικά Συμβούλια τις απόψεις τους για τα τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα, να προβλέπεται η διενέργεια ερευνών κοινής γνώμης επί τοπικών υποθέσεων κ.ά.

Τα ζητήματα τοπικού ενδιαφέροντος να είναι δυνατόν να αποτελέσουν αντικείμενο λαϊκής διαβούλευσης σε επίπεδο Δήμου ή Επαρχίας, να προβλέπεται η δυνατότητα των Δημοτικών Συμβουλίων να αποφασίζουν την διεξαγωγή τοπικών δημοψηφισμάτων είτε εξ οικείας πρωτοβουλίας, είτε κατόπιν αιτήματος Πολιτών (υπό προϋποθέσεις) κ.ά.

Να προβλέπεται η συμμετοχή Πολιτών ως Συμβούλων σε διάφορες Επιτροπές των Δημοτικών Συμβουλίων, η σύσταση ειδικών Συμβουλίων για διάφορες Ομάδες πληθυσμού (Νέων, Ηλικιωμένων, Αλλοδαπών κ.ά.) κ.ά.

Να λειτουργούν User Boards, Συμβούλια Χρηστών, των δημοτικών υπηρεσιών εντός των διοικητικών ορίων των Δήμων.

Να έχουν οι Πολίτες την ευχέρεια προτάσεων τροποποίησης προσχεδίων δημοτικών προϋπολογισμών κ.ά.

Να προβλέπονται τοπικά δημοψηφίσματα επί θεμάτων μετονομασίας πόλεων, οδών κ.ά.

Να συγκροτηθούν ειδικές Υπηρεσίες προστασίας των δικαιωμάτων των Δημοτών υπό τον τίτλο «Συνήγορος των Δημοτών».

Να επιτρέπεται η δυνατότητα διενέργειας υπό Δημοτικών Αρχών τοπικών δημοψηφισμάτων επί θεμάτων σύστασης, κατάργησης, συνένωσης Δήμων.

Να οργανώνεται άπαξ του έτους δημόσια συζήτηση επί τοπικών θεμάτων, ενώ ο Δήμαρχος θα «λογοδοτεί» δύο φορές κατ' έτος στους Δημότες κατά την «ώρα του Δημάρχου».

Να τεθεί σε λειτουργία ειδικό πρόγραμμα υπό τον τίτλο Interactive Government (Διαδραστική Διακυβέρνηση), βάσει του οποίου να είναι δυνατή η εκχώρηση σε Κοινωνικές Οργανώσεις συναφών αρμοδιοτήτων και πόρων.

Να προβλέπεται η σύγκλιση λαϊκών συνελεύσεων υπό των Δημοτικών Αρχών.

Να εισαχθεί ο θεσμός των (Δημοτικών) Επιτροπών Γειτονιάς.

Επί του θέματος των ασυμβιβάστων δραστηριοτήτων των Αιρετών προς το αναλαμβανόμενο τοπικό λειτουργήμα κρίνεται σκόπιμη η τυχόν διεύρυνση του κύκλου δράσεων, τις οποίες δεν θα πρέπει να ασκεί ο τοπικός Αιρετός, κατά την διάρκεια της σχετικής εντολής, χωρίς βεβαίως να υιοθετηθούν άλλα συστήματα, όπως π.χ. το βελγικό σύστημα, το οποίο εισάγει μεγάλο, και ίσως χωρίς νόημα, αριθμό ασυμβιβάστων δράσεων προς το λειτουργήμα για τους τοπικούς Αιρετούς.

Πρέπει να ρυθμισθεί από το Κράτος το θέμα της χρηματοδότησης παρά τον Κράτους της προεκλογικής εκστρατείας των Αιρετών, ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν αυτοί είναι μεμονωμένοι υποψήφιοι ή ενταγμένοι σε κομματικούς ή ανεξάρτητους συνδικασμούς.

Βάση για την χρηματοδότηση μπορεί να είναι ο αριθμός των τελικών ψήφων μεμονωμένων υποψηφίων ή συνδυασμών, το μέγεθος του Ο.Τ.Α. κ.ά.

Επί του θέματος επισημαίνεται, ότι δεν ακολουθείται ομοιόμορφη πολιτική, ούτε υφίσταται σαφές νομικό καθεστώς στις Χώρες Μέλη της Ε.Ε. (πλην π.χ. Σουηδίας, όπου εκ του νόμου ενισχύονται οικονομικά τα Κόμματα, των οποίων οι υποψήφιοι εξελέγησαν).

Κατά την Com. Dir. Reg. et Loc. το θέμα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο συστηματικής μελέτης, με θέσπιση συγκεκριμένων, σαφών και αυστηρών διατάξεων, αναλόγων εκείνων που διέπουν την εκλογή εθνικών εκπροσώπων (Βουλευτών), οι δε τομείς, που πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής εστιάζονται στις χρηματοδοτήσεις των τοπικών υποψηφίων από ιδιώτες, στην κατανομή κονδυλίων από Δομές του εν γένει Δημοσίου Τομέα, στους κανόνες διαφάνειας για την χρηματοδότηση παρ' οίου δήποτε μεμονωμένων υποψηφίων ή συνδυασμών, στην καθιέρωση ανώτατου εμφανούς ορίου εκλογικών δαπανών, στην συγκρότηση ελεγκτικών αδιάβλητων μηχανισμών κ.ά.

Κρίνεται αναγκαία η αποφυγή σύμπτωσης περισσότερων της μίας εντολής στο αυτό πρόσωπο, δεδομένου, όπως κατέδειξε η διεθνής πρακτική, η κατοχή περισσότερων του ενός αιρετών αξιωμάτων δημιουργεί σειρά πρακτικών και τεχνικών προβλημάτων, ενίοτε ιδιαίτερος δυσεπίλυτων.

Για την ελληνική πραγματικότητα θεωρούνται απρόσφορα τόσο το σύστημα της Γαλλίας, το οποίο επιτρέπει την ανάληψη δύο εντολών, όσο και της Ισπανίας, το οποίο

επιτρέπει, εφ' όσον δεν το αποκλείει ρητώς, την ανάληψη περισσότερων εντολών (δύο, τριών κ.ά.).

Οι τοπικοί Αιρετοί ενίοτε στερούνται ειδικών γνώσεων περί τα θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Επομένως, η δημιουργία μηχανισμών επιμόρφωσής τους πριν από την ανάληψη των καθηκόντων τους είτε από το οικείο Υπουργείο, είτε από την ΚΕΑ ΚΕ, είτε από Πολιτικούς Σχηματισμούς, είτε από ανεξάρτητα Επιμορφωτικά Κέντρα κρίνεται απαραίτητη. Η διεθνής εμπειρία επί του θέματος είναι σημαντική για την εισαγωγή ανάλογων μηχανισμών στην Ελλάδα.

Οι ευθύνες απασχόλησης των Ελλήνων Τοπικών Αιρετών πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο συνολικής και συστηματικής μελέτης και ρύθμισης με βάση ανάλογα πρότυπα, ισχύοντα σε άλλες Χώρες.

Τυχόν διαφοροποιήσεις μεταξύ Αιρετών προερχόμενων εκ Κρατικών Υπηρεσιών, Δημοσίων Οργανισμών και Επιχειρήσεων και Ιδιωτικών Μονάδων πρέπει να εκλείψουν, διότι δημιουργούν άνισες συνθήκες απασχόλησης επί ιδίων περιπτώσεων.

Η παράλληλη επαγγελματική δραστηριότητα τοπικών Αιρετών διαρκούσης της εντολής θα πρέπει να ανασταλεί, τόσο για το ενδεχόμενο σύγκρουσης συμφερόντων, όσο και για πρακτικούς λόγους (αδυναμία αποτελεσματικής άσκησης των καθηκόντων της εντολής κ.ά.).

Εάν η αναστολή δεν είναι εφικτή, τότε:

Ίσως είναι σκόπιμη η εισαγωγή του ισπανικού συστήματος, όπου ο τοπικός Αιρετός δικαιούται να ασχολείται επαγγελματικώς κατά το δοκούν, αλλά ο χρόνος αυτός δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει το 20% του επισήμως εβδομαδιαίου εργάσιμου χρόνου, ή

Ίσως είναι σκόπιμη η καθιέρωση ειδικής άδειας στους τοπικούς Αιρετούς σε έκτακτες περιπτώσεις τη αιτήσεί τους, όπως ισχύει αλλά μόνον για Δημάρχους και Αντιδημάρχους στην Γαλλία.

Σε σχέση με μισθούς και αποζημιώσεις των τοπικών Αιρετών συνιστάται η μελέτη των συστημάτων Βελγίου, Ισπανίας, Κάτω Χωρών, τα οποία προβλέπουν τοπικούς Αιρετούς πλήρους και μερικής απασχόλησης: οι πρώτοι λαμβάνουν μηνιαίο μισθό, οι δεύτεροι ειδική αποζημίωση, μικρότερη εννοείται του μισθού των άλλων.

Ακόμη, πρέπει να αναζητηθεί λύση για καταβολή αποζημιώσεων και σε Κοινοτικούς και Δημοτικούς Συμβούλους για την συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των Οργάνων. Τα ποσά πρέπει να καλύπτουν τα οδοιπορικά έξοδα, δαπάνες διαμονής, έξοδα προετοιμασίας κ.ά.

Επί του ισχύοντος συστήματος συνταξιοδότησης των τοπικών Αιρετών στην Ελλάδα διατυπώνεται η άποψη διατήρησής του.

Τέλος, σε σχέση με την συμμετοχή και εκπροσώπηση των φύλων στα τοπικά αιρετά Όργανα διατυπώνεται η άποψη καθορισμού αναλογικότερων ποσοτώσεων και παρότρυνση των Γυναικών για ενεργότερη συμμετοχή τους στις δράσεις των Τοπικών Δομών, με θέσπιση ειδικών κινήτρων κ.ά.

Όλα αυτά βεβαίως «λειτουργούν» και «προάγουν» τους σχετικούς θεσμούς στα πλαίσια της Διοικητικής Αποκέντρωσης και ιδίως ως προς τις αναπτυξιακές τους δραστηριότητες, δραστηριότητες υπό τις σημερινές συνθήκες μάλλον επείγουσες, υπό την προϋπόθεση, ότι η «πολιτική βούληση» είναι διατεθειμένη να τηρήσει «αταλάντευτη γραμμή» στήριξής τους, ανεξάρτητα από βραχυχρόνιες «ζημιές» και «πολιτικό κόστος»...

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ, ΣΤΟΧΟΙ, ΣΗΜΑΣΙΑ

Της Δρος Φωτ. (Έφης) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ

1. Δημόσιες επενδύσεις: αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή;

Είναι γεγονός αναμφισβήτητο, ότι πρώτιστο μέλημα όποιας δήποτε Κυβέρνησης δυτικού τύπου είναι η ανάπτυξη της χώρας στο μέγιστο δυνατό επίπεδο με το μικρότερο δυνατό κόστος και στο πλέον δυνατό σύντομο χρονικό διάστημα, δεδομένης, της συνήθως, τετραετούς διάρκειας παραμονής της στην εξουσία.

Η έννοια της επιδιωκόμενης ανάπτυξης της χώρας, ως γνωστόν, δεν είναι μονοσήμαντη και δεν είναι και σαφώς οριοθετημένη.

Κατά μία προσέγγιση η ανάπτυξη εν γένει «νοείται πρώτον ως παρούσα κατάσταση, ως επίπεδο ή στάδιο ανάπτυξης, δεύτερον, ως επιθυμητή και επιδιωκόμενη μέλλουσα κατάσταση, τρίτον, ως συνειδητή ορθολογική διαδικασία, η οποία οδηγεί από στάδιο σε στάδιο στα πλαίσια μίας προδιαγεγραμμένης πορείας»¹.

Κατ' άλλη άποψη, η ανάπτυξη και ιδίως η οικονομική, αποτελεί πραγματικά ένα πολύπλοκο φαινόμενο και αυτό συμβαίνει γιατί τα μεγέθη, τα οποία την προσδιορίζουν δεν υπόκεινται όλα σε μέτρηση², ενώ άλλοι Ερευνητές με τον όρο ανάπτυξη και ιδίως οικονομική, εννοούν τη μεγέθυνση του παραγομένου προϊόντος μίας δεδομένης κοινωνίας και την μέσω αυτού αύξηση του πλούτου και του υλικού επιπέδου ζωής³.

Η τρέχουσα βιβλιογραφία χρησιμοποιεί και νέους όρους, όπως αιφόρος ανάπτυξη, βιώσιμη ανάπτυξη κ.ά..

1. Βλ. και Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: *Θεσμικό Πλαίσιο Περιφερειακής Ανάπτυξης Τομ. Α', Δ' έκδ. Αθήναι, 2000, σελ. 37. Γ. ΚΑΒΒΑΔΙΑ: Η στροφή. Αθήναι, 1975, σελ. 14.*

2. Α. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ: *Ο Τρίτος Κόσμος και οι πλούσιες χώρες. Αθήναι, 1972, σελ. 26.*

3. Βλ. Γ. ΚΟΥΤΣΟΥΜΑΡΗ: *Οικονομική ανάπτυξη και αναπτυξιακή πολιτική. Αθήναι, 1979, σελ. 1. Ι. ΠΙΝΤΟΥ: Οικονομική του χώρου. Αθήναι, 1974, σελ. 151. Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Στρατηγική Οικονομικής Αναπτύξεως της Ελλάδος. Κέντρο Οικον. Ερευν. Αθήναι, 1962, σελ. 30.*

Έτσι, με τον όρο αειφόρος ανάπτυξη (sustainable development) δηλώνεται μία πολιτική για συνεχή οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη, η οποία δεν συνεπάγεται καταστροφή του περιβάλλοντος και των λοιπών φυσικών πόρων, αλλά αντιθέτως εγγυάται την ορθολογική βιωσιμότητά της.

Υπενθυμίζεται, ότι σε κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αειφόρος ανάπτυξη, ορίζεται ως «η σεβόμενη το περιβάλλον ανάπτυξη» και ως η ανάπτυξη, «η οποία εγγυάται την περιβαλλοντική βιωσιμότητα».

Συναφής όρος χρησιμοποιούμενος εκ παραλλήλου προς τον όρο αειφόρος ανάπτυξη είναι εκείνος της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω του οποίου δηλώνεται αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, η οποία σέβεται το περιβάλλον και χρησιμοποιεί τους φυσικούς πόρους κατά τρόπο αρμονικό, έτσι, ώστε να μη θίγεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους.

Α *contratio* η μη βιώσιμη ανάπτυξη χαρακτηρίζεται από την καταστροφή των φυσικών πόρων, η οποία έχει αρνητικές επιπτώσεις στο μακροπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό.

Προς επίτευξη, λοιπόν, του επιθυμητού επιπέδου ανάπτυξης της χώρας, όπως αυτή, *grosso modo*, έχει επιχειρηθεί να προσδιορισθεί προηγουμένως, η κάθε Κυβέρνηση έχει την δυνατότητα, αναλόγως και των κρατουςών κατά περίπτωση γενικότερων συνθηκών της χώρας, να επιλέξει όποιες και όσες δήποτε στρατηγικές, πολιτικές, διαδικασίες, μέτρα, μέσα, παρεμβάσεις και μέσω δημοσίων επενδύσεων ή μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, κατευθυνόμενων υπό προϋποθέσεις προς συγκεκριμένες περιοχές ή κλάδους δραστηριοτήτων για την επίτευξη των οικονομικών επιδιώξεών της.

Η επιλογή, επομένως, των εργαλείων ανάπτυξης εμφανίζεται «πολυεδρική» και χωρίς ενός ορίου «επιτρέπει» κινήσεις κατά διακριτική ευχέρεια.

Το ερώτημα, το οποίο ανακύπτει είναι εάν οι δημόσιες επενδύσεις στην προκειμένη περίπτωση συνιστούν μία αδήριτη αναγκαιότητα, ελλείψει άλλων δυνατοτήτων, για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων ή εάν συνιστούν μία πολιτική επιλογή, λόγω των δεδομένων «πλεονεκτημάτων», τα οποία ενσωματώνουν.

Η απάντηση προφανώς δεν είναι ευχερής και πρέπει για την σύνθεσή της να ληφθούν πολλοί παράγοντες υπόψη.

Μία «απόκλιση» προς την κατεύθυνση, ότι η επιλογή των δημοσίων επενδύσεων ως «εργαλείου» ανάπτυξης της χώρας συνιστά πολιτική επιλογή, ίσως πρέπει να θεωρηθεί «λογική», εάν βεβαίως ληφθούν υπόψη τα ειδικότερα πλεονεκτήματά τους, όπως:

Τα προγράμματα δημοσίων επενδύσεων, δεν «εμφανίζονται» στο Κοινοβούλιο προς συζήτηση και έγκριση, όπως π.χ. τα αναπτυξιακά προγράμματα.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποφυγή ή την συρρίκνωση ενδεχόμενου πολιτικού κόστους για οία δήποτε Κυβέρνηση, την ευελιξία χειρισμών, την ταχύτητα, επιλογές ενδεχομένως «ακραίες», υπό έποψη σκοπιμότητας κ.ά..

Ακόμη, ένα πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, έχει κατά κανόνα την «σφραγίδα» του οικείου Υπουργού, απηχώντας εν προκειμένω την «φιλοσοφία» του εκάστοτε Κυβερνώντος κόμματος, ενώ, εξ άλλης πλευράς, επιτρέπει ταχείες αναθεωρήσεις, εάν κατά την εφαρμογή του διαπιστωθούν κενά, άστοχες ρυθμίσεις, ασαφείς προσανατολισμοί και στόχοι κ.ά..

Άλλο στοιχείο, το οποίο «συνηγορεί» υπέρ των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων και λειτουργεί κατά τρόπο αποτρεπτικό κατά των αντίστοιχων αναπτυξιακών, είναι ο χρόνος ζωής τους, συνήθως ετήσιος, η δυνατότητα προσδιορισμού των οικονομικών μεγεθών, αναλόγως των υφιστάμενων δυνατοτήτων, η «κατεύθυνση» των διαθέσιμων πόρων προς γεωγραφικές περιοχές της χώρας χωρίς ιδιαίτερες πιέσεις για άλλες επιλογές, δεδομένου του τρόπου σύνταξης του προγράμματος κ.ά..

2. Οι στόχοι των δημοσίων επενδύσεων: πολυεδρικότητα και πολιτικοί προσανατολισμοί

Όλες οι χώρες και όλες οι Κυβερνήσεις δεν προσδίδουν στις δημόσιες επενδύσεις και στα σχετικά προγράμματα την ίδια βαρύτητα ως αναπτυξιακού εργαλείου και αναλόγως της εσωτερικής ή διεθνούς συγκυρίας «καταφεύγουν» σε μικρή ή μεγάλη έκταση σ' αυτές για την επίτευξη αναπτυξιακών στόχων.

Αυτή η επιλογή, απόρροια και συνάρτηση και άλλων πολλών διαρκών ή συγκυριακών παραμέτρων, κατ' αρχάς πολιτικής υφής, εν συνδιασμό και με άλλα δεδομένα, όπως τρέχουσες ανάγκες, πολιτικές πιέσεις, έκτακτα γεγονότα (π.χ. φυσικές καταστροφές), διεθνείς δεσμεύσεις (π.χ. εντάξεις έργων σε διεθνή προγράμματα χρηματοδότησης, όπως Κοινωνικά Πλαίσια Στήριξης) «προσδιορίζει» εκ των πραγμάτων και τους σκοπούς και τους στόχους των θετικών δράσεων σε μία συγκεκριμένη περίοδο μέσω δημοσίων επενδύσεων.

Πέραν αυτών των παραμέτρων, οι οποίες ενέχουν ιδιαίζουσα σημασία για την επιλογή σκοπών και στόχων, που θα εξυπηρετηθούν μέσω κρατικών παρεμβάσεων υλοποιούμενων με δημόσιες επενδύσεις, η τρέχουσα διεθνής βιβλιογραφία καταγράφει, μεταξύ άλλων, και τους εξής στόχους, που καλούνται να υπηρετήσουν οι δημόσιες επενδύσεις, πάντοτε τηρουμένων αναλογιών υγείας και εύρους μίας οικονομίας, μεγεθών, εσωτερικής πολιτικής και οικονομικής κατάστασης κ.λ..

Επισημαίνεται, ότι ο σκοπός, σε σχέση με την καταφυγή στο εργαλείο των δημοσίων επενδύσεων, είναι συνήθως διαρκής και παραμένων, π.χ. αναπτυξιακός, ενώ οι στόχοι είναι δυνατόν να ποικίλουν: κατασκευή υποδομών, έμμεση αναδιανομή εισοδήματος, μείωση ανεργίας κ.ά..

Οι κυριώτεροι λοιπόν στόχοι⁴, των δημοσίων επενδύσεων είναι οι εξής:

Αναδιανομή εισοδήματος είτε κατά τρόπο άμεσο, είτε κατά τρόπο έμμεσο. Η επιδίωξη και η επίτευξη αυτού του στόχου, εξ άλλης πλευράς, είναι αυτονόητο, ότι οδηγεί σε με-

4. Βλ. μερικές από τις βασικές σχετικές βιβλιογραφικές προσεγγίσεις: St. MARGLIN: *Public investment criteria*. London, 1973, p. 19. Ken. ARROW, M. KYRZ: *Public investment: the rate of return and optimal fiscal policy*. Baltimore, 1987, p. 115. P. MUSGRAVE: *The theory of public finance: a study in public economy*. N. York, 1969, p. 42.

τουσίωση της τρέχουσας πρακτικής και των θεσμικών επιταγών (συνταγματικών και νομοθετικών) περί ίσης παροχής ευκαιριών, υπηρεσιών και αγαθών στους πολίτες μίας χώρας, πράγμα το οποίο είναι περισσότερο αναγκαίο και απαραίτητο, όταν γίνεται λόγος για πολίτες χαμηλής εισοδηματικής κατάστασης, πολίτες μειονεκτουσών γεωγραφικών περιοχών, πολίτες μειονοτικών ομάδων, πολίτες με ειδικές ανάγκες πολίτες πληγέντες από φυσικές καταστροφές κ.λ..

Επιδίωξη επίτευξης αυτάρκειας είτε σε υπηρεσίες, είτε σε αγαθά.

Επιδίωξη υποβοήθησης αύξησης της κατανάλωσης υπηρεσιών ή αγαθών, ιδίως υπό ασθενέστερων οικονομικών Ομάδων πληθυσμού.

(Έμμεση) αύξηση της απασχόλησης σε περιπτώσεις κατασκευών, συγκρότηση υποδομών.

(Έμμεση) ενίσχυση της κατανάλωσης, επιτυγχανόμενη μέσω αναδιανομής εισοδήματος, αποκτούμενου από απασχόληση, προκαλούμενη από την αξιοποίηση προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων και της συνακόλουθης εισροής χρήματος σε τοπικές κοινωνίες και οικονομίες.

Εξυπακούεται, ότι εν προκειμένω σε σχέση και με την ενίσχυση της κατανάλωσης το ιδεώδες δεν είναι η γενική αύξηση της (παραγωγής) και κατανάλωσης εν γένει των υπηρεσιών και αγαθών, αλλά η αύξηση της κατά κεφαλήν κατανάλωσης, και ιδίως εκείνης, που αναφέρεται και σε όχι ιδιαίτερος οικονομικώς εύρωστα άτομα και Ομάδες πληθυσμού.

Διάχυση της νέας τεχνολογίας σε επίπεδο εθνικό, περιφερειακό, τοπικό και ιδίως σε τομείς ή γεωγραφικές περιοχές, όπου παρατηρείται απροθυμία του Ιδιωτικού Τομέα να παρέμβει, είτε επειδή το κόστος της σχετικής δράσης είναι ιδιαίτερος υψηλό, είτε επειδή τα προσδωκόμενα ωφέλη εκτιμώνται ως μη ικανοποιητικά κ.λ..

Ενεργοποίηση και τόνωση οικονομικών δραστηριοτήτων είτε σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους σχετικής ύφεσης, είτε σε «αδρανούσες» οικονομικώς γεωγραφικές περιοχές εκ ποικίλων λόγων.

3. Σημασία των δημοσίων επενδύσεων: ετερόκλητες προσεγγίσεις

Πέραν της οίας δήποτε σημασίας, την οποία «ενσωματώνουν» αφ' εαυτών οι δημόσιες επενδύσεις ως μηχανισμός, ως εργαλείο, ως θετική δράση πολιτικής, οικονομικής, κοινωνικής υφής, η «έξωθεν» προσδιδόμενη σ' αυτές σημασία είναι συνάρτηση πολλαπλών παραγόντων και παραμέτρων.

Υπάρχουν χώρες, οι οποίες συνειδητώς επιλέγουν άλλες διαδικασίες και άλλα εργαλεία ανάπτυξης, π.χ. Η.Π.Α., και άλλες οι οποίες «προσβλέπουν» στην αξιοποίηση των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων ως κύρια ή την μόνη δίοδο διαφυγής από σειρά προβλημάτων και αγκυλώσεων.

Αναλόγως, λοιπόν, της κεντρικής πολιτικής οπτικής και επιλογής οι δημόσιες επενδύσεις «καθίστανται» σανίδα σωτηρίας ή στερούνται οίου δήποτε νοήματος. Η εκτίμηση αυτή ό-πως είναι αυτονόητο συναρτάται, εξ άλλης πλευράς, και με τους στόχους, με τους οποίους μία χώρα ή μία Κυβέρνηση έχει «εμπλουτίσει» την έννοια των δημοσίων επενδύσεων.

Έτσι, και αναλόγως των στόχων, και βεβαίως και των εσωτερικών ή διεθνών συγκυριών, οι δημόσιες επενδύσεις για χώρες και οικονομίες όπως η ελληνική, αποκτούν ενίοτε ιδιαίτερη και ιδιαίζουσα σημασία, διότι μέσω αυτών, λόγω π.χ. κατασκευής εντός της χώρας υποδομών και μονάδων υψηλής τεχνολογίας, διαχέεται νέα τεχνολογία, δημιουργούνται νέες θέσεις απασχόλησης, αποκτώνται εισοδήματα λόγω απασχόλησης, αναδιανέμονται χρηματοδοτικοί πόροι, υποκαθίστανται εισαγωγές υπηρεσιών και αγαθών κ.λ..

Εκ παραλλήλου και επειδή ακριβώς με κρατική δαπάνη κατασκευάσθηκαν υποδομές ποικίλης μορφής, προορισμών και στόχων, είναι δυνατόν να προκληθεί ευχερέστερα το ενδιαφέρον Ιδιωτών να προβούν σε επενδύσεις⁵ σε συγκεκριμένους χρόνους ή συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, διότι το κόστος των δαπανών για της εν λόγω υποδομές, θεωρητικώς απαραίτητων ως προϋπόθεση για τις ιδιές τους περαιτέρω οικονομικές δραστηριότητες, θα έπρεπε να επωμισθούν οι ίδιοι, γεγονός συνήθως ασύνηθες.

Οι δημόσιες επενδύσεις, λειτουργούσες, εξ άλλης πλευράς, και ως μηχανισμός «αναδιανομής» του εθνικού εισοδήματος, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία, διότι μέσω της αναδιανομής αυτής, υλοποιούμενης ποικιλοτρόπως, διασπορά εθνικών πόρων εντός της επικράτειας με απολύτως ή μη ορθολογικά κριτήρια, πόρων, δημιουργία θέσεων απασχόλησης υψηλής εξειδίκευσης (άρα υψηλές αποδοχές) ή ανειδίκευτης εργασίας (άρα μεγαλύτερη διάχυση κονδυλίων σε εργατικό δυναμικό), είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε «ενεργοποίηση» και άλλων παραγωγικών δραστηριοτήτων, παραπληρωματικών, συμπληρωματικών, παρελκόμενων, συντήρησης, γεγονός, που συνεπάγεται ευεργετικές επιπτώσεις όπως δήποτε σε τοπική κλίμακα, πιθανόν σε περιφερειακό επίπεδο και ενδεχομένως και σε εθνικό επίπεδο.

Τέλος, πρέπει να επισημανθεί, ότι το εύρος της σημασίας των δημοσίων επενδύσεων εξαρτάται και εκ του γενικού πολιτικού κλίματος, το οποίο επικρατεί σε μία χώρα σε δεδομένη χρονική περίοδο, από την ορθολογική χρήση των διαθέσιμων πόρων, εκ των ασκούμενων πολιτικών προστασίας ή μη του περιβάλλοντος, φυσικού και ανθρωπογενούς, αλλά και εκ των τυχόν δεσμεύσεων συμβατικών και άλλων της χώρας.

Έτσι, η Ελλάδα π.χ. προ της εφαρμογής των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης, είχε ασυγκρίτως μεγαλύτερες ευελιξίες στην διαχείριση προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων από ό,τι κατά την παράλληλη χρονική περίοδο εφαρμογής τους, αφού στην δεύτερη περίπτωση υπέχει την υποχρέωση να συγχρηματοδοτεί, μέσω των προγραμμάτων δημοσίων επενδύσεων, και έργα, τα οποία ενέκρινε μεν, δεν προέτεινε δε, ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών, «άρχων» απόλυτος άλλοτε των εθνικών κονδυλίων των δημοσίων επενδύσεων.

5. Βλ. εν εκτάσει περί του θέματος των ιδιωτικών επενδύσεων: Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Θεσμικό πλαίσιο περιφερειακής ανάπτυξης. Τόμοι Α, Β, Γ, Δ' έκδ. Αθήνα, 2001. Β. Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Το νομικό καθεστώς προστασίας ξένων κεφαλαίων και επενδύσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα στην Ελλάδα. Αθήνα, 1996.

Διαχείριση Ανθρώπινων Πόρων ΕΝΑ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ

Raymond A. NOE

The Ohio State University

John R. HOLLENBECK

Michigan State University

Barry GERHART

University of Wisconsin - Madison

Patrick M. WRIGHT

Cornell University

Επιστημονική Επιμέλεια:

Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Μετάφραση:

Ρίτα ΚΟΛΑΪΤΗ

Τόμος Α΄

Τέταρτη Αμερικανική Έκδοση

Πρόλογος

(Α΄ τμήμα)

Η αναστάτωση που προκάλεσε το ηλ-επιχειρείν (e-business), η εκλογή του νέου Προέδρου, η κατάρρευση των dot-com, η ύφεση της οικονομίας, τα τραγικά γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, ο πόλεμος της Αμερικής κατά της τρομοκρατίας - καταγράφηκαν ιστορικά συμβάντα μετά την τρίτη έκδοση του παρόντος βιβλίου. Κατόπιν όλων αυτών, πολλοί από εμάς αναθεωρήσαμε τις προσωπικές και επαγγελματικές μας προτεραιότητες και ίσως, αναλώσαμε περισσότερο χρόνο σε σιωπηρές σκέψεις για να εκφράσουμε την ευγνωμοσύνη μας για τα αγαθά που απολαμβάνουμε ή για να αναλογιστούμε την αξία της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Η ασφάλεια, είτε προσωπική είτε επαγγελματική, απέκτησε βαθύτερο νόημα.

Τα γεγονότα που συνέβησαν υποχρέωσαν τις περισσότερες εταιρείες να επανεξετάσουν τις επιχειρηματικές τους προτεραιότητες και να δώσουν μεγαλύτερη έμφαση στην αξία των πελατών, των μετόχων και των υπαλλήλων. Εκ παραδόσεως, η έννοια της αξίας θεωρείται υπό το πρίσμα των οικονομικών ή της λογιστικής. Ωστόσο, πιστεύουμε ότι ο τρόπος διαχείρισης των ανθρώπινων πόρων είναι αποφασιστικής σημασίας για τη μα-

κροπρόθεση αξία μιας εταιρείας και, τελικά, την επιβίωσή της. Ως αξία ορίζουμε όχι μόνο τα κέρδη αλλά και την εξέλιξη και ικανοποίηση των υπαλλήλων, τις πρόσθετες ευκαιρίες απασχόλησης, την προσασία του περιβάλλοντος και τη συνεισφορά σε προγράμματα των τοπικών κοινωνιών. Οι πόροι των επιχειρήσεων είναι σε πρωτοφανή επίπεδα περιορισμένοι και η συνετή κατανομή τους αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Γι' αυτό το λόγο, όλα τα τμήματα μιας επιχείρησης πρέπει να συνεργάζονται με σκοπό τη μέγιστη συνεισφορά: όλα τα τμήματα, ιδίως εκείνο της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, αποτελούν αντικείμενο διαρκώς πιο διεξοδικής εξέτασης όσον αφορά την αξία που προσθέτουν.

Πιστεύουμε ότι όλες οι πτυχές της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων - μεταξύ άλλων, ο τρόπος αλληλεπίδρασης των εταιρειών με το περιβάλλον, η απόκτηση, προετοιμασία, εξέλιξη και αμοιβή του προσωπικού, ο σχεδιασμός και η εκτίμηση της εργασίας - μπορούν να βοηθήσουν τις εταιρείες να αντιμετωπίσουν τις ανταγωνιστικές τους προκλήσεις και να δημιουργήσουν αξία. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων είναι αναγκαία για τη δημιουργία αξίας και την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Οι ανταγωνιστικές προκλήσεις

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι επιχειρήσεις ταξινομούνται σε τέσσερις κατηγορίες:

Η πρόκληση της νέας οικονομίας

Οι αλλαγές στην οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης του ηλ-επιχειρείν και της αύξησης των θέσεων απασχόλησης σε τομείς που απαιτούν διανοητικές και δημιουργικές δεξιότητες καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών, καθιστούν όλο και πιο σημαντική για τις εταιρείες την ανεύρεση και διατήρηση ταλαντούχων υπαλλήλων. Στο πλαίσιο της σημερινής οικονομίας, ο επιτυχής ανταγωνισμός μεταξύ των εταιρειών προϋποθέτει συγχωνεύσεις και εξαγορές, ανάπτυξη ή συρρίκνωση της δραστηριότητάς τους. Παρότι οι εταιρείες βασίζονται σε υπαλλήλους που διαθέτουν υψηλού επιπέδου δεξιότητες στα μαθημικά, στην έκφραση λόγου και στη διαχείριση της πληροφορίας (δηλαδή, εργάτες γνώσης) προκειμένου να είναι παραγωγικές, καινοτόμες και δημιουργικές, η εργασία είναι απαιτητική και οι εταιρείες δεν μπορούν να εγγυηθούν την ασφάλεια της συνεχούς εργασίας, ιδίως σε ένα περιβάλλον οικονομικής ύφεσης. Η πρόκληση για τη διαχείριση ανθρώπινων πόρων είναι πώς θα δημιουργηθεί ένα αφοσιωμένο, παραγωγικό εργατικό δυναμικό υπό ασταθείς οικονομικές συνθήκες που αφενός, προσφέρουν ευκαιρίες για οικονομική επιτυχία αφετέρου, όμως, μπορούν τάχιστα να αναστραφούν, καθιστώντας κάθε υπάλληλο «ανάλωσιμο». Για να ανταγωνιστούν επιτυχώς στο πλαίσιο της νέας οικονομίας, οι εταιρείες προσφέρουν πιο ελαστικά ωράρια εργασίας, ευκαιρίες κατάρτισης και εξέλιξης και προγράμματα αμοιβής βάσει κινήτρων. Οι εταιρείες χρησιμοποιούν επίσης ηλεκτρονικές εφαρμογές ΔΑΠ προκειμένου οι υπάλληλοι να ελέγχουν περισσότερο την εργασιακή τους σχέση μέσω της ικανότητας εγγραφής και συμμετοχής σε προγράμματα κατάρτισης, αλλαγής των πρόσθετων παροχών και online επικοινωνίας με συναδέλφους και πελάτες.

Η παγκόσμια πρόκληση

Όλο και περισσότερο, οι επιχειρήσεις διαπιστώνουν ότι η επίβιωσή τους προϋποθέτει τη δυνατότητα ανταγωνισμού με επιχειρήσεις από ολόκληρο τον κόσμο. Οι εταιρείες πρέπει αφενός, να υπερασπίζονται τις εγχώριες αγορές τους από ξένους ανταγωνιστές και αφετέρου, να διευρύνουν το πεδίο των δραστηριοτήτων τους προκειμένου να συμπεριλαμβάνει τις παγκόσμιες αγορές. Οι πρόσφατες απειλές προς αμερικανικές επιχειρήσεις, όπως και οι επιτυχίες των εν λόγω εταιρειών, αποδεικνύουν ότι η παγκοσμιοποίηση είναι μια συνεχής πρόκληση.

Η πρόκληση της ικανοποίησης των αναγκών των συμμετόχων

Το βασικό στοιχείο της επιτυχίας στο σημερινό επιχειρηματικό περιβάλλον είναι η ταυτόχρονη ικανοποίηση των επενδυτικών ή οικονομικών αναγκών και των αναγκών των λοιπών συμμετόχων, συμπεριλαμβανομένων των πελατών, των υπαλλήλων και των τοπικών κοινωνιών. Οι εταιρείες αντιμετωπίζουν την πρόκληση της επίτευξης των οικονομικών στόχων μέσω της ικανοποίησης των αναγκών πελατών και υπαλλήλων. Η καινοτομία, η μείωση του κόστους και οι στόχοι ποιότητας που σχετίζονται άμεσα με την οικονομική επιτυχία ή αποτυχία της εταιρείας επηρεάζονται από τις πρακτικές διαχείρισης των ανθρώπινων πόρων. Επιχειρήσεις που έχουν μεγάλοπνοους στόχους αξιοποιούν τα δυνατά σημεία ενός πολύμορφου εργατικού δυναμικού. Οι επιχειρήσεις συνειδητοποιούν τα πλεονεκτήματα που διαθέτουν όσον αφορά την προσέλευση, παραμονή και παροχή κινήτρων στους υπαλλήλους μέσω δεοντολογικών και υπεύθυνων δράσεων. Οι επιτυχημένες εταιρείες εφαρμόζουν πρακτικές διαχείρισης ανθρώπινων πόρων που παρέχουν κίνητρα και ανταμείβουν τους υπαλλήλους προκειμένου να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής ποιότητας.

Η πρόκληση των συστημάτων εργασίας υψηλής απόδοσης

Η χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών, όπως η βιομηχανική παραγωγή με τη βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή, η ιδεατή πραγματικότητα, τα «έξυπνα» συστήματα και το Διαδίκτυο, παρέχει ένα πλεονέκτημα στις εταιρείες. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να οδηγήσουν σε «εξυπνότερη εργασία» των υπαλλήλων, καθώς και στην προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών υψηλότερης ποιότητας στους πελάτες. Ωστόσο, οι εταιρείες που γνώρισαν τα μεγαλύτερα οφέλη από τη νέα τεχνολογία εφαρμόζουν πρακτικές διαχείρισης ανθρώπινων πόρων που υποστηρίζουν τη χρήση της τεχνολογίας. Εργασία, προγράμματα κατάρτισης και συστήματα αμοιβής χρειάζονται πολλές φορές αναμόρφωση για να υποστηρίξουν τη χρήση της νέας τεχνολογίας από τους υπαλλήλους. Επομένως, οι τρεις σύνδεσμοι των συστημάτων εργασίας υψηλής απόδοσης είναι (1) οι ανθρώπινοι πόροι και οι δυνατότητές τους, (2) η νέα τεχνολογία και οι δυνατότητές της και (3) αποτελεσματικές δομές και πολιτικές εργασίας που επιτρέπουν την αλληλεπίδραση υπαλλήλων και τεχνολογίας. Το δυνατό σημείο καθενός από αυτούς τους συνδέσμους καθορίζει την ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης.

Πιστεύουμε ότι οι επιχειρήσεις· για να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν αξία, πρέπει να αντιμετωπίσουν επιτυχώς αυτές τις προκλήσεις· το βασικό στοιχείο γι' αυτό είναι η παροχή κινήτρων, η ενδεδειγμένη κατάρτιση και η αφοσίωση του εργατικού δυναμικού.

Ο μεταβαλλόμενος ρόλος της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων

Ο επαγγελματικός κλάδος και οι πρακτικές της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων (ΔΑΠ) αποτέλεσαν αντικείμενο ουσιαστικής αλλαγής και επαναπροσδιορισμού. Πολλά άρθρα, τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην επαγγελματική βιβλιογραφία, τηρούν κριτική στάση απέναντι στην παραδοσιακή ΔΑΠ. Δυστυχώς, σε πολλές επιχειρήσεις, οι υπηρεσίες ΔΑΠ δεν παρέχουν αξία αλλά, αντιθέτως, εμπλέκονται στη διαχείριση κοινότοπων διοικητικών καθηκόντων. Όπου συμβαίνει αυτό, τα τμήματα ΔΑΠ μπορούν να αντικατασταθούν με συστήματα νέας τεχνολογίας ή να ανατεθούν σε τρίτους οι οποίοι θα παρέχουν υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας με χαμηλότερο κόστος. Αν και η σύσταση αυτή είναι πράγματι κάπως ακραία (και απειλητική τόσο για τους επαγγελματίες της ΔΑΠ όσο και για τους διδάσκοντες διαχείριση ανθρώπινων πόρων!), αποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις πρέπει να διασφαλίζουν ότι η λειτουργία της ΔΑΠ δημιουργεί αξία για την εταιρεία.

Η τεχνολογία πρέπει να χρησιμοποιείται κατά περίπτωση για να αυτοματοποιεί δραστηριότητες ρουτίνας και οι μάνατζερ πρέπει να επικεντρώνουν την προσοχή τους σε δραστηριότητες ΔΑΠ που προσθέτουν σημαντική αξία στην εταιρεία. Ας δούμε τις πρόσθετες παροχές για τους υπαλλήλους: η τεχνολογία προσφέρεται για την αυτοματοποίηση της διαδικασίας με την οποία οι υπάλληλοι εγγράφονται σε προγράμματα πρόσθετων παροχών και για την τήρηση λεπτομερών μητρώων χρήσης των πρόσθετων παροχών. Έτσι, ο μάνατζερ έχει περισσότερο διαθέσιμο χρόνο για να εστιάσει την προσοχή του σε δραστηριότητες που δημιουργούν αξία για την εταιρεία (όπως τρόποι ελέγχου του κόστους φροντίδας της υγείας και μείωσης των απαιτήσεων αποζημίωσης εκ μέρους των εργαζομένων).

Παρ' όλο που η σημασία ορισμένων τμημάτων ΔΑΠ βρίσκεται υπό συζήτηση, όλοι συμφωνούν ότι είναι αναγκαία η επιτυχής διαχείριση ανθρώπινων πόρων για μια εταιρεία που επιθυμεί να μεγιστοποιήσει την ανταγωνιστικότητά της. Από συνομιλίες μας με μάνατζερ και επανεξετάσεις πρακτικών ΔΑΠ προκύπτουν τρία θέματα. Πρώτον, στη σημερινή επίπεδη οργανωτική δομή, οι ίδιοι οι μάνατζερ καθίστανται όλο και πιο υπεύθυνοι όσον αφορά τις πρακτικές ΔΑΠ. Δεύτερον, οι περισσότεροι μάνατζερ πιστεύουν ότι τα τμήματα ΔΑΠ δεν τυγχάνουν της δέουσας εκτίμησης λόγω της παρατηρούμενης έλλειψης επάρκειας, επιχειρηματικού πνεύματος και επαφής με τις δραστηριότητες. Τρίτον, πολλοί μάνατζερ πιστεύουν ότι για να είναι αποτελεσματικές οι πρακτικές ΔΑΠ πρέπει να συνδέονται με τη στρατηγική κατεύθυνση της επιχείρησης. Το παρόν βιβλίο δίνει έμφαση στο πώς μπορούν και πρέπει οι πρακτικές ΔΑΠ να συμβάλουν στην επίτευξη των επιχειρηματικών στόχων και, επιπλέον, να βοηθήσουν στη βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του προϊόντος και της υπηρεσίας.

Πρόθεσή μας είναι να παράσχουμε στους ενδιαφερόμενους το υπόβαθρο που απαιτείται για να γίνουν επιτυχημένοι επαγγελματίες ΔΑΠ, να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τους ανθρώπινους πόρους και να είναι ενημερωμένοι καταναλωτές προϊόντων ΔΑΠ. Οι μάνατζερ πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίζουν αποτελεσματικές πρακτικές ΔΑΠ ώστε να αγοράζουν τις υπηρεσίες αυτές από συμβούλους, να συνεργάζονται με το τμήμα ΔΑΠ, ή να τις σχεδιάζουν και να τις εφαρμόζουν προσωπικά. Το βιβλίο δίνει έμφαση στο πώς ένας μάνατζερ μπορεί να διαχειρίζεται πιο αποτελεσματικά τους ανθρώπινους πόρους και επισημαίνει σημαντικά ζητήματα όσον αφορά την τρέχουσα πρακτική ΔΑΠ.

ΩΡΚΙΣΘΗΚΑΝ ΟΙ ΝΕΟΙ ΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΙ

Παρουσία του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κάρολου ΠΑΠΟΥΛΙΑ, Υπουργών, άλλων Επισήμων και πλήθους κόσμου έγινε στην έδρα της Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας στις Αχαρνές η τελετή ορκωμοσίας των νέων Υπαστυνόμων Β΄, οι οποίοι απεφοίτησαν εκ της Σχολής τον Ιούνιο 2006.

Παρευρέθησαν οι Υπουργοί Δημόσιας Τάξης κ. Βύρων ΠΟΛΥΔΩΡΑΣ και Εθνικής Παιδείας κυρία Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ, Βουλευτές, ο Αρχηγός της Ελληνικής Αστυνομίας κ. Αναστ. ΔΗΜΟΣΧΑΚΗΣ, Ανώτατοι Επιτελείς της ΕΛΑΣ, ο Διευθυντής της Αστυνομικής Ακαδημίας κ. Λεων. ΠΟΛΥ-

ΔΩΡΑΣ, Καθηγητές της Σχολής, τ. Αρχηγοί της Αστυνομίας κ.ά.

Ο Ταξίαρχος κ. Χρ. ΜΑΚΡΗΣ, Διοικητής της Σχολής Αξιωματικών Ελληνικής Αστυνομίας, σε μία ενδιαφέρουσα ομιλία του ανεφέρθη στην ιστορική διαδρομή της Σχολής, στην αποστολή της, στο πρόγραμμα σπουδών της και διετύπωσε σειρά σοφών παρααινέσεων προς τους νέους Αξιωματικούς.

Τα ξίφη επέδωσε στους νέους Υπαστυνόμους ο κ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας συνεπικουρούμενος υπό του Υπουργού Δημόσιας Τάξης κ. Βύρ. ΠΟΛΥΔΩΡΑ.

A.

Πιστεύουμε ότι το παρόν βιβλίο αποτελεί πολύτιμη προσέγγιση της διδασκαλίας της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων για διάφορους λόγους:

Το υλικό αντλείται από την πολύμορφη ερευνητική, διδακτική και συμβουλευτική εμπειρία των τεσσάρων συγγραφέων. Έχουν διδάξει διαχείριση ανθρώπινων πόρων σε προπτυχιακούς φοιτητές, παραδοσιακούς φοιτητές MBA (Μεταπτυχιακό δίπλωμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων) ως υποχρεωτικό ή προαιρετικό μάθημα, καθώς και σε πιο πεπειρασμένους μάντζερ και εξειδικευμένους υπάλληλους (κύκλοι μαθημάτων MBA που πραγματοποιούνται βραδινές ώρες και τα σαββατοκύριακα). Η προσέγγιση της ομαδικής εργασίας προσδίδει πλήρη κάλυψη, η οποία δεν υπάρχει σε άλλα βιβλία.

Η διαχείριση ανθρώπινων πόρων θεωρείται αποφασιστικής σημασίας για την επιτυχία μας επιχείρησης. Το βιβλίο δίνει έμφαση στο πώς η λειτουργία της ΔΑΠ, καθώς και η διαχείριση ανθρώπινων πόρων καθεαυτή, μπορούν να συνδράμουν τις εταιρείες για την απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος.

Το βιβλίο αναλύει τρέχοντα ζητήματα, όπως η ηλ-ΔΑΠ, η εξεύρεση και παραμονή στην εταιρεία ταλαντούχων υπαλλήλων, η πολυμορφία και η χρήση ομάδων, τα οποία έχουν μείζονα αντίκτυπο στην επιχειρηματική δραστηριότητα και την πρακτική ΔΑΠ.

Η στρατηγική διαχείριση ανθρώπινων πόρων εισάγεται από τις πρώτες σελίδες του βιβλίου και ενσωματώνεται σε ολόκληρο το κείμενο.

Παραδείγματα σχετικά με το πώς χρησιμοποιούνται οι νέες τεχνολογίες για τη βελτίωση της απόδοσης και της αποτελεσματικότητας των πρακτικών ΔΑΠ παρουσιάζονται σε ολόκληρο το βιβλίο.

ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗΝ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

† Του Γεωργίου Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Η τεραστία¹ μεταπολεμική ανάπτυξις της διεθνούς περιγήσεως κατέστησε τον τουρισμόν μία εκ των σπουδαιότερων προτεραιοτήτων εις τας συγχρόνους δημοκρατικάς και οικονομικάς επιδιώξεις των κρατών, η δε σημασία διά την Εθνικήν οικονομίαν των εκ της εκμεταλλεύσεως του τουρισμού οικονομικών πλεονεκτημάτων έγκειται εις το γεγονός, ότι ταύτα αποτελούν αντιστοίχως το τίμημα της απαιτούμενης μελέτης συναφών προβλημάτων και οργανώσεως, της συνδρομής σειράς παραγόντων, οι οποίοι συνιστούν μίαν προσπάθειαν καλύπτουσαν μέρος της Εθνικής δραστηριότητος.

Το τουριστικόν πρόβλημα συνοψίζεται, ως γνωστόν, εις την δι' όλων των μέσων επιδίωξιν δημιουργίας κλίματος προσφόρου και καταλλήλου προς τας προτιμήσεις του Διεθνούς Τουριστικού ρεύματος, διά την δημιουργίαν του οποίου δεν αρκούν μόνον αι φυσικά καλλοναί του εδάφους, αι καλάί κλιματολογικά συνθήκαι και τα ιστορικά μνημεία, αλλά απαιτείται η κατάλληλος εκμετάλλευσις και προβολή τούτων.

Διά του Τουρισμού, εξ άλλου, διευρύνεται η κατανάλωσις των εγχωρίων ειδών, ενισχύονται πλήθος επαγγελμάτων και κλάδων της Εθνικής παραγωγής, ωφελούνται η γεωργία και η κτηνοτροφία, δημι-

ουργούνται δε άμα νέα επαγγέλματα, ως ξενοδοχείων, ιαματικών πηγών, εστιατορίων, κέντρων διασκέδασεων, θεαμάτων, γραφείων ταξιδίου, πρακτορείων εξυπηρετήσεως των ξένων, τροφοδοτούνται, επίσης, τα εγχώρια μεταφορικά μέσα και αι συναφείς επιχειρήσεις, συντηρούνται αποκλειστικώς ωρισμένοι κλάδοι βιοτεχνίας, ιδία εγχωρίων τεχνών, αναζωογονείται και στηρίζεται το εσωτερικόν εμπόριον κ.λ..

Το Τουριστικόν πρόβλημα, τέλος, είναι ζήτημα προγραμματισμού, συντονισμού ορθολογικής λειτουργίας, των Δημοσίων, Δημοτικών και Κοινοτικών Υπηρεσιών, διαμορφώσεως νοοτροπίας, προσαρμογής κανονισμών, ζήτημα «τουριστικής διαπαιδαγωγήσεως» του πληθυσμού και των αρμοδίων διά την εξυπηρέτησιν του Τουρισμού Οργάνων, πρέπει δε τούτο να αποτελέσει αντικείμενον ενδεδεχούσης ερεύνης, επί σκοπώ αξιοποιήσεως τουριστικώς του Νομού μας, ως τούτο εμφανίζεται κυρίως από απόψεις:

1. Της διαδόσεως και προπαγανδισμού της Τουριστικής ιδέας μεταξύ του Πληθυσμού.
2. Του προγραμματισμού συγκεκριμένης τακτικής, και
3. Της ορθολογικής κατευθύνσεως της δράσεως των συναφών παραγόντων.

1. Το άρθρο αναδημοσιεύεται από την Εφημερίδα της Καρδίτις ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΦΩΣ, φύλλο της 19ης Αυγούστου 1962 μ.Χ., με αφορμή την συμπλήρωσι είκοσι τριών χρόνων από τον θάνατο

(19/6/1983) του αξιμνήστου Ανιδιοτελούς Εραστού της Ιδέας της Ηνωμένης Ευρώπης, της Αποκέντρωσης και της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως Νομαρχιακού Συμβούλου Γεωργίου Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ.

Κριτικά σημειώματα

Φωτ. (Εφησ) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις: Θεσμικές διαστάσεις και η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη. Δ.Α. Αθήνα, 2005, σελ. 549.

Της Δρος Βασιλ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

Η κρινόμενη Δ.Α. υπεστηρίχθη υπό της κυρίας Φωτ. (Έφησ) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ ενόπιον της κατά νόμον Επιτροπής¹ και ενεκρίθη με τον βαθμό «άριστα» υπό του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών των Αθηνών τον παρελθόντα Απρίλιο.

Η κυρία Φωτ. (Έφη) ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ έχει σπουδάσει Οικονομικές Επιστήμες και Στατιστική. Το έτος 1999 επελέγει παμψηφεί Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και τοποθετήθηκε στην Γενική Δ/νση Διοικητικής Υποστήριξης μέχρι το έτος 2003, που ανέλαβε την Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιφερειακής Πολιτικής και Δημοσίων Επενδύσεων, στην οποία υπηρέτησε μέχρι το έτος 2005.

Προηγούμενες είχε υπηρέτησε στην Δ/νση Ιδιωτικών Επενδύσεων και στην Δ/νση Τομέων Παραγωγής της Γενικής Δ/νσης Οικονομικής Πολιτικής, ενώ από το έτος 1994 μέχρι το έτος 1999 διετέλεσε Διευθύντρια Δημοσίων Επενδύσεων. Κατά την διάρκεια της θητείας της στην εν λόγω Δ/νση ασχολήθηκε όχι μόνον με την εκτέλεση, αλλά και με το σχεδιασμό των Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων, τις διαδικασίες εκτέλεσης του Προϋπολογισμού και υλοποίησης των ετήσιων Προγραμμάτων Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.), την αξιολόγηση προτάσεων των Φορέων εκτέλεσης, την κατάρτιση και έκδοση των Συλλογικών Αποφάσεων Ένταξης Έργων και Προγραμμάτων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, την διαδικασία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης και τυχόν τροποποίησης του Προγράμματος κατά την διάρκεια του έτους κ.ά..

Η υπό κρίση Δ.Α. περιλαμβάνει Εισαγωγή, 11 Κεφάλαια, εκτενές Παράρτημα και Βιβλιογραφία.

Στο Κεφάλαιο Α' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: προσανατολισμοί και οριοθετήσεις» περιλαμβάνονται 2 Παράγραφοι αναφερόμενες στην έννοια του όρου δημόσιες επενδύσεις και στην νομοθετική τους προσέγγιση.

Η Σ. επισημαίνει εδώ, ότι ούτε σε εθνικό, ούτε σε διεθνές, ούτε σε επιστημονικό, ούτε σε νομοθετικό, ούτε σε διοικητικό επίπεδο, ούτε και σε επίπεδο νομολογίας απαντάται κοινή οριοθέτηση της έννοιας των δημοσίων επενδύσεων και αναφέρει διάφορα σχετικά νομοθετικά κείμενα.

Αυτό οφείλεται, κατά την Σ., στο γεγονός, ότι οι διάφορες Χώρες δεν προσδίδουν στις δημόσιες επενδύσεις την ίδια σημασία, δεδομένου, ότι άλλες τις θεωρούν ουσιώδες εργαλείο ανάπτυξης και άλλες τις έχουν υποβαθμίσει σε σχέση με τον αναπτυξιακό ρόλο τους.

Στο Κεφάλαιο Β' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: αναγκαιότητα, στόχοι, σημασία» περιλαμβάνονται 3 Παράγραφοι με τους επί μέρους υπότιτλους: Δημόσιες Επενδύσεις: Αναγκαιότητα ή πολιτική επιλογή; Οι στόχοι των δημοσίων επενδύσεων: πολυεδρικότητα και πολιτικοί προσανατολισμοί. Σημασία των δημοσίων επενδύσεων: ετερόκλητες προσεγγίσεις.

1. Εποπτεύων: Καθηγητής Ιωάν. ΒΑΒΟΥΡΑΣ, τ. Πρύτανης Π.Π.Κ.Π.Ε., Μέλη: Ιωάν. ΣΑΚΕΛΛΗΣ, Β. ΜΑΛΙΝΔΡΕΤΟΥ, Αν. ΤΣΑΜΗΣ, Ν. ΚΑΡΑΒΙΤΗΣ, Β. ΚΕΦΗΣ, Κωνσ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ.

Στο Κεφάλαιο Γ' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: η ελληνική εμπειρία, η νομοθετική διάσταση» περιλαμβάνονται 2 Παράγραφοι: Η πολιτική οπτική ως παράγων οριοθετήσεων και αποφάσεων. Οι επί μέρους νομοθετικές ρυθμίσεις περί δημοσίων επενδύσεων. Οι ρυθμίσεις «ταξινομούνται» σε τέσσερις χρονικές περιόδους με βάση τα ισχύοντα μέχρι σήμερα Συντάγματα στην Ελλάδα: απαρχές, 1952-1967, 1967-1974 και 1974-2003.

Στο Κεφάλαιο Δ' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: η τεχνική διάσταση: Υπηρεσίες, διαδικασία προγραμματισμού, χρηματοδότηση, κόστος, φορείς εκτέλεσης» περιλαμβάνονται 4 Παράγραφοι υπό τους αντίστοιχους υπότιτλους.

Στο Κεφάλαιο Ε' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: αξιολόγηση» επιχειρείται μία γενική προσέγγιση του θέματος.

Στο Κεφάλαιο ΣΤ' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις: η οικονομική διάσταση, η χωροταξική κατανομή: ενδεικτική αναφορά» παρατίθενται ενδεικτικώς χωροταξικές κατανομές δημοσίων επενδύσεων σε τρεις Νομούς (Ν. Έβρου, Ν. Ηλείας, Ν. Ζακύνθου).

Στο Κεφάλαιο Ζ' υπό τον τίτλο «Ιδιωτικές Επενδύσεις: η ιδιωτική παραγωγική επένδυση, η ελληνική προσέγγιση» περιλαμβάνονται 2 Παράγραφοι: Εισαγωγική προσέγγιση: αδυναμία παραδεκτού ορισμού. Η έννοια της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης κατά την ελληνική νομοθεσία: οι απαρχές, περίοδος 1953-1967, περίοδος της διά Ν.Δ. οριοθέτησης της έννοιας 1967-1974, περίοδος της νομοθετικής οριοθέτησης 1974-2003, οι ιδιαιτερότητες: ειδική παραγωγική επένδυση, επενδύσεις στην Ελλάδα Ελλήνων κατοίκων άλλων Χωρών, επενδύσεις στην Ελλάδα κατοίκων άλλων Χωρών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Σ. επισήμαινε εδώ σχετικά με την οριοθέτηση της έννοιας της ιδιωτικής παραγωγικής επένδυσης, ότι οι ορισμοί, οι οποίοι έχουν διατυπωθεί μέχρι σήμερα δεν έχουν τύχει γενικής αποδοχής και διευκρινίζει, ότι μερικοί εκ των ορισμών «εστιάζονται» στην προσέγγιση, ότι η ιδιωτική παραγωγική επένδυση συνιστά δέσμευση οικονομικών πόρων με την ελπίδα αποκομδής ωφελιμμάτων οικονομικών κ.ά. σε χρονικό διάστημα μελλοντικά.

Η Σ. παραθέτει σχετικά και άλλες προσεγγίσεις της έννοιας της παραγωγικής επένδυσης με βάση την τρέχουσα διεθνή βιβλιογραφία, η οποία θεωρεί ως ιδιωτική επένδυση:

Την δαπάνη για την απόκτηση μίας απαίτησης δικαιώματος επί πραγμάτων ή προσώπων, η οποία έχει χρηματοοικονομική υπόσταση.

Την αξία της απαίτησης σε τρέχουσες τιμές από μετατροπή της σε ρευστό χρήμα.

Την αξία ενός περιουσιακού στοιχείου (άμεσου φυσικού ή χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου), που αποφέρει κάποια χρηματική απόδοση ή πλεόνασμα και ίσως και «μη χρηματικά πλεονεκτήματα» κ.ά.

Ακόμη, η Σ. αναφέρει την άποψη Διεθνών Οργανισμών, όπως του Ο.Ο.Σ.Α. κατά τον οποίο επένδυση σημαίνει κάθε είδος περιουσιακού στοιχείου, το οποίο σύγκεται εξ ενός ή περισσότερων «συστατικών», όπως: μίας επιχείρησης, μετοχών, μεριδίων εταιρείας, ομολόγων, δανείων, χρηματικών απαιτήσεων, δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, υλικών ή άυλων αγαθών κ.ά.

Στο Κεφάλαιο Η' υπό τον τίτλο «Η ιδιωτική παραγωγική επένδυση κατά τις προσεγγίσεις Διεθνών Οργανισμών» περιλαμβάνονται πλην της εισαγωγικής παρατήρησης, 2 Παράγραφοι για τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο Κεφάλαιο Θ' υπό τον τίτλο «Η ιδιωτική παραγωγική επένδυση: η ελληνική ομολογία» περιλαμβάνονται 3 Παράγραφοι με αποφάσεις του Σ.τ.Ε., του Α.Π. και άλλων Δικαστηρίων.

Στο Κεφάλαιο Γ' υπό τον τίτλο «Ιδιωτικές επενδύσεις: η οικονομική διάσταση, η χωροταξική κατανομή: ενδεικτική αναφορά» περιλαμβάνονται εισαγωγική προσέγγιση και χωροταξικές κατανομές ιδιωτικών επενδύσεων σε τρεις Νομούς.

Στο Κεφάλαιο ΙΑ' υπό τον τίτλο «Δημόσιες Επενδύσεις, ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομική ανάπτυξη: διαπιστώσεις και προτάσεις» περιλαμβάνονται: Α. Διαπιστώσεις: α. εισαγωγική προσέγγιση, β. δημόσιες επενδύσεις, γ. ιδιωτικές επενδύσεις, δ. δημόσιες επενδύσεις, ιδιωτικές επενδύσεις και ανάπτυξη. Β. Προτάσεις: α. δημόσιες επενδύσεις, β. ιδιωτικές επενδύσεις, γ. η σύζευξη.

Τέλος, στο Παράρτημα καταχωρούνται διάφορα σημαντικά στοιχεία, αναγκαία για την εικόνα του όλου θέματος, όπως για τα κίνητρα ενίσχυσης ιδιωτικών επενδύσεων, στατιστικά δεδομένα κ.ά..

Όπως επισημαίνεται σε διάφορα Κεφάλαια της υπό κρίση Δ.Δ. τα θέματα της ανάπτυξης είναι πολλά και ποικίλα, (πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά κ.ά.), όπως επίσης είναι πολλές οι στρατηγικές, οι πολιτικές, τα μέσα και τα εργαλεία για την συστηματική, διαρκή και βιώσιμη επίτευξή της.

Κατά την άποψη της Σ. στα «εργαλεία» για την «παραγωγή» ανάπτυξης περιλαμβάνονται τόσο οι δημόσιες, όσο και οι ιδιωτικές επενδύσεις. Οι ιδιωτικές επενδύσεις έχουν αποτελέσει αντικείμενο σημαντικών μονογραφιών, ενώ, αντίθετα οι δημόσιες επενδύσεις και η σχέση μεταξύ των δύο, καθώς και οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις δεν έχουν διερευνηθεί μέχρι τώρα επαρκώς ή η σημασία τους έχει μερικές φορές αμφισβητηθεί.

Η Σ. επιχειρεί κατά την ανάπτυξη του θέματος να απαντήσει σε σειρά κρίσιμων ερωτημάτων όπως: ποία η ακριβής έννοια των όρων «δημόσιες» και «ιδιωτικές» επενδύσεις, ποία η αναγκαιότητα των πρώτων, ποίος ο τρόπος καλύτερης διαχείρισης και χωροταξικής διάχυσής τους, εάν οι δημόσιες επενδύσεις αποτελούν «προϋπόθεση» για την προσέλκυση ιδιωτικών ή αντίστροφα οι ιδιωτικές επενδύσεις «ωθούν» το Κράτος σε δημόσιες επενδύσεις, εάν οι δημόσιες επενδύσεις δημιουργούν νέες θέσεις απασχόλησης, εάν οδηγούν σε αναδιανομή του εθνικού πλούτου, εάν οι ισχύουσες ρυθμίσεις, οι υφιστάμενοι διοικητικοί μηχανισμοί και οι τρέχουσες διοικητικές διαδικασίες είναι λειτουργικές, και, εάν όχι, ποίο είναι το ενδεδειγμένο διάδοχο σχήμα, ιδίως σήμερα υπό καθεστώς παγκοσμιοποίησης, «βολών» κατά της αναγκαιότητας των δημοσίων επενδύσεων, νέων ρυθμίσεων της Πολυμερούς Συμφωνίας (Ιδιωτικών) Επενδύσεων (Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης) και ιδιωτικοποίησης παραδοσιακών δραστηριοτήτων του δημόσιου τομέα.

Αυτά τα ερωτήματα απετέλεσαν κατά την Σ. αντικείμενο συστηματικής και μεθοδικής διερεύνησης, με βάση τις σύγχρονες μεθόδους έρευνας, την αξιοποίηση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας, ημεδαπής και αλλοδαπής, την μέχρι τούδε συσσωρευθείσα επί του θέματος διεθνή και ελληνική εμπειρία, τα διαθέσιμα ποσοτικά δεδομένα, τις εκτιμήσεις Ειδικών Ερευνητών, τις προσεγγίσεις διεθνών Οργανισμών, την νομολογία Δικαστηρίων και την μακρά προσωπική της εμπειρία, λόγω της υπηρεσιακής «εμπλοκής» της επί μακρά σειρά ετών με τα εν λόγω θέματα.

Στα ερωτήματα αυτά η Σ. παραθέτει τεκμηριωμένες και πλήρεις απαντήσεις, κατά την άποψη της υπογράφουσας.

Πέραν αυτών, στην υπό κρίση Δ.Δ. γίνεται ειδικότερη αναφορά για σειρά θεμάτων, τα οποία δεν αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας, όπως π.χ. οι θεωρίες περί ανάπτυξης, οι τεχνικές λεπτομερούς αξιολόγησης των δημοσίων επενδύσεων, οι άμεσες ξένες ιδιωτικές επενδύσεις στην Ελλάδα κ.ά.

Εξ άλλης πλευράς, σε σχέση με τα βασικά ερωτήματα - υποθέσεις εργασίας, της υπό κρίση Δ.Δ., οι διαπιστώσεις, τα συμπεράσματα, οι σχετικές προτάσεις αλλαγών, πρέπει να θεωρηθούν ως εφικτές, ορθολογικές και λειτουργικές και εκτιμάται, ότι διατυπώνονται με βάση τόσο θεωρητικές προσεγγίσεις, όσο και την διαμορφωθείσα κατά τα τελευταία έτη κατάσταση στην Ελλάδα.

Η υπό κρίση Δ.Δ. κατά την άποψη της υπογράφουσας είναι πρωτότυπη, πλήρης, επιστημονικά συντεταγμένη, εξαντλεί την υπάρχουσα βιβλιογραφία και εμπειρία, ελληνική και διεθνή και με τις διατυπούμενες σε αυτή προτάσεις, συμβάλλει σημαντικά και κατά τρόπο δημιουργικό στην ουσιαστική προαγωγή των σχετικών επιστημονικών προβληματισμών και προσεγγίσεων, αλλά και της τρέχουσας νομοθετικής και διοικητικής πρακτικής επί θεμάτων δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων και της συμβολής τους (ιδίως των πρώτων) στην ανάπτυξη (οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική) της Χώρας μας.

«Συνελόντι ειπείν», εξ άλλης πλευράς, η εν λόγω εργασία συνιστά αφ' εαυτής πολύτιμο εργαλείο πολιτικής και τρέχουσας διαδικασίας για Διοικούντες και Διοικουμένους.

Νέοι Επιτελείς Εθνικής Άμυνας

Απονεμήθηκαν κατά την διάρκεια ειδικής εκδήλωσης στην Λέσχη Αξιωματικών Ενόπλων Δυνάμεων των Αθηνών, από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Ευάγγ. ΜΕΪΜΑΡΑΚΗ, παρουσία Βουλευτών, της Ηγεσίας των Ε.Δ., Καθηγητών κ.ά., τα Διπλώματα στους νέους Επιτελείς Εθνικής Άμυνας (58η Ε.Σ.).

Ομιλών σχετικώς ο Διοικητής της Σχολής Εθνικής Άμυνας Αντιναύαρχος κ. Ν. ΣΠΗΛΙΑΝΑΚΗΣ, Π.Ν., είπε μεταξύ άλλων, και τα εξής:

Κύριε Υπουργέ,

Αποτελεί τιμή για την Σχολή Εθνικής Άμυνας η σημερινή παρουσία Σας, στην τελετή αποφοίτησης των Επιτελών της 58ης Εκπαιδευτικής Σειράς, η οποία επιβεβαιώνει το ενδιαφέρον Σας, για το έργο που επιτελείται στη Σχολή.

Η Σχολή Εθνικής Άμυνας αποτελεί την ανώτατη Εκπαιδευτική Σχολή των Ενόπλων Δυνάμεων, με συνεχή παρουσία λειτουργίας 50 και πλέον χρόνων. Σύμφωνα με την αποστολή της φοιτούν σε αυτήν επιλεγμένα Στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας, του Λιμενικού Σώματος, των Υπουργείων, των Οργανισμών και Επιχειρήσεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου. Ο σκοπός είναι να επιμορφώνονται στις αμυντικές σπουδές και να καθίστανται ικανοί επιτελείς να χειρίζονται, από ανάλογες θέσεις, σημαντικά και ζωτικά θέματα της Εθνικής μας Άμυνας, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Ακόμη, σύμφωνα με την αποστολή της, η Σχολή καλλιεργεί πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εν λόγω Υπηρεσιών, λειτουργεί δε και ως επιστημονικός φορέας, στο χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων, για θέματα Αμυντικής Πολιτικής και Εθνικής Στρατηγικής.

Η Σχολή για την υλοποίηση της αποστολής της, έχοντας υπόψη τις σύγχρονες απαιτήσεις και προκλήσεις, υλοποιεί συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών, το οποίο όμως είναι και δυναμικό. Αυτό δηλαδή, ανανεώνεται και εναρμονίζεται κάθε χρόνο με τις κάθε μορφής εξελίξεις, συνεκτιμώντας τις τάσεις καθώς και τους κινδύνους, τις απειλές, αλλά και τις προκλήσεις, που αντιμετωπίζει η Χώρα μας.

Στο πρόγραμμα αυτό την χρονιά, που πέρασε εξετάσθηκαν τα παρακάτω θέματα:

Ηγεσία, Διοίκηση, Διευθυντική, Διαχείριση Ανθρωπίνου Δυναμικού, νέες τεχνολογίες.

Οικονομία, Προϋπολογισμός, Ρόλος των Ε.Δ. στην Οικονομία, Εθνική Οικονομική Πολιτική, Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική, Πολιτική και Διπλωματική Ιστορία, Δίκαιο Πολέμου, Εξωτερική Πολιτική.

Διεθνές και εγγύς Γεωπολιτικό Περιβάλλον της Ελλάδος, Διεθνές Δίκαιο.

Εθνική Στρατηγική και Πολιτική ασφάλειας και άμυνας, εθνικά θέματα, χειρισμός κρίσεων και διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης πραγματοποιήθηκαν, επίσης εκπαιδευτικά ταξίδια και επισκέψεις τόσο στο εξωτερικό, (Βέλγιο - Ιταλία), όσο και στο εσωτερικό, σε παραμεθόριες περιοχές των Βορείων συνόρων της Χώρας μας και στη Ρόδο και Μυτιλήνη.

Στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου, Κύριε Υπουργέ, να αναφέρω μερικά από τα νέα αντικείμενα, που έλαβαν χώρα ή ευρίσκονται σε εξέλιξη στον χώρο της εκπαίδευσης και γενικότερα των δραστηριοτήτων της Σχολής:

Βελτιώθηκε ο θεσμός των διπλωματικών εργασιών, των Διατριβών των Σπουδαστών, με την επίβλεψη και παρουσία Πανεπιστημιακών Καθηγητών, ως Συμβούλων.

Οργανώθηκαν Ημερίδες σε θέματα της επικαιρότητας.

Υπήρξε ενεργή συμμετοχή της Σχολής στο ετήσιο Συνέδριο των Σχολών Άμυνας Χωρών NATO και PEP, καθώς και στην λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κολλεγίου Άμυνας και Ασφάλειας (ECDC).

Καθιερώνεται για πρώτη φορά, από την επόμενη εκπαιδευτική περίοδο, ο θεσμός των εξετάσεων ανά Κύκλο Σπουδών.

Αναβαθμίσθηκε η αίθουσα διδασκαλίας, μετατραπείσα σε αμφιθέατρο σύγχρονου τύπου.

Το πρόγραμμα της σειράς, που αποφοιτά σήμερα, υλοποίησε το Διδακτικό Προσωπικό της Σχολής, το οποίο αποτελείται από διακεκριμένους και καταξιωμένους στον χώρο τους Επιστήμονες. Επιτρέψτε μου να σας διαβεβαιώσω, Κύριε Υπουργέ, ότι η απονομή των Διπλωμάτων, από Σας, πέραν του γεγονότος, ότι αποτελεί τιμή για τη Σχολή, υπογραμίζει το ουσιαστικό αντίκρισμα σε γνώσεις, εμπειρίες και ικανότητες, που έλαβαν οι Σπουδαστές.

Κυρίες και Κύριοι Σπουδαστές,

Η σημερινή ημέρα της αποφοίτησής Σας, από την Σχολή, αποτελεί αφηρησία για μία νέα περίοδο στην υπηρεσιακή σας ζωή. Μία περίοδο με ανάληψη μεγαλύτερων ευθυνών. Κατά την διάρκεια της φοιτήσής Σας στην Σχολή είχατε την ευκαιρία να ενημερωθείτε σ' ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, απαραίτητων για την επαγγελματική Σας επάρκεια.

Αποκτήσατε γνώση της σπουδαιότητας και της σημασίας των παραγόντων, που διαμορφώνουν το σημερινό πλέγμα των διαφόρων συνθηκών, στο βαθμό που αυτές επηρεάζουν τα εθνικά μας συμφέροντα και την εθνική μας άμυνα. Μάθατε να αναλύετε και να επεξεργάζεστε πληροφορίες από διάφορες πηγές και γεγονότα που ευρίσκονται σε εξέλιξη.

Οι απαιτήσεις της Σχολής, ήταν υψηλές και η προσπάθειά Σας να ανταποκριθείτε σ' αυτές μεγάλη. Απαιτήθηκαν θέληση, υπομονή, επιμονή και πολύς χρόνος για μελέτη. Όμως η προσπάθεια αυτή δεν σταματά εδώ, με την αποφοίτηση. Αυτή θα πρέπει να είναι συνεχής και διαχρονική, η εργασία μεθοδική και ποιοτική και η συνεργασία Σας αρμονική και παραγωγική, ώστε ο καθένας από Σας να προσφέρει το καλύτερο δυνατόν από την θέση στην οποία θα ευρίσκεσθε στο εξής:

Η εποχή και ο χώρος που ζούμε επιβάλλει από μέρος Σας ευρύτητα γνώσεων, αποφασιστικότητα, ετοιμότητα για αντιμετώπιση των αναμενόμενων, αλλά κυρίως διορατικότητα για έγκαιρη αντίδραση στα απρόβλεπτα.

Οι γνώσεις και εμπειρίες, που αποκτήσατε, αποτελούν σημαντική παρακαταθήκη για να ανταποκριθείτε με επιτυχία στα έργα και στις αποστολές, που θα Σας ανατεθούν. Αναπτύξτε δραστηριότητες σε τομείς και ερεθίσματα, τα οποία η Σχολή σας έδωσε, συνεχίστε να μελετάτε με κριτική αντίληψη, διότι μόνο τότε θα είστε πάντα επίκαιροι, ενημερωμένοι και αποτελεσματικοί.

Νέοι Επιτελείς Εθνικής Άμυνας

Σας συγχαίρω για την επιτυχή αποφοίτησή Σας και Σας ευχαριστώ για τις προσπάθειες που καταβάλατε, καθ' όλη τη διάρκεια της παρουσίας Σας στην Σχολή. Επίσης, ευχαριστώ και τους Κύριους Σπουδαστές, αλλά και τους Σπουδαστές από την Ιορδανία, την Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Αλβανία, για την αξιόπαινη προσπάθεια, που κατέβαλαν και το πνεύμα συνεργασίας και κατανόησης, που επέδειξαν. Εύχομαι σε όλους Σας, κάθε επιτυχία στα νέα Σας καθήκοντα και καλή τύχη.

Τελειώνοντας, ευχαριστώ και όλους τους συντελεστές του έργου της Σχολής και ειδικότερα:

Το ΓΕΕΘΑ, στο οποίο υπάγεται η Σχολή, για την καθολική υποστήριξη στο έργο της, αλλά και στην προσπάθεια αναβάθμισής της.

Τα Γενικά Επιτελεία για την επί μέρους προσφοράς τους.

Τους Υπουργούς, Πρέσβεις συμμάχων και φίλων Χωρών, τους Ευρωβουλευτές, την Ηγεσία των Ε.Δ., των Σ.Α., του Λ.Σ. και του Π.Σ., που τίμησαν με την παρουσία τους το βήμα της Σχολής.

Τους Προϋπάρχοντες, Καθηγητές των Α.Ε.Ι., τους Διοικητές Οργανισμών και Υπηρεσιών, που πρόσφεραν με ιδιαίτερη προθυμία στους Σπουδαστές πολύτιμες γνώσεις.

Όλους τους εκλεκτούς παρευρισκόμενους.

A.

ΤΑ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ

Της Δρος **Νικολίτσας ΒΕΛΗ-ΡΑΠΤΗ**

Εισαγωγή

Με την έννοια **συγγραφικό δικαίωμα**, εννοούμε την οικονομική αμοιβή που λαμβάνει ο δημιουργός ενός πνευματικού έργου το οποίο έχει λάβει τη μορφή γραπτού κειμένου, από την οικονομική εκμετάλλευση αυτού.

Σύμφωνα με την Γνωμ. ΝΣΚ 464/2004, το συγγραφικό έργο είναι το αποτέλεσμα της εργασίας του ανθρώπινου πνεύματος, είναι άυλο δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού του και προστατεύεται από τις διατάξεις του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Σύμφωνα με το άρθρ. 1Ν.2121/1993 το συγγραφικό έργο είναι αντικείμενο συναλλαγών και είναι οικονομικά εκμεταλλεύσιμο αγαθό από το δημιουργό του.

Τα περιουσιακά δικαιώματα του συγγραφικού έργου μεταβιβάζονται ελεύθερα από το δημιουργό του, σε αντίθεση με το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας του συγγραφέα που είναι αμεταβίβαστο εν ζωή και μεταβιβάζεται στους κληρονόμους μόνο αιτία θανάτου.

Επειδή το συγγραφικό έργο είναι έργο πνευματικής ιδιοκτησίας και εξυπηρετεί αφενός μεν το ατομικό-οικονομικό και ηθικό συμφέρον του δημιουργού αλλά και

το δημόσιο συμφέρον αφού προάγει την επιστήμη και την τέχνη, ο νομοθέτης επιθυμεί και προσφέρει προστασία στο δημιουργό του.

Καθορίζει λοιπόν τους όρους της δημιουργίας, κατάργησης και μεταβίβασης του δικαιώματος του δημιουργού, ενώ παράλληλα, δημιουργεί εξουσιαστική σχέση μεταξύ αυτού και της πνευματικής ιδιοκτησίας του

Ο συγγραφέας είναι δυνατόν να εκδίδει μόνος του με δικές του δαπάνες το συγγραφικό του έργο και στη συνέχεια να διαθέτει τα βιβλία του στην αγορά είτε χονδρικώς είτε λιανικώς.

Συνηθέστερος τρόπος διάθεσης είναι η σύναψη με εκδοτική επιχείρηση σύμβασης η οποία είναι σύμβαση πολλαπλασιασμού του έργου με αναπαραγωγή, με την οποία ο εκδότης αναπαράγει το έργο και καταβάλλει την συμφωνηθείσα αμοιβή η οποία αποτελεί και το **συγγραφικό δικαίωμα**.

Με την στενή έννοια του φορολογικού εισοδήματος η οικονομική αμοιβή που παίρνει ο συγγραφέας από την εκμετάλλευση του έργου του θεωρείται φορολογικό εισόδημα γιατί πληροί όλα τα στοιχεία της έννοιας του εισοδήματος.

Τα συγγραφικά δικαιώματα τα χαρακτηρίζει η σταθερότητα στη πηγή τους, η περιοδικότητα του προϊόντος και ο χρηματικός τους χαρακτήρας.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ.2 και 48 του Ν.2238/1994(Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος) τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα κατατάσσονται στη Ζ' κατηγορία του εισοδήματος «από ελευθέρια επαγγέλματα και από κάθε άλλη πηγή».

Τα καθαρά εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα όπως και τα υπόλοιπα εισοδήματα από ελευθέρια επαγγέλματα φορολογούνται όταν εισπράττονται και όχι όταν πραγματοποιούνται.

Τρόποι με τους οποίους μπορεί να αποκτηθούν τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα είναι:

1. Με την άσκηση του ελευθέρου επαγγέλματος από τον συγγραφέα ως κύρια απασχόληση και

2. Με την άσκηση του έργου της συγγραφικής δραστηριότητας ως δευτερεύουσας απασχόλησης.

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.1 ΚΦΕ μεταξύ των επιτηδευματιών που συνιστούν άσκηση ελευθερίου επαγγέλματος είναι και του συγγραφέα οι οποίοι θεωρούνται επιτηδευματίες και συνεπώς το καθαρό εισόδημά τους προσδιορίζεται με δυο τρόπους λογιστικώς και εξωλογιστικώς (τεκμαρτός).

Λογιστικός τρόπος

Όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 49 παρ. 1 του ΚΦΕ, στα ακαθάριστα έσοδα των συγγραφέων περιλαμβάνονται οι αμοιβές που προκύπτουν από τα βιβλία και στοιχεία που οφείλει να τηρεί ο συγγραφέας (βιβλίο Β κατηγορίας εσόδων-εξόδων και ΑΠΥ). Από τα ακαθάριστα έσοδα εκπίπτουν οι παραγωγικές δαπάνες εφόσον αποδεικνύονται από τα

νόμιμα στοιχεία (τιμολόγια κλπ) και έχουν καταγραφεί στο βιβλίο εσόδων –εξόδων (παρ.2 του άρθρου 49 ΚΦΕ).

Για τον προσδιορισμό των ακαθάριστων εσόδων από το έργο της πνευματικής ιδιοκτησίας των συγγραφέων, παρέχεται η δυνατότητα στον συγγραφέα να κατανείμει τα έσοδά του ισομερώς στο πρώτο έτος της απόκτησής τους και στα τρία αμέσως επόμενα έτη έχοντας την ίδια δυνατότητα κατανομής και για τις κάθε είδους επαγγελματικές δαπάνες που επιβαρύνουν το έργο.

Σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ.6 εδάφιο τρίτο του ΚΦΕ, για τον προσδιορισμό των καθαρών εισοδημάτων των συγγραφέων, δίνεται η δυνατότητα στους δικαιούχους τους να κατανείμουν τα εισοδήματα μιας χρήσεως στο έτος κτήσης τους και στα τρία επόμενα έτη.

Την ίδια δυνατότητα έχει ο συγγραφέας και στην περίπτωση που κατά τη διάρκεια μιας χρήσεως προκύπτει ζημία.

Δηλαδή αν προκύψει ζημία αυτή θα μπορούσε να συμψηφισθεί με κέρδη των επόμενων τριών χρήσεων.

Αν και οι ρυθμίσεις των παραπάνω διατάξεων, αποτελούν παρέκκλιση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων, όμως ικανοποιούν τις αρχές της φορολογικής ισότητας και δικαιοσύνης, καθόσον τα εισοδήματα των συγγραφέων, δεν χαρακτηρίζονται από την χρονική και ποσοτική κανονικότητα της απόκτησής τους και ως εκ τούτου θα υπήρχε ενδεχόμενο υπέρμετρης φορολογικής επιβάρυνσης αυτών.

Για καλλίτερη κατανόηση του παραπάνω θα ήθελα να επισημάνω περίπτωση κατά την οποία συγγραφέας κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής χρήσης, μπορεί να αποκτήσει εισόδημα τόσο μεγάλο ώστε μέρος αυτού να φορολογηθεί με τον ανώτατο συντελεστή της φορολογικής κλίμακας (δηλαδή 40%) και κατά τα επόμενα έτη ο

ίδιος να μην αποκτήσει καθόλου εισόδημα και να αναγκασθεί να αναλώσει για τη διαβίωσή του εισοδήματα της παρελθούσης χρήσεως.

Σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ.4 ΚΦΕ, το ποσό που απομένει μετά τις εκπτώσεις των παραγωγικών δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα αποτελεί το καθαρό εισόδημα του ελεύθερου επαγγελματία συγγραφέα.

Εξωλογιστικός (τεκμαρτός) προσδιορισμός του εισοδήματος

Αν ο συγγραφέας δεν τηρεί τα βιβλία και στοιχεία που ορίζονται από τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ή αν τα τηρούμενα βιβλία και στοιχεία κριθούν ανακριβή και ανεπαρκή το ακαθάριστο και καθαρό εισόδημα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς-τεκμαρτώς (άρθρ.50 παρ.1 ΚΦΕ)

Για να προσδιοριστούν τεκμαρτά τα ακαθάριστα έσοδα, λαμβάνονται υπόψη το ποσό που προκύπτει από τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, τα τιμολόγια αγοράς από τα βιβλιοπωλεία στις περιπτώσεις που ο συγγραφέας είναι συγγραφέας και εκδότης του έργου και δεν εκδίδει τιμολόγια πώλησης, αν και υπόχρεος, ο τόπος, ο χρόνος, το ύψος της αμοιβής, ο επιστημονικός τίτλος, το ύψος των δαπανών κλπ.(άρθρο 50 παρ.2)

Για τον τεκμαρτό προσδιορισμό των καθαρών εσόδων το ποσό των ακαθάριστων εσόδων πολλαπλασιάζετε με τους μοναδικούς συντελεστές καθαρού κέρδους που καθορίζονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και δημοσιεύονται στην εφημερίδα της Κυβέρνησης.

Για τους συγγραφείς ορίζεται ΜΣΚΚ το 45%. Κατά τον εξωλογιστικό προσδιορισμό του εισοδήματος εκτός από τον μοναδικό συντελεστή καθαρού κέρδους 45%

θα πρέπει να εφαρμοστεί και μια προσαύξηση του ποσοστού αυτού κατά 40%.

Οι συγγραφείς έχουν την δυνατότητα να τηρούν βιβλίο εσόδων-εξόδων και να προσδιορίζεται λογιστικώς το κέρδος τους. Ο τρόπος αυτός θα τους συνέφερε όταν οι παραγωγικές τους δαπάνες υπερβαίνουν το 55% των ακαθ'αριστων εσόδων.

Τρόπος φορολόγησης των συγγραφικών δικαιωμάτων των συγγραφέων ως δευτερεύουσα απασχόληση

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 48 παρ.2 εδ.β «Στο εισόδημα από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελμάτων περιλαμβάνεται και κάθε αμοιβή που καταβάλλεται σε συγγραφείς από συγγραφικά δικαιώματα γενικά» και έτσι περιλαμβάνει στην κατηγορία εισόδημα από συγγραφικά δικαιώματα το εισόδημα που αποκτάται από φυσικά πρόσωπα που ασκούν συγγραφική δραστηριότητα ως δευτερεύουσα απασχόληση.

Α. Συγγραφείς - δημόσιοι υπάλληλοι

Το εισόδημα των δημοσίων υπαλλήλων και συνταξιούχων που ασχολούνται, παράλληλα με την υπαλληλική τους ιδιότητα, και με το συγγραφικό έργο, θεωρείται ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα, ο δε προσδιορισμός αυτού γίνεται πάντα εξωλογιστικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 ΚΦΕ, γιατί τα πρόσωπα αυτά δεν θεωρούνται ελεύθεροι επαγγελματίες συγγραφείς και συνεπώς, δεν υποχρεούνται να τηρούν και να εκδίδουν τα βιβλία και στοιχεία που προβλέπει ο ΚΒΣ.

Εφόσον οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι δεν θεωρούνται ως επιτηδευματίες από τον ΚΒΣ, δεν μπορεί να είναι υποκείμενοι στο ΦΠΑ για τα συγγραφικά δικαιώματα.

Σύμφωνα με την ακολουθούμενη δημοσιονομική πρακτική¹ αλλά και την πρόσφατη θέση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους² για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών των συγγραφέων δημοσίων υπαλλήλων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και τα μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της περίπτωσης που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος δεν είναι συγχρόνως και εκδότης του έργου και της περίπτωσης που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος είναι συγχρόνως και εκδότης. Για την περίπτωση που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος δεν είναι συγχρόνως και εκδότης, εφαρμόζεται ο συντελεστής καθαρού κέρδους 45% που προβλέπεται από την ΑΥΟ Ε16382/1987, στα ακαθάριστα έσοδα που αποτελούν την συμφωνηθείσα αμοιβή του δημοσίου υπαλλήλου με την εκδοτική επιχείρηση. Στην περίπτωση αυτή, επειδή ο συγγραφέας δεν είναι επιτηδευματίας και, επομένως, δεν είναι υποχρεωμένος να τηρεί βιβλία και στοιχεία, η επιχείρηση που εκδίδει το συγγραφικό έργο, για να δικαιολογήσει το ποσό της αμοιβής που του καταβάλλει ως παραγωγική δαπάνη της, εκδίδει ως αναγκαίο στοιχείο την απόδειξη δαπανών (άρθρο 15 ΚΒΣ) που υπογράφεται από τον συγγραφέα λήπτη της αμοιβής. Εάν δε οι εκδοτικές επιχειρήσεις τηρούν βιβλία δεύτερης και τρίτης κατηγορίας του ΚΒΣ, στο ποσό της αμοιβής που καταβάλλουν στον συγγραφέα υποχρεούνται να παρακρατήσουν φόρο στην πηγή 20% (άρθρο 58 παρ. 1 εδάφιο πρώτο ΚΦΕ) καθώς και τέλος χαρτοσήμου 2, 4%. Με την παρακράτηση αυτή του φόρου δεν εξαντλείται η φορολογική υπο-

χρέωση του συγγραφέα, αλλά αυτός έχει το δικαίωμα να συμψηφίσει τον παρακρατηθέντα φόρο στην πηγή με τον φόρο που αναλογεί στο συνολικό ετήσιο εισόδημα του από όλες της πηγές.

Για την περίπτωση που ο συγγραφέας δημόσιος υπάλληλος ή συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος είναι συγχρόνως και εκδότης του βιβλίου, δηλαδή εκδίδει το βιβλίο με δικά του έξοδα, εφαρμόζεται ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 19% που προβλέπεται από τον Κωδικό Αριθμό 3211β' της Αριθ. Πρωτ. 1110210/15080/Πολ. 1276/24.8.1993, ΑΥΟ (ΦΕΚ Β' 694/9.9.1993) του 1993. Πρέπει να σημειωθεί ότι από τη γραμματική ερμηνεία της ΥΑ του 1993 προκύπτει ότι αυτή, ενώ αναφέρεται, σύμφωνα με τον τίτλο, στον καθορισμό των μοναδικών συντελεστών καθαρού κέρδους των εμπορικών και βιομηχανικών επιχειρήσεων, εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις που ο συγγραφέας είναι δημόσιος υπάλληλος ή συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος και εκμεταλλεύεται το συγγραφικό του έργο με τη μέθοδο της έκδοσης αυτού από τον ίδιο (με δικά του έξοδα χωρίς να αναθέσει την έκδοση του σε εμπορική εκδοτική επιχείρηση).

Στις περιπτώσεις αυτές, επειδή ο συγγραφέας-εκδότης δημόσιος υπάλληλος δεν θεωρείται επιτηδευματίας, τα ακαθάριστα έσοδά του προσδιορίζονται με βάση τον αριθμό των εκτυπωθέντων βιβλίων. Για τις πωλήσεις των βιβλίων στα βιβλιοπωλεία εκδίδεται από αυτά το τιμολόγιο αγοράς που προβλέπει η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 5 ΚΒΣ για τις περιπτώσεις που ο πωλητής δεν είναι υποχρεωμένος να εκδώσει τιμολόγιο πώλησης. Στα τιμολόγια αγοράς δεν επιβάλλεται ΦΠΑ (ο ΦΠΑ θα επιβληθεί στο ποσό της λιανικής πώλησης με τη σχετική απόδειξη που θα εκδώσει το βιβλιοπωλείο)

1. Οδηγίες Υπ Οικ Αριθ.πρωτ. 1074850/1729/Α0012/ 28.2.1996.

2. Γνωμ ΝΣΚ 464/2004.

ούτε παρακρατείται φόρος για λογαριασμό του πωλητή συγγραφέα. Χρεώνεται μόνο τέλος χαρτοσήμου 2, 4%. Όταν από τον συγγραφέα-εκδότη δημόσιο υπάλληλο αγοράζουν βιβλία άλλοι επιτηδευματίες, π.χ. δικηγόροι, λογιστές κ.τ.λ., προκειμένου αυτοί να δικαιολογήσουν τα έξοδα τους μπορούν να εκδώσουν είτε τιμολόγιο είτε απόδειξη δαπανών.³

Στις περιπτώσεις που για την αμοιβή του συγγραφέα εκδίδεται τιμολόγιο αγοράς, επειδή δεν παρακρατείτε φόρος στην πηγή, εάν το εν λόγω εισόδημα δεν δηλωθεί από τον συγγραφέα, είναι δύσκολος από τεχνικής απόψεως ο φορολογικός έλεγχος και υπάρχει ο κίνδυνος φοροδιαφυγής του εισοδήματος από συγγραφικά δικαιώματα.

Επομένως, σύμφωνα με τα παραπάνω, τα καθαρά εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου που δεν ασκούν παράλληλα με το εκπαιδευτικό τους έργο και ελευθέριο επάγγελμα, προσδιορίζονται πάντοτε εξωλογιστικά με την εφαρμογή του εκάστοτε προβλεπόμενου συντελεστή καθαρού κέρδους 19% και 45% ανάλογα με το αν συντρέχει το γεγονός να είναι ή όχι και εκδότες του έργου, αντίστοιχα. Αντίθετα, τα ακαθάριστα και καθαρά κέρδη από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου που παράλληλα με την ιδιότητα τους ως δημόσιοι λειτουργοί ασκούν και ελευθέριο επάγγελμα συνήθως σχετικό με το γνωστό αντικείμενο της επιστημονικής τους έρευνας και διδασκαλίας, δηλαδή του ιατρού, δικηγόρου, μηχανικού κ.τ.λ., προσδιορίζονται λογιστικά με βάση τα επαρκή και ακριβή βιβλία του ΚΒΣ που τηρούν για την άσκηση του ελευθερίου επαγγέλματος

τους ή εξωλογιστικώς, εφόσον δεν τηρούν τα προβλεπόμενα βιβλία και στοιχεία ή τα τηρούμενα είναι ανεπαρκή ή ανακριβή.⁴ Η λύση αυτή συνάγεται και από το έντυπο της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος των οικονομικών ετών 2004 και 2005, το οποίο, όπως παρατηρείται, στην κατηγορία του εισοδήματος από ελευθέρια επαγγέλματα και στον κωδικό αριθμό 501 με τίτλο «καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση» υπάγονται τόσο τα εισοδήματα του ελευθερού επαγγελματία από την άσκηση του κυρίου επαγγέλματος του όσο και τα εισοδήματα από συγγραφικά δικαιώματα.⁵

Τέλος, επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που ένας δημόσιος υπάλληλος διευθύνει ένα επιστημονικό περιοδικό, η αμοιβή που λαμβάνει για την υπηρεσία αυτή θεωρεί-

4. Π.χ. εάν ο συγγραφέας ασκεί κατά κύρια απασχόληση το ελευθέριο επάγγελμα του δικηγόρου, σε περίπτωση - εξωλογιστικού προσδιορισμού του εισοδήματος του θα εφαρμοσθεί ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 50% που προβλέπει η ΝΑ του 1987 στα συνολικά του ακαθάριστα κέρδη και, επομένως, και στα ακαθάριστα κέρδη από τα συγγραφικά του δικαιώματα. Η λύση αυτή προκύπτει από το έγγραφο Υπ Οικ Αριθ. πρωτ. 11018967 619/17.9.1998.

5. Σημειώνετε ότι μέχρι και το οικονομικό έτος 2003, το σχετικό έντυπο της φορολογίας εισοδήματος περιελάμβανε στην κατηγορία «εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα» και την υποκατηγορία με κωδικό αριθμό 503, στην οποία υπάγονταν οι καθαρές αμοιβές των ενδεικτικώς αναφερόμενων προσώπων, ελεγκτή ΑΕ, δικαιοπύ, εκτελεστή διαδίκης κ.τ.λ. Στην κατηγορία αυτή κατέτασσαν τα εισοδήματά τους και οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι που δεν ασκούσαν παράλληλα και ελευθέριο επάγγελμα. Με την κατάργηση όμως από το οικονομικό έτος 2004 της εν λόγω υποκατηγορίας εισοδήματος, οι συγγραφείς δημόσιοι υπάλληλοι που δεν ασκούν παράλληλα και ελευθέριο επάγγελμα, σύμφωνα με τις υποδείξεις της δημοσιονομικής διοίκησης υποχρεούνται να κατατάσσουν τα εισοδήματά τους από συγγραφικά δικαιώματα στην υποκατηγορία με κωδικό αριθμό 501 «καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση» και μάλιστα να αναφέρουν και τα ακαθάριστα τους έσοδα από τα εν λόγω δικαιώματα στον κωδικό αριθμό 517 «ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση».

3. Βλ. Δ. Σταματόπουλο, Ανάλυση-Ερμηνεία Κώδικα Φορολογικών Βιβλίων και Στοιχείων, Αθήνα 2005, σ. 93, 94.

τα ως εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα. Όπως έχει γίνει δεκτό από την δημοσιονομική διοίκηση και τη νομολογία των δικαστηρίων, ⁶ η δραστηριότητα αυτή του δημοσίου υπαλλήλου δεν συνιστά άσκηση εμπορικού επαγγέλματος, γιατί ο σκοπός της απασχόλησης είναι επιστημονικός, οι δε αποδοχές του δημοσίου υπαλλήλου είναι πιθανολογούμενες και δευτερεύουσας σημασίας.

Β. Συγγραφείς με παράλληλη απασχόληση - μη δημόσιοι υπάλληλοι

Όταν ένας μη δημόσιος υπάλληλος, παράλληλα με την άσκηση του κυρίου επαγγέλματος του ασκεί και συγγραφικό έργο, η αμοιβή που λαμβάνει από την οικονομική εκμετάλλευση του συγγραφικού του έργου θεωρείται ως εισόδημα από ελευθέρια επάγγελμα (Ζ' πηγής).

Σε περίπτωση που ο συγγραφέας είναι ιδιωτικός υπάλληλος είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι ασκεί ελευθέρια επάγγελμα, οπότε είναι υποχρεωμένος να τηρεί το βιβλίο εισόδων εξόδων.⁷

Για να χαρακτηριστεί ένας συγγραφέας ως ελεύθερος επαγγελματίας, θα πρέπει το συγγραφικό έργο να αποτελεί την κύρια απασχόληση του, διαφορετικά όταν ασχολείται περιστασιακά με το συγγραφικό έργο δεν θεωρείται επιτηδευματίας και επομένως, δεν υποχρεούται να τηρεί και να εκδίδει τα προβλεπόμενα από τον ΚΒΣ βιβλία και στοιχεία, οπότε το εισόδημά του από τα συγγραφικά δικαιώματα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστά του έσοδα. Του παρέχεται όμως η δυνατότητα να τηρήσει τα βιβλία και στοιχεία

που προβλέπει ο ΚΒΣ για τους επαγγελματίες συγγραφείς, οπότε το καθαρό εισόδημα του θα προσδιορίζεται λογιστικώς με βάση το περιεχόμενο των βιβλίων και στοιχείων.

Σύμφωνα με την η δημοσιονομική πρακτική, σχεδόν το σύνολο των συγγραφέων, με εξαίρεση τους συγγραφείς δημοσίου υπαλλήλους, χαρακτηρίζονται ως επαγγελματίες συγγραφείς χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το πραγματικό γεγονός της άσκησης του συγγραφικού έργου κατά κύρια απασχόληση ή περιστασιακά.

Επιτρέπεται στους συγγραφείς μη δημοσίου υπαλλήλους που ασχολούνται περιστασιακά με το συγγραφικό έργο να ζητήσουν να μην φορολογούνται για τα συγγραφικά τους δικαιώματα ως επαγγελματίες συγγραφείς και επομένως να μην υποχρεούνται να τηρούν και να εκδίδουν τα προβλεπόμενα γι' αυτούς βιβλία και στοιχεία αντίστοιχα. Οι διευκολύνσεις αυτές παρέχονται κυρίως στις περιπτώσεις που οι εκδόσεις έχουν μεμονωμένο χαρακτήρα και οι συγγραφείς δεν είναι επιτηδευματίες από άλλη αιτία.⁸

Σύμφωνα με την συνήθη πρακτική της διοικήσεως σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού των καθαρών κερδών των συγγραφέων που δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι αλλά είναι επιτηδευματίες από άλλη αιτία, π.χ. ιατροί, δικηγόροι κ.τ.λ., παρατηρούνται τα εξής: Το καθαρό εισόδημα των προσώπων αυτών, εφόσον τηρούν και εκδίδουν αντίστοιχα τα προβλεπόμενα από τον ΚΒΣ βιβλία και στοιχεία για την άσκηση του κυρίου επιτηδύματος τους, δηλαδή το βιβλίο Β' κατηγορίας (εσόδων εξόδων) και τις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών, και εφόσον αυτά κριθούν ως επαρκή και ακριβή, προσδιορίζεται λογι-

6. Βλ. έγγραφο Υπ Οικ Κ9892/1961, Αποφάσεις ΑΠ 1347 1937, ΣτΕ 831/1949.

7. Βλ. εγκύκλιο Υπ Οικ 40/1977 που αφορά την εφαρμογή του άρθρου 1 του ΚΦΣ.

8. Δ. Σταματοπούλου, ό.π., σ. 95.

στικώς με βάση το περιεχόμενο των εν λόγω βιβλίων και στοιχείων, στα οποία πρέπει να ενσωματωθούν τα έσοδα και οι δαπάνες που σχετίζονται με την παράλληλη προς το κύριο έργο τους δευτερεύουσα συγγραφική δραστηριότητα. Η πρακτική αυτή συνάγεται από το έγγραφο Αριθ. Πρωτ. 1101896/619/17.9.1998 του Υπ Οικονομικών, στο οποίο αναφέρεται ότι ο κανόνας ότι τα καθαρά εισοδήματα των καθηγητών Πανεπιστημίου από συγγραφικά δικαιώματα προσδιορίζονται με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστα έσοδα που αποκτούν από την εκδοτική επιχείρηση με βάση την εκδοτική σύμβαση που έχουν συνάψει με αυτήν δεν ισχύει, όταν οι καθηγητές Πανεπιστημίου έχουν την ιδιότητα του επιτηδευματία από άλλη αιτία. Δηλαδή, στην περίπτωση αυτή ο συγγραφέας, ελεύθερος επαγγελματίας από άλλη αιτία π.χ. δικηγόρος, οικονομολόγος κ.τ.λ. για την αμοιβή που θα εισπράξει από τον εκδότη του συγγραφικού του έργου, θα εκδώσει απόδειξη παροχής υπηρεσιών, το δε ποσό αυτής θα το καταχωρήσει στο βιβλίο Εσόδων - Εξόδων που τηρεί για το κύριο ελεύθερο επάγγελμα του.⁹ Ο δε προσδιορισμός του εισοδήματος του (λογιστικός και εξωλογιστικός) από τα συγγραφικά δικαιώματα θα γίνει κατά τρόπο ενιαίο με τον αντίστοιχο προσδιορισμό του εισοδήματος του ελεύθερου επαγγελματία από άλλη αιτία. Εφόσον τα εν λόγω πρόσωπα είναι συγχρόνως και ελεύθεροι επαγγελματίες κατά κύρια απασχόληση, έστω από άλλη αιτία, θα ήταν παράλογο, να είναι υποχρεωμένοι να τηρούν και ιδιαίτερα βιβλία ελεύθερου ε-

9. Στην πράξη, όμως, δεν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις που οι εκδοτικές επιχειρήσεις εκδίδουν αποδείξεις δαπανών για την αμοιβή που καταβάλλουν σε ελεύθεροι επαγγελματίες.

παγγελματία για την άσκηση της συγγραφικής τους δευτερεύουσας απασχόλησης.

Το ζήτημα του τρόπου φορολόγησης του εισοδήματος των δημοσίων υπαλλήλων από την παράλληλη και δευτερεύουσα σε σχέση με το κύριο έργο τους ενασχόληση με την συγγραφική δραστηριότητα, έχει απασχολήσει στον παρελθόν κατ'επανάληψη τόσο τη δημοσιονομική επιστήμη όσο και τη δημοσιονομική διοίκηση και τα διοικητικά δικαστήρια της χώρας μας. Το φαινόμενο αυτό οφείλεται σε δύο βασικούς λόγους:

Πρώτον, στο γεγονός ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι και κυρίως οι πανεπιστημιακοί καθηγητές,¹⁰ αποτελούν τη βασική κατηγορία φυσικών προσώπων που παράλληλα με τα δημοσιούπαλληλικά τους καθήκοντα ως εκπαιδευτικοί ή ως ανώτερα στελέχη της δημόσιας διοίκησης ασχολούνται με την συγγραφή έργων. Ένας σημαντικός αριθμός αντιτύπων των πνευματικών αυτών έργων διανέμεται δωρεάν ως εκπαιδευτικά συγγράμματα στους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η δε δαπάνη που απαιτείται για την αμοιβή των συγγραφικών δικαιωμάτων καλύπτεται από τις πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού που προβλέπονται για το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Δεύτερο, οι διατάξεις του νομικού καθεστώτος που διέπουν τη φορολόγηση των δικαιωμάτων αυτών είναι διάσπαρτες σε διάφορα νομικά κείμενα και είναι κατά

10. Όπως έχει γίνει δεκτό (βλ. Δ. Τσάισου, *Συνταγματικό δίκαιο, τόμος Β' (όργανα και λειτουργία της πολιτείας) έκδοση Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1992 σ. 419 επ.*), με κριτήριο την μισθοδοσία από το κράτος και την άσκηση δημοσίων καθηκόντων, συχνά με τον όρο «δημόσιοι υπάλληλοι» νοούνται όχι μόνο οι διοικητικοί πολιτικοί υπάλληλοι, αλλά και οι στρατιωτικοί και οι δημόσιοι λειτουργοί, όπως καθηγητές των ΑΕΙ, οι δικαστές και οι λειτουργοί της εκκλησίας.

τέτοιο τρόπο διατυπωμένες ώστε να δημιουργούν συχνά σύγχυση και προβλήματα ερμηνείας στους εφαρμοστές αυτών (ΔΟΥ, διοικητικά δικαστήρια, ΝΣΚ).

Για την αντιμετώπιση του εν λόγω προβλήματος το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εκδίδει κατά καιρούς εγκυκλίους προς τις κατά τόπους αρμόδιες ΔΟΥ για την ενιαία ερμηνεία των σχετικών φορολογικών διατάξεων. Παρά την ύπαρξη, όμως, των εν λόγω εγκυκλίων, το φαινόμενο της αμφισβήτησης του ορθού τρόπου φορολόγησης των συγγραφικών δικαιωμάτων των πανεπιστημιακών δεν έχει εκλείψει.¹¹

Ένα βασικό ζήτημα που είχε προκύψει είναι αν τα δικαιώματα αυτά θα έπρεπε να φορολογηθούν στο σύνολό τους προστιθέμενα στα υπόλοιπα εισοδήματα του δικαιούχου ή θα έπρεπε να υπαχθούν στο καθεστώς του εξωλογιστικού προσδιορισμού του καθαρού εισοδήματος που προβλέπουν οι διατάξεις του άρθρου 50 ΚΦΕ (πρώην άρθρο 47 ΝΔ 3323/1955) και οι εκδοθείσες για την εφαρμογή αυτού αποφάσεις του Υπ Οικ, δηλαδή, αν θα πρέπει να προστεθούν στα υπόλοιπα εισοδήματα του συγγραφέα πανεπιστημιακού κατά το μέρος μόνο αυτών που προκύπτει με την εφαρμογή των μοναδικών συντελεστών καθαρού κέρδους επί των ακαθαρίστων εσόδων. Παρατηρήθηκαν περιπτώσεις που οι αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες καθώς και τα Διοικητικά Πρωτοδικεία¹² είχαν κάνει δεκτή την άποψη ότι τα

συγγραφικά δικαιώματα των συγγραφέων δημοσίων υπαλλήλων δεν υπάγονται στον τεκμαρτό προσδιορισμό του εισοδήματος από υπηρεσίες ελευθερίων επαγγελματιών αλλά φορολογούνται στο σύνολο τους, προστιθέμενα στα υπόλοιπα εισοδήματα του φορολογούμενου.

Η λύση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τα εισοδήματα των συγγραφέων πανεπιστημιακών καθηγητών να επιβαρύνονται με τον υψηλότερο συντελεστή της προοδευτικής κλίμακας του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων (ήδη 40%) και με τον τρόπο αυτό οι εν λόγω συγγραφείς να υπόκεινται σε μια υψηλή φορολογία του εισοδήματος τους από συγγραφικά δικαιώματα. Πολύ ορθά έχει επισημανθεί,¹³ ότι η ενασχόληση του ανθρώπου με την εργασία και ειδικότερα με την πνευματική εργασία, αποτελεί δικαίωμα του ανθρώπου συνταγματικά κατοχυρωμένο, δικαίωμα που συνδέεται με την αξία του ανθρώπου και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς αυτού (άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 16 παρ. 1, 22 παρ. 1 Σ).

Το Διοικητικό Εφετείο Θεσσαλονίκης με την απόφασή του 1542/2002¹⁴ δέχτηκε ότι ο προσδιορισμός των καθαρών κερδών από συγγραφικά δικαιώματα των καθηγητών Πανεπιστημίου γίνεται τεκμαρτών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 50 ΚΦΕ και της υπουργικής απόφασης

13. Βλ. Α. Τάχου, *ό.π.*, σ. 830.

14. ΔΦΝ 2005, σ. 831. Με την εν λόγω απόφαση εξαφανίσθηκε η υπ' αριθ. 2357/2002 απόφαση του τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης (ΔΦΝ 2005 σ. 834, η οποία είχε κάνει δεκτή ότι και στην περίπτωση που οι καθηγητές ΑΕΙ αναθέτουν σε τρίτους την έκδοση των συγγραμμάτων τους, το εισόδημα τους από συγγραφικά δικαιώματα προσδιορίζεται εξωλογιστικώς σύμφωνα με την απόφαση Υπ Οικ 110210/Πολ. 1276/1993, δηλαδή με την εφαρμογή του ΜΣΚΚ 19% στα ακαθάριστα έσοδα. Σχόλιο επί των αποφάσεων αυτών βλ. Α.Τάχο, *ό.π.*, σελ. 822 επ.

11. Α. Τάχος, *Η φορολογία των συγγραφικών δικαιωμάτων των μελών ΔΕ, των ΑΝΩΤΑΤΩΝ Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων*, ΔΦΝ, 2005 σελ. 829, ο οποίος χαρακτηρίζει παράνομο και αντισυνταγματικό τον χαρακτηρισμό ως επιπνευματία του συγγραφέα εκδόσι δημοσίου υπαλλήλου από την ΥΑ 1993.

12. Βλ. απόφαση 4161/1998 ΤρΔι-οικΠρωτΘεσ.

του 1987, με την εφαρμογή του μοναδικού συντελεστή καθαρού κέρδους 45% στα ακαθάριστα έσοδα που λαμβάνουν από τις εκδοτικές εταιρίες στις οποίες αναθέτουν την έκδοση των βιβλίων τους.

Στη συνέχεια, η υπ' αριθ. 2550/2004 απόφαση επίσης του ΔΕφΘεσ, έκανε δεκτό ότι στην επίμαχη υπόθεση (επρόκειτο για συγγραφέα καθηγητή Πανεπιστημίου, ο οποίος, όμως, δεν ήταν και εκδότης του βιβλίου με την έννοια της έκδοσης αυτού με δικά του έξοδα), για τον προσδιορισμό των καθαρών κερδών του συγγραφέα δεν είναι δυνατό να εφαρμοσθεί ο μοναδικός συντελεστής καθαρού κέρδους 19% στα ακαθάριστα κέρδη γιατί δεν υπάρχει εξουσιοδοτικό νομικό έρεισμα. Όπως, ειδικότερα, έκανε δεκτό η απόφαση, «Το άρθρο 50 παρ. 4 Ν 2238/1994, όμως (στο οποίο κωδικοποιήθηκε το άρθρο 47 του ΝΔ 3323/1955, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 παρ. 3 Ν 1828/1989), δεν παρέμπει στις διατάξεις του άρθρου 36 παρ 2 του ΝΔ 3323/1955 προς ανάλογη εφαρμογή. Ως εκ τούτου η εν λόγω υπουργική απόφαση δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση της αμοιβής καθηγητών από τη συγγραφική τους δραστηριότητα...».

Τέλος η υπ' αριθ. 464/2004 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, έκανε δεκτό ότι η Υπουργική Απόφαση του 1993 που εκδόθηκε με βάση την εξουσιοδοτική διάταξη του τότε ισχύοντα νόμου (άρθρο 36 παρ. 2 ΝΔ 3323/1955) ως κανονιστική ισχύει και παράγει όλες τις έννομες συνέπειες μέχρις ανακλήσεώς της. Είναι δε απολύτως ειδική έναντι της ΥΑ του 1987 επειδή δεν αναφέρεται γενικά στα κατ' ιδίαν επαγγέλματα αλλά ειδικά στους εκδότες -συγγραφείς δημοσίους υπαλλήλους. Παρατηρούμε ότι με την γνωμοδότηση αυτή ανατρέπονται όσα έγιναν δεκτά στο σκεπτικό της υπ' αριθ. 2550/2004 αποφάσεως του ΔΕφΘεσ

σε σχέση με την εξακολούθηση της ισχύος της ΥΑ του 1993.¹⁵

Έχει κριθεί από τα διοικητικά δικαστήρια ότι για να αποκτήσει ο συγγραφέας εκδότης την ιδιότητα του επιτηδευματία απαιτείται να ασκεί την εν λόγω δραστηριότητα συστηματικά και όχι περιστασιακά.¹⁶ Οι καθηγητές ΑΕΙ οι οποίοι πέραν της δραστηριότητάς τους ως δημόσιοι λειτουργοί, εκδίδουν και βιβλία ή ασχολούνται με συγγραφικό έργο, δεν θεωρούνται κατά την άσκηση της τελευταίας αυτής δραστηριότητας ως επιτηδευματίες και, για τις αμοιβές που εισπράττουν από συγγραφικά δικαιώματα ή από πωλήσεις βιβλίων δεν υποχρεούνται να τηρούν βιβλία και να εκδίδουν στοιχεία του ΚΒΣ.¹⁷

Σε σχέση με τους συγγραφείς συνταξιούχους δημόσιους υπαλλήλους, η δημοσιονομική διοίκηση έχει κάνει δεκτό ότι, εφόσον αυτοί δεν ασκούν άλλη κύρια δημόσια υπηρεσία, θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως επαγγελματίες συγγραφείς με την υποχρέωση της συμμόρφωσής τους προς τις διατάξεις του ΚΦΣ. Η λύση αυτή, όμως, δεν φαίνεται να ευσταθεί για τους συνταξιούχους ομότιμους καθηγητές των ΑΕΙ οι οποίοι, παρά την ιδιότητα τους ως συνταξιούχοι δημόσιοι υπάλληλοι, διατηρούν το δικαίωμα της άσκησης του διδακτικού έργου σε μεταπτυχιακό επίπεδο, να συμμετάσχουν σε τριμελείς επιτροπές διδακτορικών διατριβών και

15. Πρβλ. και Α. Τάχο, ό.π., σ. 830, ο οποίος υποστηρίζει ότι το Εξουσιοδοτικό έρεισμα υπάρχει στο άρθρο 36 παρ. 1 και 2 του ΝΔ 3323/1955, όπως τροποποιήθηκε, του οποίου οι διατάξεις δεν έπαυσαν να ισχύουν αυτοτελώς και ήδη έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 32 παρ. 1 και 2 του ΚΦΕ.

16. ΣτΕ 4181/1990, ΔΕφΘεσ (Τμ. Γ') 1542/2002.

17. ΣτΕ 4222/1986, ΔΕφΘεσ 1542/2002.

στη διαδικασία εκλογής μελών ΔΕΠ ως συνεισηγητές των σχετικών επιτροπών (άρθρο 12 παρ. 3 Ν 2083/1992 και άρθρο 45 παρ. 5 Ν 2413/1996).¹⁸

Βέβαια, όπως διατυπώνεται στην 464/2004 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η επίμαχη διάταξη της 1276/1993 απόφασης του Υπ Οικ., «*αν και εκδοθείσα και' εξουσιοδότηση του άρθρου 36 ΝΔ 3323/1955, ως ίσχυε, μπορεί μεν να αναφέρεται στο προσίμιο ως σε εμπορικές επιχειρήσεις - πλην, όμως, απηχεί την βούληση του νομοθέτη (υπό την επιρροή τότε και σχετικής διχογνωμίας ως προς την φύση του εισοδήματος) να μην υπόκεινται σε μεγαλύτερη φορολογία η πνευματική εργασία δημοσίων υπαλλήλων, οι οποίοι δεν ασκούν βιοποριστικό εν γένει επάγγελμα δια της εκδόσεως βιβλίων... αμέσως συνδεδεμένων με την πανεπιστημιακή διδασκαλία και προαγόντων την δημόσια υπηρεσία εν γένει και την επιστήμη*».

Οι ιδιωτικοί υπάλληλοι, οι οποίοι παράλληλα με την κύρια υπαλληλική τους απασχόληση συγγράφουν και βιβλία, εφόσον δεν είναι επιτηδευματίες, γιατί δεν υπόκεινται στην ίδια φορολογική μεταχείριση με τους δημόσιους, αλλά σύμφωνα με την ακολουθούμενη διοικητική πρακτική¹⁹ είναι δυνατό να χαρακτηρισθούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες, οπότε θα υποχρεωθούν να τηρούν και βιβλίο εσόδων εξόδων, προκειμένου να προκύψει λογιστικώς το καθαρό τους κέρδος. Τα περισσότερα ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα εργαστήρια κ.τ.λ., όπως αποκαλούνται, από τα οποία μάλιστα ορισμένα χρηματοδοτούνται από το Δημό-

σιο ή από την ΕΕ, έχουν συσταθεί και λειτουργούν με τη μορφή των ΝΠΙΔ. Οι δε υπάλληλοι αυτών θεωρούνται ιδιωτικοί υπάλληλοι που συνήθως παράλληλα με τα υπαλληλικά τους διοικητικά και ερευνητικά καθήκοντα ασχολούνται και με συγγραφικό έργο.

Για τους ιδιωτικούς υπαλλήλους δεν υπάρχει ασυμβίβαστο ως προς τον άσκηση παράλληλου επιτηδευματος και στην περίπτωση αυτή θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως επιτηδευματίες κατά τον ΚΒΣ.

Θεωρώ σοβαρό και αναγκαίο να προβλεφθεί με ρητές νομικές διατάξεις ο προσδιορισμός του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος των υπαλλήλων, δημοσίων και ιδιωτικών, αλλά και των επιτηδευματιών από άλλη αιτία, οι οποίοι, παράλληλα με το εισόδημα τους από την κύρια απασχόληση, εισπράττουν και συγγραφικά δικαιώματα.

Βιβλιογραφία

1. Ν. 2238/1994.
2. Ν. 3254/2004.
3. Ν. 3220/2004.
4. Απόφαση Υπ. Οικον. Αριθμ. Πρωτ.Ε16382/29-12-1987 (ΦΕΚ Β 749/29-12-1987).
5. Υπ. Οικ. Αριθ. Πρωτ.1074850/1729/Α0012/28-2-1996.
6. Γνωμ. ΝΣΚ 464/2004.
7. Ν. Μάριπας: Φορολογία εισοδήματος. Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003.
8. Α. Τάχος: Η φορολογία των συγγραφικών δικαιωμάτων των μελών ΔΕΠ, των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. ΔΦΝ, 2005 Σελ.828.
9. Δ. Σταματόπουλος: Ανάλυση-Ερμηνεία Κώδικα Φορολογικών Βιβλίων και Στοιχείων, Αθήνα 2005.
10. Κ. Φινοκαλιώτης: Φορολογικό Δίκαιο. Αθήνα -Θεσσαλονίκη, 2002.

18. Α. Τάχου, ό.π., σ. 826-827.

19. Εγκύκλιος 40/1977 σχεπικά με την εμπνεσία του άρθρου 1 του ΚΦΣ.

Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία ύψους 17.000 ευρώ απένειμε το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ»

Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία ύψους 17.000 ΕΥΡΩ απένειμε σε Νέους Επιστήμονες και Φοιτητές, μεταξύ των οποίων και 4 Δόκιμοι της Σ.Α.Ε.Α., το Κέντρο Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δημ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ».

Τα βραβεία επεδόθησαν στα Γραφεία του Κέντρου στην Αθήνα. Δύο βραβεία σε αντίστοιχες Μελέτες Φοιτητών απενημήθησαν εκ παραλλήλου και στην Μνήμη του προώρους θανόντος Φοιτητού Γεωργίου ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ.

Σε σχετική δήλωσή του ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Κέντρου Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ εξήρε τα ευγενή κίνητρα σύστασης του Κέντρου υπό τον Γονή του προώρους θανόντος Δημητρίου ΚΑΡΛΟΥ, Φοιτητού, κυρίας Έφης ΚΑΡΛΟΥ-ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και κ. Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ, ανέφερε στοιχεία για το μέχρι τούδε επιτελεσθέν έργο του Κέντρου και προκήρυξε τα νέα βραβεία για την περίοδο 14/5/2006-14/5/2007.

Σκοποί του Κέντρου είναι, μεταξύ άλλων και οι εξής:

Η προώθηση των ηθικών και πολιτιστικών αξιών εν γένει μεταξύ των Νέων, μέσω υποτροφιών, συγγραφής μελετών κ.ά..

Η έκδοση εντύπων, εφημερίδων, περιοδικών, η παραγωγή ραδιοφωνικού και τηλεοπτικού υλικού, η ανάπτυξη προγραμμάτων πληροφόρησης και ενημέρωσης και η έκδοση επιστημονικών μελετών προς διάχυση των ηθικών και ανθρωπιστικών αξιών.

Η επιμόρφωση της Ελληνικής Νεολαίας μέσω ειδικών προγραμμάτων, σεμιναρίων, συνεδρίων, διαλέξεων, εκθέσεων, εκδόσεων και διεθνών εκδηλώσεων, η αξιοποίηση του ανθρωπίνου δυναμικού και η αναβάθμιση της επαγγελματικής κατάρτισης των νέων σύμφωνα με τα ιδεώδη του ελληνισμού και του χριστιανισμού κ.ά..

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ γεννήθη την 11η Απριλίου 1982 μ.Χ. στην Αθήνα και απεβίωσε την 14η Μαΐου 2001 μ.Χ. στην Θεσσαλονίκη.

Ήταν το μόνο τέκνο της Έφης ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ και του Νικολάου ΚΑΡΛΟΥ.

Απεφοίτησε από το Κολλέγιο Αθηνών. Κατά την διάρκεια της φοίτησής του σ' αυτό επέδειξε λαμπρό ήθος, ζήλο, εργατικότητα, ιδιαίτερη επιμέλεια και διάθεση για ανάληψη ευθυνών.

Πολύ ενωρίς άρχισε να τον απασχολεί το θέμα του επαγγελματικού προσανατολισμού του.

Έτσι, από το έτος 1998 μ.Χ. με πρωτοβουλία του προέβη σε σειρά διερευνητικών επαφών με Καθηγητές Πανεπιστημίου, για το ενδεχόμενο να εγγραφεί σε Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου της Αλλοδαπής, ευθύς μετά την αποφοίτησή του από το Κολλέγιο.

Τον Ιούνιο του έτους 2000 μ.Χ. έγινε δεκτός σε Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου της Μεγάλης Βρετανίας.

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί η πολύ ενδιαφέρουσα εργασία, που εκπόνησε λίγο πριν αποφοιτήσει από το Κολλέγιο Αθηνών, με θέμα την «ΒΕΡΓΙΝΑ», λόγω της μεγάλης αγάπης του στην Β. Ελλάδα, στην περιοχή της Πτολεμαΐδας, στην Θεσσαλονίκη και στο χωριό Περδίικα.

Κατόπιν ήρθε το Πανεπιστήμιο, η άλλη μεγάλη του αγάπη, η Ιατρική, η ευτυχία, το δικό του σπίτι στη Θεσσαλονίκη, η Φυσιολογία, η Ανατομία.

Τον Απρίλιο και τον Μάιο του έτους 2001 μ.Χ. έλαβε ενεργώς μέρος σε Επιστημονική Συνάντηση Νέων Επιστημόνων και Ανωτάτων Στελεχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες επί θεμάτων Νεότητας, Απασχόλησης και Επιστημονικής Έρευνας.

Ο Δημήτριος Ν. ΚΑΡΛΟΣ διεκρίνετο για τις δημιουργικές ανησυχίες του, την βεβαιότητά του για τις ικανότητές του, τον πόθο του για γρήγορη κατάκτηση της γνώσης, την δίψα του για ζωή, το ήθος και την αγάπη του για τον Συνάνθρωπο.

Ο ρόλος των τοπικών φορέων στην ανάπτυξη στρατηγικών για την απασχόληση

Της κ. **Μαρίας ΚΕΤΣΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Ερευνήτριας στο Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής,
του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών

Εισαγωγή

Το παρόν άρθρο αποσκοπεί στο να αναλύσει το ρόλο των τοπικών φορέων στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή παρεμβάσεων στις τοπικές αγορές εργασίας, καθώς και τις πολλαπλές σημαντικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων αυτών στους ίδιους τους φορείς και στην τοπική κοινωνία γενικότερα. Οι διαπιστώσεις, που διατυπώνονται στο άρθρο βασίζονται στην εμπειρία από το πρόγραμμα για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων τοπικών στρατηγικών απασχόλησης, που υλοποιήθηκε από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με άλλους 19 τοπικούς φορείς¹. Συγκεκριμένα, μέσω του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «*Ανάπτυξη Ολοκληρωμένων Τοπικών Στρατηγικών για την Απασχόληση, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ORESTIDA)*», που εγκρίθηκε στο πλαίσιο των καινοτόμων μέτρων χρηματοδοτούμενων βάσει του άρθρου 6 του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, καταρτίστηκε Τοπική Στρατηγική Απασχόλησης στην Περιφέρεια για την χρονική περίοδο 2005-2010.

Πολιτικό πλαίσιο για την ανάπτυξη τοπικών σχεδίων απασχόλησης

Τα τοπικά σχέδια δράσης γενικά, αποτελούν νέα εργαλεία παρέμβασης στον τομέα της απασχόλησης και δεν υποστηρίζονται ακόμα από τις επίσημες πολιτικές για την απασχόληση στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ελλάδα η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο είναι ακόμα πολύ περιορισμένη. Πολλοί και διάφοροι είναι οι λόγοι που σχετίζονται με την κατάσταση αυτή: πολιτιστικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί, πολιτικοί. Ως τόσο ο κύριος παράγοντας, που εξηγεί την «καθυστέρηση» αυτή είναι ο αργός ρυθμός αποκέντρωσης στη χώρα μας, που έχει ως αποτέλεσμα, σε αντίθεση με τις περισσότερες χώρες της ΕΕ, η Ελλάδα να συνεχίζει να απέχει από την ολοκλήρωση της δια-

1. Η εταιρική αυτή σύμπραξη που αποτελείται από είκοσι φορείς, θεωρείται από τις μεγαλύτερες για τα ελληνικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, οι φορείς που συμμετείχαν στην υλοποίηση του προγράμματος είναι: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, οι πέντε Δήμοι της Περιφέρειας, τα πέντε Εργατικά Κέντρα της Περιφέρειας, τα τέσσερα Επιμελητήρια των Νομών της Περιφέρειας, το Κέντρο Ελληνικής Γούνας, η Συνεταιριστική Τράπεζα Κοζάνης, δύο Ανώνυμες Εταιρίες του ιδιωτικού τομέα και ο ΟΑΕΔ (τα τοπικά ΚΠΑ). Η Περιφέρεια συνεργάσθηκε με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών για την παροχή επιστημονικής υποστήριξης του έργου.

δικαιοσύνης αποκέντρωσης. Η αρμοδιότητα και η ευθύνη για την εφαρμογή πολιτικών στους περισσότερους τομείς της κοινωνικής ζωής της χώρας, όπως απασχόληση, εκπαίδευση, κοινωνική πολιτική, ανήκει στην κεντρική Κυβέρνηση. Σχεδόν στο σύνολό τους, τα μέτρα που σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη, την αγορά εργασίας και την κοινωνική ενσωμάτωση σχεδιάζονται κεντρικά και εφαρμόζονται από τα τοπικά παραρτήματα των Υπουργείων ή των κατά τόπους Δημόσιων Υπηρεσιών. Είναι χαρακτηριστικό για την χώρα μας, ότι εάν και το Γ' ΚΠΣ όπως και οι περισσότερες παρεμβάσεις σε τοπικό επίπεδο έχουν ως οριζόντια αρχή την «από κάτω προς τα επάνω» προσέγγιση, οι κατευθύνσεις που ακολουθούνται και οι πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται συνήθως σχεδιάζονται σε κεντρικό επίπεδο από τα αρμόδια Υπουργεία, χωρίς ουσιαστική εξειδίκευση και προσαρμογή προς τις περιφερειακές και ακόμα λιγότερο, τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες. Το γεγονός αυτό έχει σημαντικές ποιοτικές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των έργων και μέτρων που υλοποιούνται. Η αποσπασματική προώθηση/ εφαρμογή μέτρων, η υλοποίηση δράσεων από φορείς που δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι και δεν διαθέτουν το απαιτούμενο προσωπικό και εξειδίκευση, η απουσία συντονισμού, καθώς και η έλλειψη στατιστικών στοιχείων που κάνουν αδύνατη την ουσιαστική αξιολόγηση των πολιτικών που εφαρμόζονται είναι από τα βασικά χαρακτηριστικά της σημερινής κατάστασης. Παρά το συμπληρωματικό χαρακτήρα που απαιτείται για τις δράσεις, που υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία και τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, ελάχιστα βήματα γίνονται για την κοινή παρακολούθηση των έργων και των αποτελεσμάτων και για την επίτευξη της υλοποίησης, βασιζόμενης στην ουσιαστική συνέργια των δράσεων ανεξάρτητα από το πλαίσιο χρηματοδότησής τους. Έτσι, τα έργα συχνά αντιμετωπίζονται από τους τοπικούς φορείς ως αποσπασματικές δράσεις χωρίς συνέχεια και με ελάχιστη σύνδεση των στόχων και των αποτελεσμάτων μεταξύ τους.

Εντούτοις θα πρέπει να τονισθεί ότι ο ρόλος, η εμπλοκή και οι ευθύνες των περιφερειακών και τοπικών αρχών στην εφαρμογή κοινωνικής πολιτικής και μέτρων για την αγορά εργασίας έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην εμπλοκή τους στα χρηματοδοτούμενα εθνικά και κοινοτικά προγράμματα, αλλά και στις διαδικασίες αποκέντρωσης, εάν και σε γενικές γραμμές υπάρχουν ελάχιστοι κανονισμοί στη χώρα μας σχετικά με την ανάπτυξη πολιτικών απασχόλησης από τοπικούς παράγοντες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα τελευταία είκοσι χρόνια τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη της απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο. Η δημοσίευση της Λευκής Βίβλου για την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση έφερε στο φως τα νέα κοιτάσματα απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο, η εκμετάλλευση των οποίων συνδυάζει το διπλό πλεονέκτημα της προσφοράς νέων αγαθών και υπηρεσιών για καλύτερη ποιότητα ζωής και παράλληλα της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και καταπολέμησης της ανεργίας. Η ενδυνάμωση της τοπικής διάστασης των κοινοτικών παρεμβάσεων αποτελεί τα τελευταία χρόνια μια οριζόντια αρχή που διέπει το σύνολο των πολιτικών της ΕΕ. Το 1997, στο Συμβούλιο για την απασχόληση στο Λουξεμβούργο θεσπίστηκε η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Απασχόληση (ΕΣΑ) που αποτελεί μια νέα, συντονισμένη στρατηγική για την βελτίωση της απασχόλησης των χωρών μελών. Η έμφαση που δίνεται μέσω της ΕΣΑ, αλλά και όλων των κατευθύνσεων πολιτικής και πρωτοβουλιών της ΕΕ, στην τοπική διάσταση των πολιτικών απασχόλησης, αυξάνεται διαχρονικά. Μέσω της ΕΣΑ, καλούνται όλοι οι φορείς σε περιφερειακό και τοπικό επί-

πεδο να κινητοποιηθούν για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων της ΕΣΑ με σκοπό την αξιοποίηση των δυνατοτήτων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο μέσω της αποτελεσματικής εφαρμογής τοπικών παρεμβάσεων για την απασχόληση².

Με αυτά τα δεδομένα η Ελλάδα κλήθηκε να προσαρμόσει τους βασικούς στόχους και τις κατευθυντήριες γραμμές της αναθεωρημένης Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση (2003-2006) στις προτεραιότητες της χώρας. Το θέμα της τοπικής διάστασης των πολιτικών και της καταπολέμησης των περιφερειακών ανισοτήτων αποτελεί έναν από τους βασικούς εθνικούς στόχους. Οι κατανομές των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων στο Β' και ιδιαίτερα στο Γ' ΚΠΣ αποτυπώνουν την έμφαση που δίνεται στην περιφερειακή ανάπτυξη, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο Ελληνικό Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ) για την περίοδο 2003-2006 (το 80% των συνολικών πόρων του Γ' ΚΠΣ διατίθενται για έργα και παρεμβάσεις στις Περιφέρειες)³. Αποτέλεσμα αυτών των προτεραιοτήτων είναι η σαφής τάση μείωσης των περιφερειακών ανισοτήτων.

Ακόμη, στο ΕΣΔΑ αναφέρεται ότι η ενεργοποίηση των τοπικών και περιφερειακών αρχών αποτελεί στοιχείο μιας νέας κουλτούρας διακυβέρνησης, η οποία ενισχύεται μέσω του ΕΣΔΑ. Τονίζεται ο σημαντικός ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης τόσο για τον συντονισμό και την υποκίνηση, όσο και ως κρίκου συνοχής που διασφαλίζει τη συνεργασία και τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και των τοπικών κοινωνιών στην υλοποίηση πολιτικών απασχόλησης.

Πλαίσιο σχεδιασμού και διαδικασίες ανάπτυξης της Τοπικής Στρατηγικής Απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει σημαντικούς φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους. Οι υποδομές της Περιφέρειας έχουν βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) και οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται μέσω άλλων δράσεων έχουν συμβάλει σε αυτή τη βελτίωση. Ιδιαίτερα στον τομέα των μεταφορών, με τη ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού και των κάθετων αξόνων της, περιορίζεται η απομόνωση της Περιφέρειας από τα μεγάλα αστικά κέντρα και βελτιώνεται η σύνδεσή της με τις γειτονικές χώρες. Επιπλέον, η Περιφέρεια χαρακτηρίζεται με μια σταθερή ανάπτυξη ισχυρών οικονομικών κλάδων. Ο δευτερογενής τομέας είναι ο ισχυρότερος κλάδος παραγωγικής δραστηριότητας με την μεγαλύτερη συμμετοχή στο ΑΕΠ της Περιφέρειας (εάν και η συμμετοχή αυτή παρουσιάζει μείωση). Αυτό οφείλεται κυρίως στη συγκέντρωση εξορυκτικών δραστηριοτήτων και την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (75% της συνολικής ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας). Πολύ αναπτυγμένος επίσης και με μεγάλη παράδοση είναι ο κλάδος δέρματος-γούνας, καθώς και ο πρωτογενής τομέας. Επίσης, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια επέκταση της παραγωγής προϊόντων ποιότητας και παραδοσιακών προϊόντων και καλλιιεργειών, καθώς και μια έντονα αυξητική πορεία του τουριστικού κλάδου και του τομέα των υπηρεσιών.

Παρά τις θετικές αυτές ενδείξεις, η Περιφέρεια εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας – 16,27% το 2001 – σε σχέση με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, καθώς και σε σχέση με το σύ-

² Βλ. *Ιστοσελίδα* http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/index_en.htm

³ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, *Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ) 2003. Επίσης, Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ΕΣΔΑ 2004.*

νολο της χώρας. Η ανεργία πλήττει κυρίως τις γυναίκες και τους νέους, ενώ η μακροχρόνια ανεργία επίσης βρίσκεται σε πολύ υψηλό επίπεδο – 64,5% - υψηλότερη από το μέσο όρο της χώρας. Επιπλέον, το εκπαιδευτικό επίπεδο του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας είναι συγκριτικά χαμηλό - τα ποσοστά των απόφοιτων δημοτικού και των ατόμων που εγκατέλειψαν το δημοτικό είναι υψηλότερα από το μέσο επίπεδο της χώρας, ενώ χαμηλότερα είναι τα ποσοστά των απόφοιτων ανώτατης και τεχνολογικής εκπαίδευσης, συγκριτικά με το σύνολο της χώρας. Επίσης, η έλλειψη εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού όσον αφορά τη σύγχρονη διοίκηση, τις νέες τεχνολογίες και την κοινωνία των πληροφοριών, καθώς και οι μεγάλες ενδοπεριφερειακές ανισότητες ως προς το επίπεδο των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού είναι χαρακτηριστικά για την Περιφέρεια, όπως έχει αναφερθεί και σε σχετικές μελέτες. Όσον αφορά την τοπική οικονομία, η υστέρηση στον εκσυγχρονισμό των οικονομικών κλάδων και των τοπικών επιχειρήσεων, το χαμηλό επίπεδο προσαρμοστικότητας της επιχειρηματικότητας στις νέες απαιτήσεις και η χαμηλή ανταγωνιστικότητα των τοπικών προϊόντων στη διεθνή αγορά είναι στοιχεία που χαρακτηρίζουν την ανάπτυξη της οικονομίας. Η ελλιπής τεχνογνωσία για την οργάνωση και διοίκηση σύγχρονων παραγωγικών μονάδων σε συνδυασμό με το χαμηλό επίπεδο τεχνολογικού εκσυγχρονισμού και την περιορισμένη εισαγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών, οδηγούν στη χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα επιχειρήσεων και προϊόντων. Επιπλέον, ο χαμηλός βαθμός εξοικείωσης του ανθρώπινου δυναμικού με το επιχειρείν και η έλλειψη κατάλληλων υποστηρικτικών δομών και υπηρεσιών επιχειρηματικότητας εντοπίζονται από τους τοπικούς παράγοντες ως βασικό εμπόδιο για τη δημιουργία νέων, βιώσιμων επιχειρήσεων. Η έλλειψη καταγραφής και συνεχούς παρακολούθησης των τοπικών αναγκών και δυνατοτήτων της αγοράς εργασίας, η απουσία μηχανισμού συντονισμένης υλοποίησης των πολιτικών απασχόλησης σε επίπεδο σχεδιασμού, παρακολούθησης, αξιολόγησης, καθώς και προώθησης προτάσεων προς τα αρμόδια όργανα λήψης αποφάσεων, εντοπίζονται από τους τοπικούς φορείς ως τα βασικότερα εμπόδια για την εφαρμογή αποτελεσματικών πολιτικών προώθησης της απασχόλησης και καταπολέμησης της ανεργίας και του αποκλεισμού.

Τέλος, η αποσπασματικότητα και η έλλειψη συνάφειας και συμπληρωματικότητας τόσο μεταξύ πολιτικών απασχόλησης, όσο και μεταξύ των σχετικών τοπικών φορέων που εμπλέκονται σε δραστηριότητες οικονομικής ανάπτυξης, κατάρτισης, απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής αποτελούν βασικό εμπόδιο στην εφαρμογή στοχοθετημένων πολιτικών απασχόλησης, που να εξασφαλίζουν την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, των τοπικών πόρων και των πλεονεκτημάτων της περιοχής.

Η αναζήτηση μιας νέας στρατηγικής για την απασχόληση οφείλεται στην αδυναμία των περιφερειακών και τοπικών οικονομικών δραστηριοτήτων να απορροφήσουν πλήρως το διαθέσιμο εργατικό δυναμικό. Επίσης, είναι εμφανές ότι ορισμένες οικονομικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται από στασιμότητα ή και κρίση, ενώ αρκετές επιχειρήσεις αναζητούν τρόπους για να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητά τους. Οι συνεντεύξεις με δείγμα επιχειρήσεων και φορέων, που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προαναφερόμενου προγράμματος, επιβεβαιώνουν την ανάγκη μιας συντονισμένης, αποτελεσματικότερης αντιμετώπισης τόσο της ανεργίας, όσο και της λειτουργίας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων. Η στρατηγική για την απασχόληση αποτελεί μια επιλογή στόχων, δράσεων και μεθόδων υλοποίησής τους που εκτιμάται ότι θα οδηγήσει στην αύξηση του προϊόντος και της παραγωγικότητας, έτσι ώστε να αυξάνεται το επίπεδο της απασχόλησης και να βελτιώνεται η ποιότητα ζωής των πολιτών.

Η ανάπτυξη και εφαρμογή μιας αποτελεσματικής στρατηγικής για την απασχόληση σχετίζεται κυρίως με την προσπάθεια διαμόρφωσης ενός, από κοινού με όλους τους φορείς, σχεδιασμού που να συνδυάζει και να συντονίζει τις πολιτικές απασχόλησης τόσο μεταξύ τους, όσο και με τις πολιτικές οικονομικής ανάπτυξης. Στις διαδικασίες σχεδιασμού είναι σημαντικό να μην προστεθεί επιπλέον φορτίο σε ένα περιβάλλον ήδη φορτωμένο με σχέδια, προγράμματα και στρατηγικές. Αντίθετα, η στρατηγική για την απασχόληση θα πρέπει να συνδεθεί με τα κοινοτικά και εθνικά προγράμματα και παρεμβάσεις και να προσθέτει αξία στις ήδη υπάρχουσες πολιτικές.

Επιπλέον, για να είναι αποτελεσματική μια τοπική στρατηγική για την απασχόληση, ο σχεδιασμός της θα πρέπει να προκύψει από δημόσιο διάλογο με τη συμμετοχή όλων των τοπικών φορέων, όπως έχει δείξει και η ευρωπαϊκή εμπειρία. Είναι απαραίτητο να υπάρχουν μηχανισμοί που να εξασφαλίζουν το δημοκρατικό χαρακτήρα των διαδικασιών σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων σχετικά με τα μέτρα και τις δράσεις που θα περιληφθούν στη στρατηγική, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα μέτρα που εφαρμόζονται είναι προς όφελος και εξυπηρετούν όλες τις κοινωνικές ομάδες και όλους τους τοπικούς οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες.

Καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος «ΟΡΕΣΤΙΔΑ» και ειδικά, κατά την περίοδο σχεδιασμού και διαμόρφωσης της Τοπικής Στρατηγικής Απασχόλησης καθιερώθηκαν συστηματικές συναντήσεις μεταξύ όλων των φορέων που συμμετείχαν στο πρόγραμμα και άλλων παραγόντων που εμπλέκονται σε θέματα απασχόλησης και τοπικής ανάπτυξης. Οι γενικοί και ειδικοί στόχοι και οι άξονες παρέμβασης της Στρατηγικής Απασχόλησης συζητήθηκαν και προσδιορίστηκαν σε ειδικά Φόρουμ που διοργανώθηκαν για το σκοπό αυτό. Η ενεργός συμμετοχή όλων των περιφερειακών και τοπικών παραγόντων ήταν καθοριστική για τη διαμόρφωση του σχεδίου της Στρατηγικής για την Απασχόληση της Περιφέρειας. Επιπλέον, μέσω των διαδικασιών και μηχανισμών που προβλέπονται στη Στρατηγική, όπως η σύσταση και λειτουργία ενός μόνιμου Φόρουμ με τη συμμετοχή κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών παραγόντων της Περιφέρειας ή η σύναψη Τοπικού Συμβουλίου για την Απασχόληση σε επίπεδο Νομού, κρίνεται ότι εξασφαλίζονται δημοκρατικές διαδικασίες και στον περαιτέρω σχεδιασμό και εφαρμογή της Στρατηγικής αυτής.

Αρχικά, ο σχεδιασμός της Τοπικής Στρατηγικής για την Απασχόληση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και ο προσδιορισμός των στρατηγικών κατευθύνσεων βασίστηκε στα εξής:

1. Στα στοιχεία και τις πληροφορίες που συλλέχθηκαν, καθώς και στις αναλύσεις που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του προγράμματος ΟΡΕΣΤΙΔΑ από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς σχετικά με την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και τα χαρακτηριστικά των τοπικών αγορών εργασίας.

2. Στη διάγνωση των τοπικών αγορών, έτσι όπως αυτή προέκυψε από τα ευρήματα των SWOT αναλύσεων, οι οποίες εντόπισαν τα δυνατά σημεία, τα μειονεκτήματα, τις ευκαιρίες, αλλά και τους κινδύνους για τους τέσσερις Νομούς της Περιφέρειας.

3. Στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας (ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2000-2006) και στους Άξονες Αναπτυξιακών Προτεραιοτήτων όπως αυτοί εκφράζονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα και εξειδικεύονται στα μέτρα του Συμπληρωματικού Προγραμματισμού του ΠΕΠ.

4. Στις προτεραιότητες και τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ 2003-2006).

Στη συνέχεια, με βάση τα συμπεράσματα και τις προτάσεις των μελετών, καθώς και τα ευρήματα της SWOT ανάλυσης και λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις και τα συμπεράσματα από το πρώτο Φόρουμ, καθορίστηκαν οι γενικοί στόχοι της Στρατηγικής. Οι γενικοί στόχοι εκφράζονται μέσω αξόνων προτεραιότητας οι οποίοι θα επιτευχθούν μέσα από την υλοποίηση ενός συνόλου δράσεων (μέτρων). Στην επιλογή των αξόνων προτεραιότητας λήφθηκαν υπόψη οι προτεραιότητες των πολιτικών απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο, κυρίως όμως επιδιώχθηκε συμπληρωματικότητα και συμβατότητα με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας, με σκοπό να ενισχυθούν οι αναπτυξιακές επιλογές της Περιφέρειας, έτσι όπως αυτές εκφράζονται στο ΠΕΠ. Δεδομένου του βαθμού υλοποίησης των δράσεων του Γ' ΚΠΣ και κυρίως, του οριστικοποιημένου προγραμματισμού τους και της κατανομής των σχετικών πόρων, ως περίοδος υλοποίησης της Στρατηγικής ορίστηκε η επόμενη πενταετία (2005-2010).

Στόχοι και άξονες προτεραιότητας της Τοπικής Στρατηγικής Απασχόλησης

Ο βασικός, πρωταρχικός στόχος της Τοπικής Στρατηγικής Απασχόλησης στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι η δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου συνεργασίας και συντονισμού οικονομικών και κοινωνικών παραγόντων και παρεμβάσεων με σκοπό την προώθηση της απασχόλησης, την καταπολέμηση της ανεργίας και την ανάδειξη της περιφερειακής οικονομίας.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής αποτελεί η πρόβλεψη για την ανάπτυξη ή τη βελτίωση της λειτουργίας ορισμένων βασικών υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο, άμεσα συνυφασμένων με την ποιότητα ζωής και τον αναβαθμισμένο σύγχρονο ρόλο τη τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, οι τομείς παρεμβάσεων που ενισχύονται μέσω της στρατηγικής αφορούν:

- Στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης της απασχόλησιμότητας και της επιχειρηματικότητας, η ανάγκη των οποίων εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένη.
- Στην καταπολέμηση της ανεργίας και του αποκλεισμού, την ενίσχυση της απασχόλησης, της κοινωνικής ενσωμάτωσης και της κοινωνικής συνοχής.
- Στην προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος και του πολιτισμού και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Στην αναβάθμιση/ αναδιάρθρωση κρίσιμων κλάδων της τοπικής οικονομίας και την ανάδειξη νέων κλάδων - πηγών απασχόλησης, την αύξηση της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας.
- Στην ενίσχυση της πρόσβασης σε νέες αγορές και την προώθηση της εξωστρέφειας.

Με βάση τις αναλύσεις και τις προτάσεις των τοπικών φορέων, οι γενικοί στόχοι της Στρατηγικής Απασχόλησης Δυτικής Μακεδονίας διαμορφώθηκαν ως εξής:

- Προώθηση συνεργασίας και συμπληρωματικότητας τόσο μεταξύ των πολιτικών απασχόλησης, όσο και μεταξύ των δραστηριοτήτων όλων των σχετικών τοπικών φορέων, ενίσχυση των εταιρικών σχέσεων και συνεργασιών με σκοπό την προώθηση της απασχόλησης και της τοπικής ανάπτυξης, βασιζόμενη στην αειφορία, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα.

- Εξασφάλιση συντονισμού και συμπληρωματικότητας των παρεμβάσεων και δράσεων σε όλα τα επίπεδα (σε επίπεδο σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης).

- Εισαγωγή – καθιέρωση μηχανισμών αξιολόγησης και βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των υποστηρικτικών δομών και υπηρεσιών, ενίσχυση, αναβάθμιση δομών και υπηρεσιών υποστήριξης της απασχόλησης.

- Ενίσχυση της απασχόλησης, διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας των κοινωνικών ομάδων που έχουν δυσκολίες ένταξης, αναβάθμιση των προσόντων των εργαζομένων και ανέργων.

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας, εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων και προϊόντων, δημιουργία νέων γνώσεων και αξιοποίηση νέων πηγών απασχόλησης μέσω της παροχής υποστήριξης σε νέες και υφιστάμενες επιχειρήσεις, καθώς και μέσω της ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας με επίκεντρο τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας.

- Διευκόλυνση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, προώθηση της ισότητας ευκαιριών για όλες τις κοινωνικές ομάδες (οριζόντια αρχή, η οποία διαπερνά τους άξονες παρέμβασης και τις περισσότερες δράσεις).

Οι στόχοι αυτοί εκφράζονται μέσω τριών Αξόνων Προτεραιότητας και οι τελευταίοι θα επιτευχθούν μέσα από την υλοποίηση συνόλου μέτρων ή και δράσεων. Οι Άξονες Προτεραιότητας είναι οι ακόλουθοι:

I. Ανάπτυξη και εφαρμογή κοινής και συντονισμένης προσέγγισης για την απασχόληση. Στόχος του άξονα είναι η σύσταση και η λειτουργία ενός μηχανισμού προώθησης της απασχόλησης και της τοπικής ανάπτυξης, βασιζόμενης στην αειφορία, στην καινοτομία και στην ανταγωνιστικότητα. Η λειτουργία του μηχανισμού αυτού προϋποθέτει την παρακολούθηση τόσο των αναπτυξιακών προγραμμάτων, όσο και όλων των παρεμβάσεων στην αγορά εργασίας με σκοπό την εφαρμογή της αρχής της συμπληρωματικότητας, της συνάφειας, της σύγκλισης και της αποφυγής επικαλύψεων και αποσπασματικότητας. Ο άξονας υποστηρίζει δράσεις διερεύνησης, ανάλυσης και συνεχούς παρακολούθησης και αξιολόγησης των εξελίξεων στην αγορά εργασίας και της τοπικής οικονομίας, καθώς και των εφαρμοζόμενων παρεμβάσεων και δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την απασχόληση. Επίσης, μέσω του άξονα επιδιώκεται η δημιουργία ενός περιβάλλοντος δημοσίου διαλόγου, ανταλλαγής απόψεων και διατύπωσης προτάσεων σε θέματα απασχόλησης, ανεργίας, αποκλεισμού και τοπικής ανάπτυξης. Προβλέπεται επίσης, η λειτουργία ενός μηχανισμού για μακροπρόθεσμο σχεδιασμό, συντονισμό, ανάλυση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών απασχόλησης. Μέσω του Άξονα προβλέπεται η υλοποίηση τεσσάρων βασικών μέτρων: α) συγκρότηση Περιφερειακού Συμβουλίου Απασχόλησης, β) σύσταση και λειτουργία Φόρουμ Απασχόλησης, γ) σύναψη Τοπικού Συμφώνου προώθησης ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση και δ) σύσταση και λειτουργία Παρατηρητηρίου Απασχόλησης.

II. Καταπολέμηση της ανεργίας και ενίσχυση της απασχολησιμότητας του εργατικού δυναμικού. Στόχος του άξονα είναι η πρόληψη /καταπολέμηση της ανεργίας και η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας όσων συναντούν προβλήματα ένταξης, μέσω της προώθησης νέων μορφών υποστήριξης. Οι μορφές αυτές συνδυάζουν διαφορετικό τύπο υπηρεσιών υποστήριξης - προσανατολισμός, κατάρτιση, τοποθέτηση, παρακολούθηση – σε συνδυασμό με την εξατομικευμένη καθοδήγηση και με την αξιοποίηση όλων των συστημάτων και μεθόδων για την αναβάθμιση και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ανέργων. Επίσης, ο άξονας αποσκοπεί στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής των εργοδοτών, επιχειρήσεων και επαγγελματιών φορέων στις πολιτικές απασχόλησης μέσω της εμπλοκής τους σε δράσεις προσφοράς επαγγελματικής εμπειρίας, των ενεργειών ενίσχυσης της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, εντοπισμού αναγκών για ειδικότητες και προσαρμογής των προγραμμάτων κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς. Για την επί-

τευξη των στόχων του άξονα προβλέπεται να υλοποιηθούν τέσσερα μέτρα: α) αναβάθμιση δομών υποστήριξης της απασχόλησης, λειτουργία Κέντρου Στήριξης της Απασχόλησης και της Επιχειρηματικότητας, β) ενέργειες ενίσχυσης της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, γ) σύζευξη της προσφοράς και ζήτησης εργασίας και δ) λειτουργία Τηλεματικού Δικτύου, Πληροφοριακού Συστήματος και Δικτυακής Πύλης.

III. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας, προώθηση της κοινωνικής οικονομίας. Η ελλιπής πρόσβαση στην πληροφόρηση και η έλλειψη συστηματικής, ολοκληρωμένης και εξειδικευμένης υποστήριξης της επιχειρηματικότητας, παρά το πλήθος δομών και υπηρεσιών που δημιουργούνται στα πλαίσια ευρωπαϊκών και εθνικών προγραμμάτων, αποτελούν ορισμένα από τα βασικά προβλήματα που έχουν εντοπισθεί για το χώρο των επιχειρήσεων στην Ελλάδα γενικά και για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ειδικότερα. Μια ανταγωνιστική και αναπτυγμένη Περιφερειακή οικονομία χρειάζεται τη λειτουργία εξειδικευμένων δομών/ υπηρεσιών συστηματικής στήριξης των αναγκών των νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων σε θέματα ίδρυσης, διοίκησης, πρόσβασης σε χρηματοδότηση, επενδύσεων, προώθησης προϊόντων, νέας τεχνολογίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης, δικτύωσης και συνεργασίας, προστασίας του περιβάλλοντος και αρχών της βιώσιμης και αιεφόρου ανάπτυξης.

Στόχος του άξονα είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της βελτιωμένης λειτουργίας δομών υποστήριξης, μέσω της υποστήριξης των κλαδικών αναγκών των επιχειρήσεων σε τεχνολογία, οργάνωση και προώθηση προϊόντων, καθώς και μέσω της αξιοποίησης νέων πηγών απασχόλησης και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, η προώθηση της επιχειρηματικότητας γενικά αποτελεί πεδίο παρέμβασης τόσο των αρμόδιων υπηρεσιών για την απασχόληση, όσο και των αρμόδιων φορέων οικονομικής πολιτικής. Η στρατηγική για την απασχόληση και ειδικότερα, για την επιχειρηματικότητα, θα πρέπει να συνδυασθεί με τις προτεραιότητες της οικονομικής ανάπτυξης. Οι δράσεις που προτείνονται στον άξονα θέτουν ένα γενικό πλαίσιο για την ανάπτυξη/ βελτίωση των παρεχόμενων υποστηρικτικών υπηρεσιών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη ταυτόχρονα τα αποτελέσματα των μελετών των τοπικών φορέων και τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας, όπως διατυπώνονται στο ΠΕΠ. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής της Στρατηγικής οι δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας θα συνδυαστούν με τις συγκεκριμένες επενδυτικές και αναπτυξιακές κλαδικές προτεραιότητες. Η επίτευξη των γενικών στόχων του άξονα επιδιώκεται μέσω της υλοποίησης πέντε βασικών μέτρων: α) αναβάθμιση/ εκσυγχρονισμός δομών και υπηρεσιών στήριξης της επιχειρηματικότητας, λειτουργία Μονάδας Ειδικής Δράσης και Κοι.Σ.Π.Ε., β) αξιοποίηση νέων κλάδων ως νέες πηγές απασχόλησης, υποστήριξη των κλαδικών αναγκών των υφιστάμενων επιχειρήσεων σε τεχνολογία, οργάνωση και προώθηση προϊόντων, γ) προώθηση δικτύωσης και συνεργασιών (Δίκτυο Μετόρων Συμβουλευτικής, Cluster γυναικείων συνεταιρισμών), χρήση Τηλεματικού Δικτύου, Πληροφοριακού Συστήματος και Δικτυακής Πύλης, δ) σχεδιασμός και λειτουργία μηχανισμών παρακολούθησης («προστατευόμενου» εργασιακού περιβάλλοντος) και ε) ανάπτυξη πειραματικών εργαλείων χρηματοδότησης.

Σύντομη συμπερασματών

Βασικό θετικό στοιχείο και σημαντικότερο ίσως αποτέλεσμα που προκύπτει από την υλοποίηση των τοπικών δράσεων στην Ελλάδα στον τομέα της απασχόλησης γενικά (αναφερόμαστε κυρίως στα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης και στα προγράμματα που υ-

λοποιήθηκαν στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών - δοκιμαστικών μέτρων της ΕΕ) είναι ότι αυτά αποτέλεσαν κίνητρο για τη δραστηριοποίηση των τοπικών φορέων, καθώς και για την ανάπτυξη συνεργασίας και εταιρικής κουλτούρας μεταξύ των συμμετεχόντων οργανισμών, εάν και γενικά, δεν προσέκλυσαν το ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα. Στην Ελλάδα, όπως ήδη αναφέρθηκε, υπάρχει ελάχιστη παράδοση στην ανάπτυξη συνεργασίας ανάμεσα στους οργανισμούς/ υπηρεσίες που εμπλέκονται σε πολιτικές απασχόλησης. Οι πολιτικές και τα μέτρα που εφαρμόζονται - σχεδιασμένα συνήθως σε κεντρικό επίπεδο, χωρίς ουσιαστική προσαρμογή προς τις περιφερειακές και ακόμα λιγότερο τις τοπικές ανάγκες και ιδιαιτερότητες - έχουν σημαντικές ποιοτικές επιπτώσεις στην αποτελεσματικότητα των έργων και μέτρων που υλοποιούνται. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης άρχισαν να αναδεικνύονται ως σημαντική δύναμη για την προώθηση της τοπικής ανάπτυξης και την καταπολέμηση της ανεργίας και του αποκλεισμού, εάν και υπάρχουν ακόμα σοβαρές ελλείψεις εμπειρίας, εξειδικευμένου προσωπικού και οικονομικών πόρων. Οι παράγοντες που συμβάλλουν θετικά στην αναβάθμιση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στις πολιτικές απασχόλησης είναι κυρίως η τάση προς αποκέντρωση που εξελίσσεται στη χώρα μας, το πλεονέκτημα ότι οι τοπικές αρχές γνωρίζουν καλύτερα τις οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες, ιδιαιτερότητες και δυνατότητες των περιοχών τους και είναι πιο κοντά στον τοπικό πληθυσμό και στις τοπικές δυνάμεις γενικότερα, καθώς και η υποστήριξη μέσω των παρεμβάσεων του ΕΚΤ και των άλλων ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων. Οι βασικοί παράγοντες που εμποδίζουν την αποτελεσματικότερη παρέμβαση των τοπικών αρχών στην αγορά εργασίας είναι η έλλειψη πόρων, εμπειρίας και κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού.

Η εμπειρία ωστόσο δείχνει ότι η δυνατότητα πρόσβασης των τοπικών αρχών σε 'ανεξάρτητους' οικονομικούς πόρους, που δίνεται μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, προωθεί τους τοπικούς φορείς να δοκιμάσουν πραγματική αποκέντρωση και τοπική διακυβέρνηση - αυτόνομο σχεδιασμό, προσαρμοσμένο στις ανάγκες και προτεραιότητες της περιοχής τους. Επιπλέον, η εμπλοκή στις εργασίες και η ευαισθητοποίηση άλλων κοινωνικών και οικονομικών τοπικών δυνάμεων, η ανάπτυξη της ικανότητας δημιουργίας εταιρικών σχέσεων και συντονισμού δράσεων, η διερεύνηση, ανάλυση και κατανόηση της τοπικής κατάστασης, η διερεύνηση διαφόρων «καλών πρακτικών» για την απασχόληση που μπορούν να συμπεριληφθούν σε μια τοπική στρατηγική, η διατύπωση και ο σχεδιασμός εγγράφων και προτάσεων για τοπική στρατηγική, η ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ τοπικού και περιφερειακού επιπέδου και ο τελικός σχεδιασμός μιας ενιαίας τοπικής στρατηγικής για την απασχόληση - όλοι αυτοί οι παράμετροι αποτελούν θετικές συνέπειες από την εμπλοκή των τοπικών φορέων στην υλοποίηση πολιτικών για την απασχόληση. Επίσης, μέσω της εμπλοκής των τοπικών εταίρων σε διάφορες δραστηριότητες - σεμινάρια, ημερίδες και συνέδρια - δημιουργείται μια διαδικασία 'εμάθησης' και 'κατάρτισης' σε θέματα σχετικά με τις πολιτικές και τις προτεραιότητες απασχόλησης στον Ευρωπαϊκό χώρο και με την υλοποίηση δραστηριοτήτων για την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο, προσαρμοσμένων στις ανάγκες και προτεραιότητες της περιοχής.

Σημειώνεται τέλος, ότι μια βασική προϋπόθεση για την εμπλοκή των τοπικών φορέων σε πολιτικές απασχόλησης είναι η ανάπτυξη νέων ικανοτήτων των στελεχών τους και η θεσμική και οικονομική ενίσχυση των τοπικών φορέων για να διαχειρίζονται, να παρακολουθούν, να αξιολογούν και να αναζητούν συνεχώς νέες κατευθύνσεις και πρακτικές.

Βιομάζα: Μία άλλη προσέγγιση

Της κ. **Ασπασίας Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ**

Πτυχ. Διατμ. Προγράμμ. Σπουδών «Περιβάλλον και Ανάπτυξη»
του Ε.Μ.Π., Γεωπόνου, Υποψ. Διδάκτ.

Η βιομάζα αποτελεί μία σχετικά διαδεδομένη ανανεώσιμη πηγή ενέργειας.

Σήμερα όλες οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αποτελούν το θέμα πολλών αμφισβητήσεων και οι απόψεις διίστανται όσον αφορά στην χρησιμότητα και στους κινδύνους που μπορεί να προκαλέσουν, ως η λύση που θα έσωνε την ατμόσφαιρα από την ρύπανση. Ο όρος «βιομάζα» έχει χρησιμοποιηθεί για να συμπεριλάβει όλα τα είδη των υλικών, τα οποία χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενέργειας μέσω καύσης, όπως:

1. Δημοτικά στερεά απόβλητα (απορρίμματα).

2. Ιλύς καθαρισμού λυμάτων.

3. Ρόδες.

4. Ξύλινα απόβλητα (από κατασκευή/κατεδάφιση, αστικά απόβλητα δέντρων, υποπροϊόντα χάρτου και ξυλείας, κ.λ.).

5. Υπολείμματα γεωργίας (μπορεί να περιέχουν τοξικές ουσίες από τοξικά φυτοφάρμακα).

6 Ζωικά απόβλητα (χοιροστάσια, πτηνοτροφεία, γαλακτοκομεία).

7. Κάψιμο των «ενεργειακών φυτών» (πολυετή και ετήσια φυτά).

8. Κοπή των δέντρων από τα δάση.

9. Αυτόκαυστα (αναερόβια ζωικά απόβλητα εργοστασίων, ιλύς καθαρισμού λυμάτων...).

10. Καύση των μολυσμένων αερίων υλικών οδόςτρωσης.

Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί ορισμοί «της βιομάζας». Ο συνηθέστερος είναι:

«Οργανική ουσία διαθέσιμη σε ανανεώσιμη βάση. Η βιομάζα περιλαμβάνει τα υπολείμματα δασών και μύλων, τις γεωργικές συγκομιδές και τα απόβλητα, ξύλο και ξύλινα απόβλητα, ζωικά απόβλητα, υπολείμματα λειτουργίας ζωικού κεφαλαίου, υδροβίες εγκαταστάσεις, ταχώς αναπτυσσόμενα δέντρα και εγκαταστάσεις, καθώς και δημοτικά και βιομηχανικά απόβλητα».

Γενικά, η βιομάζα μπορεί να περιλάβει ότι, δήποτε δεν είναι απολιθωμένο καύσιμο και μπορεί να υποστηριχτεί ότι είναι οργανικό. Οι ρόδες και η ιλύς καθαρισμού λυμάτων συμπεριλαμβάνονται ως καύσιμα βιομάζας μερικές φορές, αλλά όχι τόσο συχνά. Μερικές φορές ορισμένοι τύποι υλι-

κών αποκλείονται. Συγκεκριμένα, υλικά όπως η παλαιά ξυλεία, απορρίμματα και επεξεργασμένο ξύλο. Μερικές φορές αυτόκαυστα αερίου και «βιοαέρια» υλικά οδόστρωσης θεωρούνται ότι ανήκουν σε χωριστές κατηγορίες από τη βιομάζα.

Στη βιομάζα χρησιμοποιούνται συχνά οι όροι: «Εναλλακτική λύση», «Ανανεώσιμη λύση», «Καθαρή και πράσινη λύση».

Όλοι οι όροι αυτοί χρησιμοποιούνται συχνά εναλλακτικά, αλλά μπορούν να σημαίνουν διαφορετικά πράγματα. Ο όρος «ανανεώσιμος» μπορεί να σημαίνει διαφορετικά πράγματα στα κράτη, όπως ενεργειακούς «λογαριασμούς» και προγράμματα, καθώς και προγράμματα πιστοποίησης όπως το Green-e.

«Η εναλλακτική λύση» χρησιμοποιείται γενικά για να σημαίνει τα «μη απολιθωμένα καύσιμα και μη πυρηνικά». Αυτό αφήνει την πόρτα ανοικτή για όλα τα είδη της αποτέφρωσης για να εξεταστεί η «εναλλακτική τους ενέργεια».

«Καθαρή» και «πράσινη» καθορίζεται σπάνια, αν όχι ποτέ. Είναι όροι του γενικού περιβαλλοντικού οφέλους και δεν έχουν καμία γενικά αποδεκτή έννοια.

«Ανανεώσιμη» είναι ο όρος που χρησιμοποιείται στα προγράμματα κυβερνητικής ενέργειας και στο πρόγραμμα πιστοποίησης Green-e. Σχεδόν παγκοσμίως, οι ορισμοί of renewables περιλαμβάνουν «την βιομάζα» καθώς επίσης συνήθως «καθαρή ή πράσινη». Είναι μόνο όρος χρησιμοποιούμενος για να περιγράψει εάν μια πηγή ενέργειας είναι σε θέση

και να επανακτηθεί σε κάποιο εύλογο σύντομο χρονικό διάστημα.

Στο πρόγραμμα Green-e, οι ανανεώσιμες ενέργειες δεν καθορίζονται βασισμένες με συνέπεια στην ανανεωσιμότητα τους. Η υδροηλεκτρική ενέργεια, ενώ τεχνικά είναι ανανεώσιμη σε όλες τις μορφές, έχει θεωρηθεί ανανεώσιμη για το πρόγραμμα Green-e μόνο εάν το φράγμα είναι κάτω από 30 μεγαβάτ στην ικανότητα παραγωγής. Αυτοί οι ορισμοί είναι προς αντικατάσταση με τα «χαμηλού αντίκτυπου» υδρο-κριτήρια, που θα αφαιρούσαν τα κριτήρια μεγέθους, αλλά που θα απέκλειαν τη νέα υδρο-θεωρεία από το να θεωρείται ανανεώσιμη. Αυτό γίνεται για να τονιστεί ότι η πράσινη ενέργεια δεν προωθεί τα νέα φράγματα, επειδή τα φράγματα μπορούν να προκαλέσουν σημαντικές οικολογικές ζημιές.

Οι ηγέτες του Green-e έχουν δηλώσει επανειλημμένα ότι δεν προσπαθούν να είναι καθαροί και αγνοί, αλλά να επιδιώξουν τη «επαιζητική βελτίωση» πέρα από πηγές όπως αυτές του άνθρακα και την πυρηνική ενέργεια (θεωρούν την αποτέφρωση ως βελτίωση). Η θέση του Green-e στη βιομάζα ήταν να περιληφθεί κάθε μορφή βιομάζας. Αυτή η διαδικασία αφήνει την πόρτα ανοικτή σε όλα τα είδη των ρυπογόνων τεχνολογιών διότι δεν υπάρχει συγκεκριμένος λόγος να αποκλειστούν.

Οι ανανεώσιμες ενέργειες δεν είναι απαραίτητως καθαρότερες από μη ανανεώσιμες. Δεδομένου ότι οι αποτεφρωτήρες βιομαζών επιτρέπεται να θεωρηθούν ανανεώσιμοι, τους δίνεται πλεονέκτημα από τα καθαρότερα (αλλά ακόμα όχι τόσο καθαρά) καύσιμα

όπως φυσικό αέριο, το οποίο είναι μη ανανεώσιμο απολιθωμένο καύσιμο.

Όλες οι τεχνολογίες καύσης βιομαζών ρυπαίνουν το αέρα όταν παράγεται η «πράσινη ενέργεια». Τα περισσότερα από τα απόβλητα - καύσιμα βιομαζών περιέχουν χλώριο ή άλλα αλογόνα και δημιουργούν τις διοξίνες και τα φουράνια όταν καίγονται. Τίποτα που δημιουργεί ρύπανση κατά τη διάρκεια παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας δεν πρέπει να θεωρείται πράσινο, καθαρό ή ανανεώσιμο. Αέρας και ήλιος, ακόμα και αν έχουν μερικές περιβαλλοντικές επιδράσεις από κατασκευής τους (όπως οι τοξικές ουσίες που χρησιμοποιούνται για τα ηλιακά πάνελ), δεν είναι απαραίτητο να συνεχίσουν να ρυπαίνουν προκειμένου να παραχθεί ηλεκτρισμός.

Υπάρχουν πέντε κύρια πλεονεκτήματα διαθέσιμα στις τεχνολογίες που ονομάζονται «ανανεώσιμη» ενέργεια: φορολογικές πιστώσεις, επιχορηγήσεις, έρευνα, ανανεώσιμα πρότυπα χαρτοφυλακίων (rps) και προνομακλή τιμολόγηση που διατίθεται στη «πράσινη ενέργεια».

Ο Πρόεδρος Κλίντον υπέγραψε μία εκτελεστική διαταγή τον Αύγουστο του 1999 για να τριπλασιάσει την ενεργειακή χρήση βιομαζών κατά τη διάρκεια των επόμενων δέκα ετών, παραχωρώντας επενδυτικά πλεονεκτήματα στις αντίστοιχες επενδύσεις. Τα περισσότερα από αυτά περιλαμβάνουν ερευνητικά προγράμματα ή φορολογικές ελαφρύνσεις για ανανεώσιμη ενέργεια (συμπεριλαμβανομένης της βιομάζας). Μερικά από αυτά έχουν ήδη εγκριθεί. Τα ανανεώσιμα πρότυπα χαρτοφυλακίων (rps) είναι έ-

νας θαυμάσιος τρόπος να ωθήσει κανείς την αγορά για τις ανανεώσιμες ενέργειες, όσο υπάρχει ένας καθορισμός των ανανεώσιμων ενεργειών. Εντούτοις, εάν ένας λογαριασμός άρσης των ελέγχων περιέχει rps και περιλαμβάνει τη βιομάζα ως ανανεώσιμο, μπορούν αποτελεσματικά να ωθήσει την αγορά στη χρήση αποτεφρωτήρων.

Όταν το ιδιωτικό πρόγραμμα πιστοποίησης Green-e εγκρίνει μία τεχνολογία ως ανανεώσιμη, ένας έμπορος μπορεί να χρεώσει περισσότερο για το ενεργειακό προϊόν επειδή θα έχει την προστιθέμενη αξία του να φαίνεται «πράσινο». Μέχρι τώρα, σχεδόν όλες οι μορφές βιομάζας έχουν εγκριθεί από το Green-e. Όσοι ασχολούνται με την προώθηση θέλουν τη βιομάζα να συμπεριλαμβάνεται, επειδή το καθιστά εύκολο να αρχίσει να «πουλάει» χωρίς να πρέπει να ξεδουτούν πολλά χρήματα για να αναπτυχθούν νέες, καθαρές ανανεώσιμες ενέργειες.

Μερικοί υποστηρικτές βιομαζών προσπαθούν να υποστηρίξουν, ότι βελτιώνουν το περιβάλλον. Η Philpower, παραδείγματος χάριν, είπε, ότι «θα έπαιρναν τη ρύπανση έξω από τον αέρα». Καμία γνωστή τεχνολογία δεν παράγει ηλεκτρική ενέργεια με την απορρόφηση των ρύπων από τον αέρα. Η μόνη μείωση ρύπανσης που μπορεί να προκύψει από ηλεκτρική παραγωγή είναι εάν μία πιο ρυτάνουσα τεχνολογία θα μπορούσε να μετατοπιστεί από μία νέα και καθαρότερη τεχνολογία.

Υπάρχουν διάφορα προβλήματα με την προσπάθεια να προβληθεί το ε-

πιχείρημα μετατοπίσεων. Ποίος παίρνει την πίστωση για την μετατόπιση; Εάν εγκαταστάσεις άνθρακα κλείσουν, πώς αποδεικνύεται ποία γεννήτρια παρείχε την ενέργεια για να την αντικαταστήσετε;

Οι καθαρότερες πηγές ενέργειας μπορούν να μετατοπιστούν, προκαλώντας μία καθαρή απώλεια για το περιβάλλον. Μία εισροή του φτηνού φυσικού αερίου θα μπορούσε να αντικαταστήσει τα προγράμματα αέρα ή ήλιου, που ίσως ευρίσκονται σε αμφίβολο οικονομικό έδαφος. Οι «ανανεώσιμοι» αποτεφρωτήρες αποβλήτων βιομαζών και οι καυστήρες αερίου υλικών οδόστρωσης είναι πιο βρώμικοι από το μη ανανεώσιμο φυσικό αέριο. Εάν το πρώτο μετατοπίσει το τελευταίο, η καθαρή επίπτωση στο περιβάλλον είναι αρνητική.

Με την ενεργειακή ζήτηση που αυξάνεται ετησίως, νέες παραγωγικές εγκαταστάσεις μπορούν απλά να εξυπηρετήσουν την πρόσθετη απαίτηση, χωρίς να αντικαταστήσουν τίποτα. Η τοποθέτηση όποιας δήποτε «ανανεώσιμης» δυνατότητας on-line δεν υπονοεί, ότι υπερβαίνει την ετήσια αύξηση, ώστε να μετατοπίσει τίποτα.

Η βιομάζα ανταγωνίζεται με τον αέρα, τον ήλιο, την υδροηλεκτρική και γεωθερμική ενέργεια για την αγορά ανανεώσιμων ενεργειών. Ο αέρας γίνεται μία από τις φτηνότερες πηγές ενέργειας (συνολικά) και είναι περίπου 10 φορές φτηνότερος από την ηλιακή. Η βιομάζα είναι η φτηνότερη Green-e ανανεώσιμη, εκτός από εκεί όπου υπάρχουν καλές περιοχές αέρα. Είναι πιθανόν να υπάρχουν περισσότεροι καυστήρες βιομαζών επειδή

μπορούν να χτιστούν σε πολύ περισσότερες περιοχές ενώ καλές περιοχές σε αέρα δεν μπορούν να βρεθούν εύκολα. Δεδομένου, ότι υπάρχει ήδη η αγορά για τους αποτεφρωτήρες (βασισμένους στα οικονομικά της βιομηχανίας αποβλήτων), η βιομάζα ανταγωνίζεται αμεσότερα με τον αέρα, που είναι η καθαρότερη και η πιο ελπιδοφόρος πηγή ενέργειας.

Δεδομένου, ότι υπάρχει ήδη μία καλά ανεπτυγμένη βιομηχανία αποτεφρωσης, η βιομάζα είναι πιθανό να έχει τα περισσότερα από τα νομοθετικά οφέλη. Εξάλειψη της βιομάζας από τις ανανεώσιμες ενέργειες σημαίνει, ότι ο αέρας (η καθαρότερη επιλογή, και μία από τις φτηνότερες) θα έπαιρνε καλύτερη χρηματοδότηση.

Οι υπερασπιστές της βιομάζας και του φυσικού αερίου έχουν υποστηρίξει, ότι οι τεχνολογίες τους είναι ένα μεταβατικό βήμα στις καθαρότερες τεχνολογίες όπως αυτές του αέρα και του ήλιου. Όμως καμία ενεργειακή επιχείρηση δεν έχει θεσπίσει ένα χρονοδιάγραμμα για την αντικατάσταση των τεχνολογιών με τις καθαρές ανανεώσιμες ενέργειες.

Όλες οι τεχνολογίες βιομαζών, εκτός από τους καυστήρες αερίου υλικών οδόστρωσης, περιλαμβάνουν τα καύσιμα - απόβλητα μεταφοράς με φορητό από και σε μία συγκεντρωμένη μηχανή κατά τη διάρκεια ζωής της λειτουργίας τους. Αυτοί οι καυστήρες είναι υψηλού κεφαλαίου μηχανές, με δυνατότητα απόσβεσης σε 10-20 έτη, οι οποίοι από τις οικονομικές απαιτήσεις, χρειάζονται μία ορισμένη χωρητικότητα ανά ημέρα, ώστε να αποδώσει η επένδυση.

Το βήμα των Φοιτητών

Αρχιτεκτονική και Ενέργεια: Βίοι παράλληλοι

Του κ. Γεωργ. - Σπ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
Φοιτητού της Σχ. Αρχιτ.-Μηχ. Πολυτ. Κρήτης

Οι πρόσφατες διεθνείς εξελίξεις, τόσο σε πολιτικό, όσο και σε οικονομικό επίπεδο, έχουν δημιουργήσει μία νέα σειρά συνθηκών για τις κοινωνίες δυτικού τύπου, με κυρίαρχα τα συναισθήματα ανασφάλειας.

Τα μέτρα, που λαμβάνονται για την προστασία της δημόσιας τάξης και τα μέτρα, που είναι επακόλουθα της ανόδου της τιμής διαφόρων αγαθών, όπως π.χ. του πετρελαίου, (η οποία ανέρχεται προς δυσθεώρητα ύψη), οδηγούν σε επαναπροσδιορισμό σκοπών, στόχων και προτεραιοτήτων σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες δεν αρκεί πλέον η ερμηνεία των φαινομένων, των αιτίων και των προθέσεων, που τα έχουν προκαλέσει. Είναι ανάγκη τα προβλήματα να μελετηθούν κατά τρόπο συστηματικό και να αποφασισθούν νέες στρατηγικές, πολιτικές και μέτρα, σε επίπεδο παγκόσμιου, διεθνές και εθνικό.

Η νέα κατάσταση πραγμάτων στον τομέα π.χ. της ενέργειας δεν ήταν δυνατόν να μη επηρεάσει τις πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας, τις κατασκευές κτηρίων κ.ά..

Ήδη, τα πρώτα μέτρα, έστω και σε πειραματικό στάδιο, έχουν τεθεί σε εφαρμογή.

Έτσι, π.χ. στο Ηνωμένο Βασίλειο τοποθετούνται σε δρόμους κάτω από την ασφαλτο δίκτυα υδροσωλήνων ούτως, ώστε με την ηλιακή ενέργεια να θερμαίνονται ποσότητες νερού, που αποθηκεύονται σε παράλληλα δίκτυα για να χρησιμοποιηθούν εκ νέου, όταν παραστεί ανάγκη για την θέρμανση των οδοστρωμάτων, προς αποφυγή δημιουργίας παγετού.

Στον χώρο της Αρχιτεκτονικής, εξ άλλου, μελετώνται νέοι τρόποι κατασκευής κτηρίων, δοκιμάζονται νέα υλικά και αναζητούνται λύσεις για την «παραγωγή», «αποθήκευση» και «εξοικονόμηση» ενέργειας με το μικρότε-

ρο δυνατό κόστος εντός των κτηριακών όγκων.

Με δεδομένο το γεγονός, ότι τις δύο τελευταίες δεκαετίες έχουν «επινοηθεί» πολλά νέα υλικά για οικοδομικές κατασκευές, (κάτω από τις πιεστικές ανάγκες μείωσης του κόστους κατασκευών, εξοικονόμησης ενεργειακών πόρων κ.ά.) αναμένονται «επαναστατικές» και «καινοτόμες» λύσεις και εφαρμογές στους σχετικούς τομείς.

Ήδη, γίνεται λόγος για «έξυπνα» υλικά παραθύρων των κτηρίων μέσω των οποίων θα «αποθηκεύεται» ηλιακή θερμότητα για διάφορες χρήσεις π.χ. θέρμανση θερμαινόμενο νερό κ.ά..

Ακόμη, γίνεται λόγος για ενσωμάτωση στα νέα κτήρια διαφόρων «αισθητήρων» πολλαπλών αποστολών, όπως π.χ. η μέτρηση των ποσοστών διοξειδίου του άνθρακα στο εσωτερικό των κτηρίων και εάν τα ποσοστά έχουν υπερβεί τα επιτρεπόμενα όρια, η θέση να τίθεται εν συνεχεία αυτομάτως σε λειτουργία μηχανισμός κλιματισμού των κτηρίων.

Όπως ήταν αναμενόμενο υπ' αυτές τις συνθήκες «επανερχονται» στο προσκήνιο και «παλαιές» ιδέες εξοικονόμησης ενέργειας, όπως π.χ. «οι πράσινες ταράτσες».

Οι τελευταίες δημιουργούνται με διάφορα φυτά, τα οποία διατηρούν την θερμότητα των κτηρίων σε περιόδους χαμηλών θερμοκρασιών και τα προστατεύουν από την ηλιακή ακτινοβολία τους θερμοϋς μήνες.

Η σύγχρονη Αρχιτεκτονική, αναζητώντας όχι μόνο νέες αισθητικές προσεγγίσεις, αλλά και καθημερινές λύσεις, ιδίως σε χαλεπούς καιρούς οικονομικής δυσπραγίας, έχει ήδη προχωρήσει στην αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών κατασκευής κτηρίων, τα οποία «θα παράγουν» και «θα εξοικονομούν» ενέργεια.

Και τα πράγματα προς αυτή την κατεύθυνση είναι ευτυχώς παρήγορα: κάτω από τις πιέσεις των μόνιμων πλέον ενεργειακών προβλημάτων σε παγκόσμια διάσταση, τις συνεχείς αυξήσεις της τιμής της ηλεκτρικής ενέργειας και τα επαναλαμβανόμενα μπλακ άουτ των «γηρασμένων» δικτύων διανομής ηλεκτρισμού, ιδίως σε μεγάλες πόλεις, διάφορες Χώρες, όπως π.χ. οι Ηνωμένες Πολιτείες Βόρειας Αμερικής, «ασπάζονται» τα τελευταία χρόνια τις νέες αντιλήψεις για ουσιαστικότερες, πλέον ριζοσπαστικές και πλέον καινοτόμες λύσεις «σύζευξης» Αρχιτεκτονικής, και στρατηγικών, πολιτικών και μέτρων «παραγωγής», «αξιοποίησης» και «εξοικονόμησης» ενέργειας.

Και επειδή οι Άνθρωποι, των οποίων τις ανάγκες «υπηρετεί» η Αρχιτεκτονική, αναζητούν κατά τον Τραγικό Ποιητή Αισχύλο διαρκώς την ευτυχία, οι νέες προοπτικές των Αρχιτεκτόνων μόλις τώρα άρχισαν προφανώς να οριοθετούνται και οι νέες διαδρομές μόλις τώρα να δρομολογούνται, υπό καθεστώς φόβου, αδυναμιών, αντικρουόμενων συμφερόντων και ελπίδων...

Το βήμα των Φοιτητών

Οι νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας: Προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης

Της κ. **Αργυρώς - Ειρήνης Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ**
Κοινωνιολόγου, Φοιτ. Μετ. Προγράμμ. Σπουδών Τ.Ο.Π.Α.

Οι νησιωτικές περιοχές, έκταση γης η οποία περιβάλλεται από θάλασσα, αντιπροσωπεύουν στην Ελλάδα το 19% της επικράτειας και το 15% του πληθυσμού της χώρας.

Ο νησιωτικός χώρος είναι ιδιαίτερος, εξ αιτίας της φυσικής του απομόνωσης από άλλα οικοσυστήματα, ανθρώπινους πληθυσμούς και οικονομικές δραστηριότητες. Αυτό σημαίνει ότι:

Το μικρό μέγεθος των νησιών και οι περιορισμένοι τους φυσικοί πόροι περιορίζουν τη φέρουσα ικανότητα (φυσική, περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική) δηλαδή τη δυνατότητα αναπαραγωγής της κοινωνίας, της οικονομίας, των ίδιων των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας. Επί πλέον, η μικρή έκταση σε συνδυασμό με το περασμένο πλήθος των πόρων που διαθέτουν δημιουργούν πιέσεις προς την εντατική τους εκμετάλλευση ή οδηγούν σε μονοδραστηριότητα (π.χ. εξόρυξη

μεταλλεύματος, τουρισμός, γεωργική μονοκαλλιέργεια κ.λ.) καθιστώντας εύθραυστη την οικονομική αλλά και την οικολογική ισορροπία των νησιωτικών συστημάτων. Ειδικότερα, τα οικοσυστήματα αυτά της Μεσογείου περικλείουν σημαντικά μειονεκτήματα εξ αιτίας: της απουσίας εκτεταμένων πεδιάδων, του πολυτεμαχισμού της γεωργικής γης, της στενότητας των αρδευτικών πόρων, του ξηροθερμικού κλίματος, της αδυναμίας των μικρών εκμεταλλεύσεων να επενδύσουν και κατά συνέπεια των χαμηλών γεωργικών αποδόσεων και της υποαπασχόλησης του ενεργού δυναμικού. Για το λόγο αυτό οι περιοχές αυτές αντιπροσωπεύουν παραγωγή και αγορά μικρής κλίμακας, τέτοιας, που δεν είναι εφικτή η παραγωγική τους αυτάρχεια.

Η ευπάθεια του νησιωτικού περιβάλλοντος σχετίζεται άμεσα με τη περιορισμένη έκταση του νησιού σε συνδυασμό με την έκθεσή του σε μη ελέγξι-

μές επιρροές, κυρίως από περιβαλλοντική άποψη. Οι περιοχές αυτές δεν αποτελούν μόνο έναν ιδιαίτερο οικονομικό χώρο, αλλά μία «ανοικτή» φύση, που δέχεται την παλιρροιακή ενέργεια, πλήττεται από κυκλώνες, έχει περιορισμένες δυνατότητες κατακράτησης νερού και διαβρωμένου υλικού (οπότε μεγάλο μέρος των εδαφών της χάνεται στη θάλασσα). Αντίστροφα όμως έχει σημαντικές δυνατότητες αξιοποίησης της αιολικής ενέργειας.

Η απόσταση από τα μητροπολιτικά κέντρα συνεπάγεται αυξημένο κοινωνικό και οικονομικό κόστος:

α. Για την διαβίωση των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων (κόστος ζωής των κατοίκων και λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων).

β. Για την απόκτηση έργων υποδομής και υπηρεσιών κοινής ωφελείας (εξ αιτίας της πολυδιάσπασης του χώρου και της μικρής κλίμακας κρίσιμης μάζας πληθυσμού).

γ. Για την πρόσβαση στην ενημέρωση και τις ευκαιρίες, που παρουσιάζονται στον οικονομικό και άλλους τομείς.

Οι ιδιαίτερες πολιτιστικές αξίες και η βιωματική ταυτότητα συνδέονται με τη γεωγραφική κατάσταση και το στοιχείο της θάλασσας, ως στοιχείου κοινωνίας ή απομόνωσης.

Ο μειονεκτικός χαρακτήρας του νησιωτικού χώρου και η αποκατάσταση μίας εσωτερικής αυτάρκειας υποχωρούν σε νησιά μεγάλα σε έκταση, με περισσότερα αστικά κέντρα. Οι περιοχές, που περιλαμβάνονται σε τέτοιες περιπτώσεις δημιουργούν εσωτερική οικο-

νομία κλίμακας με επί μέρους καταμερισμούς παραγωγικής ολοκλήρωσης, αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερη αγορά και διατηρούν διοικητική αυτονομία, υψηλότερες υποδομές, περισσότερες κοινωνικές παροχές και ένα «συμπαγές» δίκτυο μεταφορών και τηλεπικοινωνιών με τα μητροπολιτικά κέντρα της χώρας, αλλά και τα διεθνή. Κατά κάποιο τρόπο η ύπαρξη αυξημένης απόστασης από την ενδοχώρα των ελληνικών νησιών ταυτίζεται με τα ελλειπή συγκοινωνιακά και επικοινωνιακά τους δίκτυα. Αντίθετα, νησιά που ευρίσκονται πιο κοντά σε αστικά ή μητροπολιτικά κέντρα της χώρας και με υψηλά συγκριτικά πλεονεκτήματα δέχονται πιέσεις μαζικού εποχιακού τουρισμού, των οποίων όμως δεν αποτιμάται πάντα το οικολογικό τους κόστος εξ αιτίας της μονομερούς οικονομικοκοινωνικής ανάπτυξης της περιοχής. Κατά την έννοια αυτή, η εξέταση του νησιωτικού χώρου υπό το πρίσμα της βιωσιμότητάς του κρίνεται αναγκαία στο μέτρο που παρέχει μία ολοκληρωμένη εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας των τοπικών πόρων τέτοιας, ώστε οι τοπικές ιδιαιτερότητες να αποτελέσουν στοιχεία προστασίας και ανάδειξης και όχι μειονεκτικότητας.

Σ' αυτά τα πλαίσια πρέπει να γίνει η ανάπτυξη των νησιών, η οποία ουσιαστικά πρέπει να είναι μία προσπάθεια ανάδειξης των ιδιαιτεροτήτων των νησιών, λαμβάνοντας υπ' όψη τις φυσικές και άλλες μειονεξίες, που υπάρχουν και πρέπει να ξεπεραστούν με ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Πολιτιστικά θέματα

Φωτογραφίες του Αγίου Όρους θα εκτεθούν στο Μουσείο ΜΠΕΝΑΚΗ

Έκθεση με τίτλο «Φωτογραφικό Οδοιπορικό στο Άγιο Όρος» οργανώνει το Μουσείο ΜΠΕΝΑΚΗ, σε συνεργασία με την Αγειοριτική Φωτοθήκη, στην Αθήνα (13 Ιουλίου - 3 Σεπτεμβρίου) με φωτογραφίες του Κώστα ΜΠΑΛΑΦΑ.

Ο Κώστας ΜΠΑΛΑΦΑΣ επισκέφθηκε το Άγιο Όρος πολλές φορές την περίοδο 1969-2001 φωτογραφίζοντας τοπία και Μοναχούς με ιδιαίτερη ευαισθησία, με αποτέλεσμα οι φωτογραφίες του τελικά να είναι ένας διάυλος συμφιλώσης και κατανόησης, αφού προβάλλουν την πνευματικότητα των Ανθρώπων, πέραν της υλικής τους υπόστασης.

Στην έκθεση θα διατίθεται και ένα ομότιτλο δίγλωσσο λεύκωμα, προϊόν συνεργασίας του Μουσείου ΜΠΕΝΑΚΗ και της ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗΣ ΦΩΤΟΘΗΚΗΣ.

Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

Εργαστήριο Νεωτερικής Ποίησης «Βασίλης ΣΤΕΡΙΑΔΗΣ»

«Πτυχές της Ποίησης της Γενιάς του '70: το στίγμα της στην περίοδο 1970 έως σήμερα», ήταν το θέμα ειδικής εκδήλωσης, που οργανώθηκε από το Εργαστήριο Νεωτερικής Ποίησης «Βασ. ΣΤΕΡΙΑΔΗΣ» τον Ιούνιο τρέχ. έτ. στον Ιωνικό Σύνδεσμο Ν. Ιωνίας, αφιερωμένης στην μνήμη του Ποιητή, με αφορμή την συμπλήρωση τριών χρόνων από τον θάνατό του.

Κεντρικοί ομιλητές ήταν ο κ. Σπ. ΜΑΚΡΗΣ, η κ. Βερον. ΔΑΛΑΚΟΥΡΑ, η κ. Μορφ. ΜΑΛΛΗ και ο κ. Λ. ΠΑΓΚΑΚΗΣ, οι οποίοι αναφέρθηκαν τόσο στο έργο του Ποιητή, όσο και στην επιρροή των Ποιητών της Γενιάς του '70 στα νεοελληνικά ποιητικά δρώμενα.

Με γενική εισήγηση «άνοιξε» τις σχετικές συζητήσεις η Πρόεδρος του Εργαστηρίου κ. Καλλιόπη ΣΤΕΡΙΑΔΟΥ και ανέφερε ακόμη στοιχεία από την τριετή δράση του μέχρι τώρα.

Στην εκδήλωση παρευρέθησαν μεταξύ άλλων οι: Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΑΠΟΥΝΤΖΑΚΗΣ, Μιχ. ΜΗΤΡΑΣ, Λ. ΠΟΥΛΙΟΣ, Π. ΛΑΖΑΡΗΣ, Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΣΗΣ, Μ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ κ.ά.

Τα εκδοθέντα έργα του Β. ΣΤΕΡΙΑΔΗ είναι:

1. Ο κ. Ίβο, εκδόσεις Λωτός, Αθήνα, 1970.
2. Το Ιδιωτικό Αεροπλάνο, εκδόσεις Λωτός, Αθήνα, 1971.
3. Έξη ποιητές, Ομαδική έκδοση, Αθήνα, 1971.
4. Ντικ ο Χλωμός, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1976.
5. Ο κ. Ίβο - Το Ιδιωτικό Αεροπλάνο, εκδόσεις Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1978.
6. Η Κατηγορία Α1, Πεζογράφημα, εκδόσεις Εγνατία, Θεσσαλονίκη, 1979.
7. Το Χαμένο Κολιέ, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1983.
8. Ο Προπονητής Παίκτης, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1992.
9. Ο κ. Ίβο - Το Ιδιωτικό Αεροπλάνο, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 1992.
10. Χριστούγεννα της Ισοπαλίας, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα, 2002.
11. Η Τέχνη της Ανάγνωσης: Τα κείμενα για την ποίηση, εκδόσεις Γαβριηλίδης, Αθήνα, 2004.

Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Α'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Β'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

Τόμος Γ'
Νέα έκδοση

Αθήναι, 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Τμήμ. Αστ. Περ. Ανάπτ.
Παντείου Πανεπ. Κ.Π.Ε.

Δρ Ιωάννης ΒΛΑΣΣΗΣ
Δρ Βασιλική Δ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Τόμ. Α'
Β' έκδοση

Αθήνα, 2000

LE DROIT DE L'UNION
EUROPEENNE

Vol. A'
Préface

Par Professeur Const. GE.
ATHANASSOPOULOS
ATHENES, 2000

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Τόμος Β'
Η Συνθήκη για την θέσπιση
του Συντάγματος της Ευρώπης

Ρώμη, 29 Οκτωβρίου 2004

Αθήνα, 2004

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

Δρ Βασ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ
Εντετ. Διδασκ. Μεταπ. Προγρ.
Χαροκοπίου Πανεπιστημίου

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΕ ΧΩΡΕΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΑΛΒΑΝΙΑ, ΒΟΣΝΙΑ, ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ, ΚΡΟΑΤΙΑ, Π.Γ.Δ.Μ., ΣΕΡΒΙΑ- ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ, ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

Αθήνα, Μάρτιος 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα - Χώρες
Μέλη της Ε.Ε.

Τόμος Α'
Η' έκδοση

Αθήναι, 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ**

Ελλάδα - Χώρες
Μέλη της Ε.Ε.

Τόμος Β'
Η' έκδοση

Αθήναι, 2005

**Κωνσταντίνος ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**

Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισκ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**ΤΑ
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ
ΚΙΝΗΤΡΑ
ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Β' ανατύπωση

Αθήναι, 2000

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

*

**REVUE DE
DECENTRALISATION
D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE
DEVELOPPEMENT
REGIONAL**

*

**REVIEW OF
DECENTRALIZATION
LOCAL
GOVERNMENT
AND REGIONAL
DEVELOPMENT**

Επιστημ. Υπεύθυνος
Καθηγητής
Κωνστ. Γ.Ε.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήνα

Τεύχη ετών

1995, 1996, 1997, 1998,
1999, 2000, 2001, 2002,
2003, 2004, 2005, 2006

Constantin G.E.
ATHANASSOPOULOS
Professeur Section Econ.
et Développement
Régional de l' Université
des Sciences Sociales et
Politiques PANTEION
d' Athènes

LA NOTION
«INVESTISSEMENT
PRODUCTIF
PRIVE» DANS
LE CADRE
INSTITUTIONNEL
DE LA
LEGISLATION
GRECQUE
POUR LE
DEVELOPPEMENT

Bruxelles, 1994

Κωνσταντίνος Γ.Ε.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Καθηγητής Παντείου
Πανεπ. Κοιν. και Πολ. Επιστημ.,
Πανεπιστημίου Αθηνών (Επισθ.),
Ex Ch.L.U.L. Bruxelles, Ex Int.
I.I.A.P., Paris

**Η
ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ**

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ
ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ
ΠΡΟΠΑΓΑΝΔΑ
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΤΟ ΠΡΟΪΟΝ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ
ΜΑΖΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΝΟΜΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

Δωδεκάτη έκδοση

Αθήνα, 2005

Ευγενία
Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ
(1916-1992 μ.Χ.)

Γεώργιος
Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
(1916-1983 μ.Χ.)

**ΔΗΜΟΤΙΚΑ
ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
ΠΕΡΙΟΧΗΣ
ΣΟΦΑΔΩΝ**

Β' ανατύπωση

Αθήναι,
Ιούνιος 2005

**ΚΕΝΤΡΟ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΔΗΜΟΣΙΕΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ**

Επιστημονικός
Υπεύθυνος:
Καθηγητής
Κωνστ. ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι, 2002

**ΚΕΝΤΡΟ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ
ΣΤΑ ΣΥΓΧΡΟΝΑ
ΜΕΣΑ ΜΑΖΙΚΗΣ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ**

*Η περίπτωση
της Περιφέρειας
Αττικής*

Επιστημονικός
Υπεύθυνος:
Καθηγητής
Κωνστ. ΓΕ.
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήναι, 1994

Το βήμα των Φοιτητών

Η επιρροή της κουλτούρας στην ψυχοσύνθεση του νεότερικού υποκειμένου

Της κ. **Ζωής ΜΠΑΝΤΟΥΝΑ**
Φοιτήτριας του Τμ. Επικοινων., Μέσων και
Πολιτισμού του ΠΑΝΤΕΙΟΥ Παν. Κ.Π.Ε.

Ο ορισμός και το περιεχόμενο της κουλτούρας

Η «κουλτούρα» είναι μια έννοια, που ορίζεται για πρώτη φορά τον 19ο αιώνα, όταν απειλείται με αφανισμό από τον τρόπο ζωής και σκέψης του νεότερικού υποκειμένου. Προέρχεται από τη λατινική λέξη «collere», που σημαίνει καλλιεργώ και είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την καλλιέργεια της γης. Μέχρι εκείνη την εποχή είχε τη σημασία της ευγένειας και μετέπειτα του πολιτισμού.

Μερικοί την ορίζουν ως μία σύνθετη δέσμη αξιών, εθίμων, πεποιθήσεων και πρακτικών, που συνιστούν τον τρόπο διαβίωσης μίας ομάδας. Άλλοι, ως τη νοητή κοινή γνώση με την οποία οι άνθρωποι διαπραγματεύονται τρόπους δράσης, συμπεριφοράς ή έκφρασης σε διαφορετικά συμφραζόμενα. Ακόμα, ως ό,τι υπερβαίνει τις καθαρά υλικές ανάγκες μίας κοινωνίας, ενώ κάποιοι αναρωτιούνται αν η κουλτούρα είναι εν τέλει τρόπος του «ανήκειν» σε κάποια επαγγελματική, θρησκευτική ή εθνική ομάδα, ή διαδικασία συμμετοχής σε τρόπους διαβίωσης, διασκέδασης, λατρείας κ.ο.κ.¹ Επιπρόσθετα, εντοπίζονται δύο ακόμη ορισμοί της: αφ' ενός ο ανθρωπολογικός που την αντιμετωπίζει ως ταυτότητα ή αλληλεγγύη, και αφ' ετέρου ο αισθητικός, που την ορίζει ως κάτι ιδεατό και αποκομμένο από την καθημερινότητα.²

Πολλοί ήταν όμως και οι θεωρητικοί, που προσπάθησαν να την προσεγγίσουν. Σύμφωνα με τον Geoffrey Hartman, πρώτος ο Herder χρησιμοποίησε τη λέξη «κουλτούρα» «με τη σύγχρονη έννοια μίας κουλτούρας ταυτότητας: ένας κοινωνικός, λαϊκός και παραδοσιακός τρόπος ζωής, ο οποίος χαρακτηρίζεται από μία ποιότητα που διαποτίζει τα πάντα και δίνει στο άτομο ένα μάθημα οικειότητας».³ Για τον SCHILLER η κουλτούρα φέρεται ως η πηγή δράσης και ταυτόχρονα η άρνησή της. Ενώ για τον Matthew ARNOLD αποτελεί ένα ιδεώδες απόλυτης τελειότητας και παράλληλα την ατελή ιστορική διαδικασία, που τείνει προς αυτό τον σκοπό.⁴ Ο ίδιος ακόμα την χαρακτήριζε ως «ό,τι καλύτερο στο χώρο της σκέψης και της γνώσης».⁵

1. Terry EAGLETON: *Η έννοια της κουλτούρας*, Αθήνα, εκδόσ. Πόλις, 2003, σ. 17.

2. *Ο.π.*, σ. 21.

3. *Ο.π.*, σ. 70

Συνοψίζοντας, λοιπόν, μπορούμε να ορίσουμε την κουλτούρα ως τον τρόπο ζωής μίας κοινωνικής τάξης ή μίας κοινωνικής ομάδας, τα συστήματα των σημασιών, τον εσωτερικό και πνευματικό κόσμο, τους τρόπους επικοινωνίας της και τις εθιμικές πρακτικές της εκάστοτε κοινωνικής τάξης.

Επί πλέον ορίζεται ως ένα σύνολο γνωστικών, συναισθηματικών, ψυχικών και βιωματικών δομών μίας κοινωνικής ομάδας, με τις εθιμικές πρακτικές της.

Τα στοιχεία της κουλτούρας συνδέονται με τα στοιχεία της παράδοσης, τα οποία μεταβιβάζονται προφορικά και εδραιώνονται στην ανθρώπινη ψυχή. Με την παρουσία της γλωσσικής επικοινωνίας η κουλτούρα συμβάλλει και στην δημιουργία της συμβολικής τάξης πραγμάτων, αποτελώντας ταυτόχρονα το σύστημα σημασιοδοτήσεως του κόσμου. Επί πλέον πρέπει να αναφερθεί, ότι ανήκει στην «καταγωγική περιοχή» και δεν αποτελεί στοιχείο βούλησης. Αντίθετα, αποτελεί την ταυτολογία του εαυτού της. Γι' αυτό το λόγο κανείς δεν μπορεί να την αποσπάσει από την προσωπικότητα του ανθρώπινου υποκειμένου. Διαθέτει το μοναδικό στοιχείο της ανθεκτικότητας. Εξελισσεται και προσαρμόζεται στις απαιτήσεις και στον τρόπο ζωής του υποκειμένου κάθε εποχής, αλλά ποτέ δεν μεταβάλλεται. Η ουσία της είναι η ιεραρχία αξιών με την σαφή διάκριση των ρόλων (άντρα/γυναίκα). Όταν οι ρόλοι αυτοί παύουν να είναι διακριτοί, τότε η κουλτούρα εκλαϊκεύεται.

Άξιον αναφοράς είναι η μνεία της εθνολογικής άποψης, που δεν αποδέχεται την σχέση μεταξύ κουλτούρας και πολιτικού πεδίου, θεωρώντας πως αποτελεί η ίδια εθνολογικό πρόβλημα. Όσον αφορά στην συσχέτισή της με την κοινωνία, η εμπλοκή της είναι δεδομένη και η επιρροή της στην διαμόρφωσή της άμεση, αφού ανήκει αποκλειστικά μέσα στην επικράτεια της Κοινότητας, εξισώνοντας κοινωνικά τα ήθη και τα έθιμα μίας ζωής. Αντίθετα, η νεοτερικότητα καταστρέφει τις παλαιές μορφές «Κοινότητας», προκαλώντας φθορές στις προσωπικές σχέσεις στο εσωτερικό των μοντέρνων κοινωνιών.⁶ Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τον KESLER «είμαστε από την φύση μας το λάθος της φύσης». Η κουλτούρα, λοιπόν, συμβάλλει και στην συμφιλίωση του ανθρώπου με τη φύση.

Η επιρροή της κουλτούρας επάνω στο εκπολιτισμένο, νεοτερικό υποκείμενο

Μέσα από το πνεύμα του Διαφωτισμού η έννοια της «κουλτούρας» εμπλέκεται και ταυτίζεται με τον πολιτισμό. Ο πολιτισμός είναι κάτι αφηρημένο, ξένο, αποσπασματικό, μηχανιστικό, ωφελμιστικό και αποτελεί το σύνολο των υλικών όρων της ζωής. Εν αντιθέσει με την κουλτούρα, που θεωρείται ολιστική, οργανική, αισθαντική, αυτοτελής, με μνημονική συνείδηση και αποτελεί την υπαρκτική κατάσταση ενός ανθρώπου. Η εμφανής σύγκρουση ανάμεσα στις δύο αυτές έννοιες αποτελεί τμήμα μίας μεγαλύτερης διαμάχης ανάμεσα στην παράδοση και τη νεοτερικότητα.⁷

Το κίνημα της νεοτερικότητας, με υπέρμαχο τον πολιτισμό, απειλεί την κουλτούρα. Ο πολιτισμός καταδιώκει και μάχεται να αφανίσει κάθε στοιχείο της κουλτούρας και της παράδοσης. Η επικράτησή της έγκειται στην ανάγκη του ανθρώπινου υποκειμένου να μην στερηθεί την βίωση. Ο νεοτερικός άνθρωπος «χτίζεται» μέσα στην κουλτούρα και στην παράδοση. Παράγεται στηριζόμενος στο διανοητικό πρωτείο του «cogito ergo sum». Στο νεοτερικό υπόδειγμα εγκαθίσταται η έννοια της προόδου και το νεοτερικό υποκείμενο βιώ-

4. Ό.π., σ. 60.

5. Ό.π., σ. 13.

6. Anthony GIDDENS: *Οι Συνέπειες της Νεοτερικότητας*. Αθήνα, εκδόσ. Κριτική, 2001, σ. 142.

7. Terry EAGLETON: *ό.π.*, σ. 49.

νοντας την άγωνα πίστη προς την υλική πρόοδο στρέφεται ενάντια στην στατικότητα της κουλτούρας, εφ' όσον εκείνη δεν υπόκειται στους όρους της. Παρατηρούμε πως το νεοτερικό υποκειμένο αλλάζει δραματικά από το καθολικό.

Ο άνθρωπος ονοματίζει την ζοφερή, «μαύρη εποχή» του Μεσαίωνα, γιατί τον υποχρέωνε να ξεχάσει το παρελθόν του, για να υπάρξει ως νεοτερικό υποκειμένο. Εκείνος όμως αδυνατεί να ξεχάσει το παρελθόν του. Το νεοτερικό υποκειμένο γεννιέται σε έναν κόσμο ποσοτήτων και ορθώνεται με ένα πρότυπο: ότι ο κόσμος είναι μετρήσιμος. Από την άλλη μεριά η κουλτούρα ανήκει σε ένα κόσμο ποιοτήτων. Το προαναφερθέν υποκειμένο συνειδητοποιεί πως έπρεπε να λησμονήσει και να «εσωτερικεύσει» τον εξωτερικό κόσμο. Ακόμα βλέπει να επικρατεί το βασικό στοιχείο της υλικής προόδου, που θέλει κάθε καινούριο, που επινοείται να ακυρώνει καθετί παλιό. Παράλληλα, συνειδητοποιεί πως εν αντιθέσει με το παρελθόν ο υλικός κόσμος ορίζει πλέον το συναίσθημά του.

Η έννοια του χρόνου αποτελεί επινόημα του Διαφωτισμού. Καθώς το πρόσταγμα της υλικής προόδου ορίζει «τον χρόνο μας», η νεοτερικότητα στοχεύει στην αλλοίωση της έννοιας του χρόνου μέσα στην ψυχοσύνθεση του υποκειμένου. Επιδιώκει την τιθάσευση του ελεύθερου χρόνου και την οριστική εξάλειψη της έννοιας του «άεργου». Η διασκέδαση μετατρέπεται στην απόλυτη υποταγή του υποκειμένου σε ένα προϊόν της βιομηχανίας της διασκέδασης. Παρά την ομογενοποίηση και την δυσφήμιση όμως, που υφίσταται η κουλτούρα, παραμένει ανεξίτηλη στον ψυχισμό του νεοτερικού υποδείγματος ως βίωμα, διότι με την απουσία της θα ήταν ανέφικτη η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου υποκειμένου.

Υπήρξε μία περίοδος για την κουλτούρα, κατά την οποία βρέθηκε σε παρανοϊκή κατάσταση, μαχόμενη ενάντια στις πιέσεις του πολιτισμού. Ο εκφυλισμός της ζωής, η έκπτωση της ατομικότητας, η ριζική αλλοίωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, κάνει, ώστε το άτομο να μην είναι σε θέση να βλέπει το μηχανισμό, που το καθυποτάσσει και να θεωρεί φυσική και αυτονόητη τη συμπεριφορά του, την ψυχική του διάθεση, τους όρους της επιβιώσής του, τη γλώσσα, που για να επιβιώσει χρησιμοποιεί.⁸ Κάτω από αυτές τις συνθήκες ηττήθηκαν οι αιώνες της λογικής, οι αιώνες που θεμελίωσαν την αυτοπεποίθηση της ύπαρξης του ατόμου και τους όρους της επιβιώσής του.⁹ Ένας άνθρωπος, λοιπόν, παύει να είναι άνθρωπος, όταν ευρίσκεται στην πρώτη γραμμή του πολέμου, όταν είναι έγκλειστος σε ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης.

Ο Διαφωτισμός δημιουργεί την ομογενοποιημένη εικόνα του ανθρώπου. Σύμφωνα με το διαφωτιστικό πρόσταγμα ο χρόνος είναι ένα βέλος, μία ευθεία με μία συγκεκριμένη φορά, το οποίο ανά πάσα στιγμή χωρίζεται σε τρία μέρη (παρελθόν, παρόν και μέλλον). Η κουλτούρα, όμως, αντιτίθεται σ' αυτή την γραμμική τάξη του χρόνου. Ωθεί το νεοτερικό υποκειμένο να ακολουθήσει έναν χρόνο, ο οποίος περιγράφεται από τον HEGEL με το ρήμα «aef hebeh». Επί πλέον ο HEGEL περιγράφοντας την διαλεκτική πλευρά της κουλτούρας, υποστηρίζει πως «ανατρέπεται για να διατηρεί και διατηρεί για να ανατρέψει».

Η αναμενόμενη διαμάχη, που ξέσπασε ανάμεσα στο νεοτερικό και στον προνεοτερικό/παραδοσιακό άνθρωπο προβάλλει τα διέξοδα του νεοτερικού υποκειμένου, το οποίο αναπτυσσόμενο ως ένα εργαλειώδες, ωφελιμιστικό υποκειμένο, προσχωρεί σε άλλότεριες βιώσεις. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, πως η άνοδος των ναρκωτικών συμβαδίζει με την άνοδο αυτών των αδιεξόδων.

8. Στέφανος ΡΟΖΑΝΗΣ: *Ο Αδιανόπητος Θάνατος*. Αθήνα, εκδ. Ερατώ, 2002, σ. 18.
9. *Ο.π.*, σ. 15.

Το πολιτιστικό πρόταγμα παρατηρούμε πως ακυρώνει την εκάστοτε πόλη και μεταλλάσσει την αγωγή της. Το σύγχρονο υποκείμενο ασφυκτιεί σε ένα περιβάλλον, που έχει στερέψει από βιώματα και το οποίο στηρίζεται στις εντυπώσεις και στις εικόνες που λαμβάνει από τον κόσμο του. Σ' αυτό το σημείο αναδύεται η νοσταλγία της κουλτούρας, η οποία πρέπει να αποτελέσει το όπλο ενάντια στην αλαζονεία, που δημιουργεί ο πολιτισμός και η οποία μας αποδυναμώνει. Σύμφωνα με τον Dickens η παράδοση και η κουλτούρα αποτελούν τον τρόπο με τον οποίο θα αντιδράσουμε ενάντια της αλαζονείας του τεχνολογικού πολιτισμού για να ανατρέψουμε αυτή την εν κενώ ζωή που βιώνουμε.

Η νοσταλγία όμως για επιστροφή στην κουλτούρα εμπεριέχει έναν μεγάλο κίνδυνο, το ενδεχόμενο να καταστεί το υποκείμενο φασιστικό. Η μαζική κουλτούρα είχε προβλέψει αυτό το ενδεχόμενο, που έγινε πραγματικότητα σε πολλά φασιστικά καθεστώτα, όπως στην Γερμανία με το σύνθημα «Πίσω στην κουλτούρα». Η επιστροφή, όμως, σε μία προγενέστερη κατάσταση στερεί από τον άνθρωπο την κριτική ικανότητα, και τον εκτοπίζει από το πνευματικό και διανοητικό του περιβάλλον, μετατρέποντάς τον σ' ένα ανενεργό υποκείμενο. Το υποκείμενο αυτό προτάσσει την κουλτούρα ως υπέρτερη αυτού που ζει και αποδομείται σε σχέση με αυτό, που βιώνει, σε σημείο που να καθίσταται ένα εργαλειοποιημένο, απαθές υποκείμενο, άκρως επικίνδυνο για την κοινωνία. Οι κοινωνίες, όμως, έχουν ανάγκη από ενεργά υποκείμενα, τα οποία θα μετέχουν μίας συγκεκριμένης πολιτικής και πολιτιστικής ζωής και θα αντιδρούν μέσα από την κριτική τους ικανότητα.

Επίλογος

Η κουλτούρα δεν είναι μόνο αυτό που βιώνουμε. Είναι επίσης, σε μεγάλο βαθμό, αυτό για το οποίο ζούμε. Στοργή, σχέσεις, μνήμη, συγγένεια, τόπος, κοινότητα, συναισθηματική πληρότητα, πνευματική απόλαυση, το αίσθημα του απόλυτου νοήματος: όλα αυτά βρίσκονται πολύ πιο κοντά μας από ό,τι οι διακηρύξεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή οι εμπορικές συμφωνίες. Η κουλτούρα, ωστόσο, αποκτά κάποτε μια δυσάρεστη οικειότητα. Κι αυτή η οικειότητα μπορεί να εξελιχθεί σε νοσηρή μονομανία, αν δεν κινείται σ' ένα φωτισμένο πολιτικό πλαίσιο, όπου το καθημερινό και το άμεσο ανοίγονται εκ των πραγμάτων στο αφηρημένο και το γενικό.¹⁰

Ο κόσμος στον οποίο ζούμε είναι καταπονημένος και επικίνδυνος.¹¹ Η κουλτούρα πρέπει να γίνει ένας πολιορκητικός κριός, στην οποία θα στηριχθούμε για να ασκήσουμε κριτική σε μια αξιακή κοινωνία του πολιτισμού και της προόδου. Δεν πρέπει να επιζητούμε την επιστροφή σ' αυτήν γιατί κινδυνεύουμε να καταστούμε υποχείρια μιας νέας ναζιστικής δύναμης, φυλακισμένοι στα συρματοπλέγματα του εαυτού μας. Αυτή την φορά θα δημιουργήσουμε οι ίδιοι θελημένα ένα καινούριο Άουσβιτς.

Ολοκληρώνοντας λοιπόν πρέπει να τονιστεί πως ο στόχος της παραπάνω εργασίας επετεύχθη και εξετάστηκε η μεγάλη επιρροή που ασκεί η κουλτούρα πάνω στην ψυχοσύνθεση του νεοτερικού υποκειμένου.

Βιβλιογραφία

- Anthony Giddens, Οι Συνέπειες της Νεοτερικότητας, Αθήνα: Κριτική, 2001,
- Στέφανος Ροζάνης, Ο Αδιανόητος Θάνατος, Αθήνα: Ερατώ, 2002.
- Terry Eagleton, Η έννοια της κουλτούρας, Αθήνα: Πόλις, 2003.

10. Terry EAGLETON: *Η έννοια της κουλτούρας*, Αθήνα: Πόλις, 2003, σ. 212.

11. Anthony GIDDENS: *Οι Συνέπειες της Νεοτερικότητας*, Αθήνα: Κριτική, 2001, σ. 25.

Σύστημα Προσλήψεων στο Δημόσιο Τομέα

Της κ. **Αθηνάς ΒΑΚΑΛΗ-ΜΑΡΑΓΚΟΥ**

Το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.) αποτελεί ανεξάρτητη διοικητική αρχή, διεπόμενη από τις διατάξεις των άρθρων 101Α και 103 παρ. 7 του Συντάγματος, του Ν. 2190/1994, όπως ισχύει και του Ν. 3051/2002. Απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεν υπόκειται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές. Το Α.Σ.Ε.Π. υπόκειται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον κανονισμό της Βουλής. Παρίσταται δε αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες, που έχουν ως αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις του.

Το Α.Σ.Ε.Π. έχει ως κύρια αποστολή τη διαχείριση του συστήματος των προσλήψεων στο δημόσιο τομέα με τη διεξαγωγή των διαγωνισμών ή επιλογών και την άσκηση ελέγχων.

Ειδικότερα:

α. Την εφαρμογή των διατάξεων και κανονισμών, που διέπουν την επιλογή τακτικού προσωπικού και προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στις υπαγόμενες σε αυτό, κατά τις διατάξεις του άρθρου 14 του Ν. 2190/1994, δημόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα και οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.

β. Τον έλεγχο της τήρησης των αυτών ως άνω διατάξεων και των γενικών αρχών πρόσληψης, ήτοι των αρχών της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας από τους φορείς που διεξάγουν οι ίδιοι τις διαδικασίες επιλογής τακτικού προσωπικού τους ή προσωπικού με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, συμπεριλαμβανομένου και του ειδικού επιστημονικού προσωπικού, η πρόσληψη του οποίου γίνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου, μετά από διαδικασία συνέντευξης και επιλογής από επιτροπές, τις οποίες συγκροτεί η διοίκηση του οικείου φορέα, όταν πρόκειται για προσλήψεις που διενεργεί ο ίδιος ο φορέας ή από επιτροπές, τις οποίες συγκροτεί με απόφασή του ο Πρόεδρος του Α.Σ.Ε.Π. για προσλήψεις που διενεργούνται από την υπηρεσία του Α.Σ.Ε.Π., βάσει των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 2527/1997 ή βάσει άλλων ειδικών διατάξεων.

γ. Τον έλεγχο της τήρησης από τους οικείους φορείς των διατάξεων πρόσληψης προσωπικού για κάλυψη παροδικών αναγκών, κατά τις διατάξεις του άρθρου 21 του Ν. 2190/1994 ή κατ' άλλες ειδικές διατάξεις.

δ. Τη διενέργεια επιθεωρήσεων κατά το άρθρο 8 του Ν. 2190/1994 ή κατ' άλλες ειδικές διατάξεις.

ε. Την εφαρμογή των διατάξεων, που προβλέπονται κυρώσεις σε βάρος των οργάνων που ευθύνονται για την παραβίαση των διατάξεων που διέπουν τους διορισμούς ή προσλήψεις προσωπικού.

Οι διαδικασίες πλήρωσης θέσεων των φορέων του δημοσίου τομέα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1994, οφείλουν να διασφαλίζουν τις αρχές της ίσης ευκαιρίας συμμετοχής, της αντικειμενικότητας, της αξιοκρατίας, της δημοσιότητας και της διαφάνειας.

Η πλήρωση των θέσεων γίνεται:

Α. Με γραπτό διαγωνισμό ή Β. με σειρά προτεραιότητας βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ή Γ. με επιλογή βάσει ουσιαστικής εκτίμησης των προσόντων των υποψηφίων, σύμφωνα με τα άρθρα 15, 18 και 19 του Ν. 2190/1994 αντιστοίχως.

Α. Με γραπτό διαγωνισμό

Η πλήρωση των θέσεων προκηρύσσεται από το Α.Σ.Ε.Π. σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1994 και τον Κανονισμό Λειτουργίας του, ύστερα από αίτημα του οικείου φορέα, που πληροί τις προϋποθέσεις των παραγρ. 1 και 3 του άρθρου 16 του Ν. 2190/1994.

Μετά την προκήρυξη γραπτού διαγωνισμού, το Α.Σ.Ε.Π. συγκροτεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας του την Κεντρική Επιτροπή Διαγωνισμού, η οποία είναι τουλάχιστον πενταμελής και αποτελείται από ένα τουλάχιστον μέλος του Α.Σ.Ε.Π. ως Πρόεδρο και μονίμους δημοσίους υπαλλήλους ή λειτουργούς, μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ ή καθηγητές ΤΕΙ ή μονίμους υπαλλήλους Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. με βαθμό τουλάχιστον Α' ή τακτικούς υπαλλήλους νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου της παραγρ. 1 του άρθρου 11 του Ν. 2190/1994 με ανώτερο ή ανώτατο βαθμό ή πρώην μέλη του Α.Σ.Ε.Π. ή ομότιμους κα-

θηγητές Α.Ε.Ι. ή ερευνητές ερευνητικών κέντρων, ιδρυμάτων ή ινστιτούτων εν ενεργεία ή συνταξιούχους, ως μέλη. Στην Κεντρική Επιτροπή μπορούν να μετέχουν και συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί ή συνταξιούχοι καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον ο απαιτούμενος αριθμός δεν καλυφθεί από εν ενεργεία καθηγητές.

Η Κεντρική Επιτροπή Διαγωνισμού καθορίζει το πρόγραμμα του διαγωνισμού, ορίζει μέχρι τρεις θεματοδότες για κάθε εξεταστέο μάθημα από πρόσωπα ειδικών για το εξεταζόμενο μάθημα γνώσεων.

Το Α.Σ.Ε.Π. με απόφασή του ορίζει τους βαθμολογητές, ανάλογα με το είδος των εξεταζόμενων μαθημάτων, εν ενεργεία μέλη ΔΕΠ των ΑΕΙ της ημεδαπής ή μέλη διδακτικού προσωπικού των ΤΕΙ ή καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η Κεντρική Επιτροπή Διαγωνισμού μετά την ολοκλήρωση της βαθμολόγησης όλων των μαθημάτων καταρτίζει τους ονομαστικούς πίνακες βαθμολογίας, βάσει των οποίων συντάσσονται οι πίνακες κατάταξης με φθίνουσα σειρά βαθμολογίας. Επί τη βάση αυτών συντάσσεται ο πίνακας διοριστέων ανά νομαρχία και κατά κατηγορία με φθίνουσα σειρά συνολικής βαθμολογίας σε συνδυασμό με τις δηλωθείσες στην αίτηση συμμετοχής προτιμήσεις φορέων και περιλαμβάνει αριθμό διοριστέων ίσο με τον αριθμό των θέσεων που προκηρύχθηκαν.

Επίσης, καταρτίζει αλφαβητικό πίνακα απορριπτέων κατά κατηγορία, στον οποίο αναγράφονται όσοι δεν συγκέντρωσαν την απαιτούμενη για την κατάταξη τους βαθμολογία βάσης (60 μονάδες) για κάθε εξεταζόμενο μάθημα, για τη θέση που επεδίωκαν, σημειώνοντας το βαθμό που έλαβαν κατά μάθημα.

Οι ως άνω συνταχθέντες πίνακες αποστέλλονται με φροντίδα της Κεντρικής

Επιτροπής στις οικείες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις της χώρας για ανάρτηση, οι οποίες και αποστέλλουν στο Α.Σ.Ε.Π. το σχετικό πρακτικό ανάρτησης, υπογεγραμμένο από τον υπάλληλο, που ενήργησε την ανάρτηση. Ταυτοχρόνως, οι πίνακες παραδίδονται και στο Α.Σ.Ε.Π., το οποίο αποστέλλει για δημοσίευση σε δύο ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών ανακοίνωση-δελτίο τύπου γνωστοποίησης της ανάρτησης των πινάκων στις οικείες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις. Όμοια ανακοίνωση γίνεται και μέσω του διαδικτύου στον ηλεκτρονικό τόπο του Α.Σ.Ε.Π.

Κατά των ανωτέρω πινάκων επιτρέπεται η άσκηση ένστασης, ενδίκου μέσου, προβλεπόμενου από το άρθρο 85 του Ν. 2690/1999, από τους υποψηφίους για παράβαση νόμου ή κανονισμού, που διέπει τη διαδικασία των προσλήψεων.

Το Α.Σ.Ε.Π., αφού ελέγξει τη νομιμότητα των πινάκων κατάταξης υποψηφίων και ολοκληρώσει την εξέταση των ενστάσεων, που έχουν τυχόν υποβληθεί, προβαίνει, εφόσον δεν προκύπτει θέμα άλλης ενέργειάς του, στην κύρωση των πινάκων αυτών, άλλως αν διαπιστώσει παράβαση νόμου, κανονισμού ή διατάξεων, το Α.Σ.Ε.Π. αναθέτει στην Κεντρική Επιτροπή την αναγκαία διόρθωση ή συμπλήρωση.

Τέλος, οι πίνακες διοριστέων αποστέλλονται από το Α.Σ.Ε.Π. για δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Το ΦΕΚ δε με τους δημοσιευόμενους πίνακες διοριστέων αποστέλλεται στους ενδιαφερόμενους φορείς για περαιτέρω ενέργειες διορισμού ή πρόσληψης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του Ν. 2683/1999 και του Π.Δ. 410/1988 αντιστοίχως των περιπτώσεων (διορισμού ή πρόσληψης με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου).

Β. Πλήρωση θέσεων με σειρά προτεραιότητας, κατά τις διατάξεις του άρθρου

18 του Ν. 2190/1994, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 8 του Ν. 3051/2002

Εκδίδεται προκήρυξη πλήρωσης θέσεων από το Α.Σ.Ε.Π., σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2190/1994 και τον Κανονισμό Λειτουργίας του, ύστερα από αίτημα του οικείου φορέα, που πληροί τις προϋποθέσεις των παραγρ. 1 και 3 του άρθρου 16 του Ν. 2190/1994, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (Τεύχος Προκηρύξεων Α.Σ.Ε.Π.) με φρονίδα του Α.Σ.Ε.Π.

Οι διαδικασίες πλήρωσης θέσεων βάσει σειράς προτεραιότητας διεξάγονται από τριμελή Κεντρική Επιτροπή, η οποία συγκροτείται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη διαδικασία του γραπτού διαγωνισμού.

Η Κεντρική Επιτροπή κατατάσσει τους υποψηφίους σε πίνακες με σειρά προτεραιότητας, βάσει της συνολικής βαθμολογίας που συγκεντρώνει κάθε υποψήφιος, σύμφωνα με τα κριτήρια του προμνησθέντος νόμου (άρθρο 8 του Ν. 3051/2002), τηρουμένης της προτεραιότητας των υποψηφίων, που έχουν, έναντι των λοιπών, το πλεονέκτημα της εντοπιότητας, όπου αυτό ισχύει σύμφωνα με τις διατάξεις του ίδιου Νόμου.

Ο πίνακας κατάταξης υποψηφίων με σειρά προτεραιότητας συντάσσεται κατά κατηγορία, κλάδο, ειδικότητα και φορέα, βάσει του οποίου καταρτίζεται ο πίνακας διοριστέων.

Επίσης, η Κεντρική Επιτροπή καταρτίζει πίνακα των υποψηφίων, οι οποίοι αποβάλλονται ή αποκλείονται από τη διαδικασία πλήρωσης θέσεων, βάσει σειράς προτεραιότητας, με αναφορά του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού για κάθε υποψήφιο.

Οι ως άνω πίνακες αποστέλλονται με φρονίδα της Κεντρικής Επιτροπής στις οικείες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για ανάρτηση. Για την άσκηση ενστάσεων κα-

τά των συνταχθέντων πινάκων, τον έλεγχο νομιμότητας των πινάκων, την υποβολή αντιρρήσεων, την κύρωση των πινάκων κατάταξης, την κατάρτιση και δημοσίευση των πινάκων διοριστέων, εφαρμόζεται η προαναφερόμενη διαδικασία.

Για τη λειτουργία του Α.Σ.Ε.Π. ορίζονται τα ακόλουθα συλλογικά και μονομελή όργανα:

- α. Συλλογικά όργανα
 1. Ολομέλεια
 2. Ελάσσων Ολομέλεια
 3. Τμήματα
- β. Μονομελή όργανα
 1. Πρόεδρος
 2. Αντιπρόεδροι
 3. Σύμβουλοι

Οι αρμοδιότητες των Τμημάτων καθορίζονται με απόφαση του Προέδρου του Α.Σ.Ε.Π. και περιλαμβάνουν τον έλεγχο των προκηρύξεων του Α.Σ.Ε.Π. και των φορέων, τον έλεγχο των δικαιολογητικών των υποψηφίων και των συντασσομένων πινάκων επιλογής των φορέων της αρμοδιότητάς τους, την ενημέρωση και καθοδήγηση των ιδίων φορέων, την εξέταση των υποβαλλομένων ενστάσεων, αντιρρήσεων ή αιτήσεων θεραπείας εκ μέρους των υποψηφίων, τις αναπληρώσεις και τη διενέργεια της αναγκαίας για τα θέματα αυτά αλληλογραφίας ή κατ' άλλον τρόπον επικοινωνίας.

Γ. Πλήρωση θέσεων Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού του άρθρου 103 παρ. 3 του Συντάγματος ή αντίστοιχου Επιστημονικού Προσωπικού των Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου του άρθρου 14 παρ. 1 του Ν. 2190/1994, γίνεται με επιλογή από πενταμελή Επιτροπή μετά από αξιολόγηση των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων των συμμετεχόντων υποψηφίων στην εν λόγω διαδικασία πρόσληψης και με δημόσια συνέντευξη με τους υποψηφίους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 2190/1994 και

τις ειδικότερες ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου.

Η εκτίμηση των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων των υποψηφίων, καθώς και η συνέντευξη αποσκοπούν στη διακρίβωση της εν γένει καταλληλότητας του υποψηφίου για την άσκηση των καθηκόντων της συγκεκριμένης θέσεως.

Η Επιτροπή ελέγχει τη συνδρομή στο πρόσωπο κάθε υποψηφίου των τυπικών προϋποθέσεων που απαιτούνται από την προκήρυξη και αποκλείει τους υποψηφίους, για τους οποίους διαπιστώνει έλλειψη τυπικής προϋπόθεσης. Ακολούθως, αξιολογεί τα στοιχεία των φακέλων των λοιπών υποψηφίων, ήτοι τους τίτλους σπουδών, αρχικούς και μεταπτυχιακούς, τη βαθμολογία των τίτλων αυτών, τη γνώση ξένων γλωσσών και το επίπεδο αυτής, την εμπειρία και το είδος αυτής, τις επιστημονικές εργασίες και άλλες συναφείς δραστηριότητες των υποψηφίων και καθορίζει από το σύνολο των υποψηφίων εκείνους που επιλέγει να καλέσει σε συνέντευξη, επειδή τα προσόντα αυτών ανταποκρίνονται πληρέστερα, έναντι των λοιπών, στα καθήκοντα των προς πλήρωση θέσεων. Ο αριθμός των υποψηφίων που καλούνται σε συνέντευξη πρέπει να είναι τουλάχιστον διπλάσιος του αριθμού των προς πλήρωση θέσεων, ανά ειδικότητα, εφόσον υπάρχουν υποψήφιοι που έχουν τις τυπικές προς τούτο προϋποθέσεις.

Μετά τη συνέντευξη η Επιτροπή προβαίνει σε συνολική αξιολόγηση των υποψηφίων ατομικώς και ουσιαστικώς μεταξύ τους και συνεκτιμώντας και το αποτέλεσμα της συνέντευξης, καθορίζει με αιτιολογημένη απόφασή της τους προσληπτέους και επαρκή αριθμό αναπληρωματικών, για την περίπτωση που απαιτηθεί τυχόν αναπλήρωση προσληπτέου.

Το αποτέλεσμα της κρίσεως της Επιτροπής αξιολόγησης αποτυπώνεται στους ακόλουθους πίνακες:

α. Πίνακα προσλήψεων, ο οποίος περιλαμβάνει αριθμό υποψηφίων ίσο με τον αριθμό των προς πλήρωση θέσεων.

β. Πίνακα αναπληρωματικών, ο οποίος περιλαμβάνει κατά σειρά προτεραιότητας αριθμό υποψηφίων επαρκή κατά την εκτίμηση της Επιτροπής για την αντιμετώπιση περιπτώσεων αναπλήρωσης προσληπτέων.

γ. Πίνακα υποψηφίων, οι οποίοι αποκλείστηκαν κατά το στάδιο της προεπιλογής και δεν κλήθηκαν σε συνέντευξη.

δ. Πίνακα των υποψηφίων, οι οποίοι κλήθηκαν σε συνέντευξη αλλά δεν επελέγησαν και

ε. Πίνακα των υποψηφίων, οι οποίοι αποκλείστηκαν για τυπικούς λόγους, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι υποψήφιοι, οι οποίοι, ενώ προσκλήθηκαν, δεν προσήλθαν σε συνέντευξη, καθώς και οι υποψήφιοι για τους οποίους ο τυπικός λόγος διαπιστώθηκε κατά τη συνέντευξη.

Για την ανάρτηση των ως άνω συνταχθέντων από την Επιτροπή Επιλογής πινάκων, την άσκηση κατ' αυτών ενστάσεων, τον έλεγχο της νομιμότητας των πινάκων, την κύρωση των πινάκων προσληπτέων και τη δημοσίευσή τους στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφαρμόζεται η ίδια ακριβώς διαδικασία, η οποία εφαρμόζεται και στα προαναφερόμενα είδη προσλήψεων.

Για τη διενέργεια της εξέτασης των υποψηφίων με έλλειψη φυσικών σωματικών δεξιοτήτων, το Α.Σ.Ε.Π. συγκροτεί Ειρική Επιτροπή τριμελή ή πενταμελή, η οποία τελεί υπό τον έλεγχο της Κεντρικής Επιτροπής Διαγωνισμού και έχει την ευθύνη της οργάνωσης της εξέτασης, σύμφωνα με το πρόγραμμα του γραπτού διαγωνισμού. Η συγκρότηση της Ειδικής Επιτροπής γίνεται σύμφωνα με τα αναφερόμενα στα άλλα είδη προσλήψεων.

Οι προσλήψεις εποχικού προσωπικού για την πλήρωση θέσεων παροδικών ανα-

γκών διενεργούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις του άρθρου 21 του Ν. 2190/1994, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 9 του Ν. 3051/2002. Οι προκηρξίες των προς πλήρωση θέσεων εκδίδονται από τους φορείς, κατόπιν ελέγχου και εγκρίσεως από το Α.Σ.Ε.Π., καθώς και οι εν λόγω προσλήψεις διενεργούνται από τους ίδιους τους φορείς μετά από έλεγχο και έγκριση από το Α.Σ.Ε.Π.

Το νέο σύστημα προσλήψεων και διορισμών που καθιερώθηκε με το Ν. 2190/1994, όπως τροποποιήθηκε μεταγενεστέρως και ισχύει, συμβάλλει στην εξυγίανση της δημόσιας ζωής, καθώς και στην ποιοτική αναβάθμιση του δημόσιου τομέα. Ακόμα, επιφέρει ειδική αλλαγή στις σχέσεις του κράτους με την ελληνική κοινωνία. Μία από τις καινοτομίες του νέου συστήματος, οι οποίες το διαφοροποιούν από προηγούμενες ανάλογες νομοθετικές προσπάθειες, είναι και η υπαγωγή σ' αυτό όλων ανεξαιρέτα των κατηγοριών εργαζομένων στο δημόσιο τομέα. Διορισμοί σε οργανικές θέσεις, προσλήψεις για πρόσκαιρες ανάγκες με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, προσλήψεις για εποχικές ανάγκες διέπονται, όλες ανεξαιρέτα, από τις ίδιες αρχές της αντικειμενικότητας και διαφάνειας.

Η προσπάθεια να μην αφεθεί έξω από το πεδίο εφαρμογής του νέου συστήματος καμμία από τις περιπτώσεις πραγματικών αναγκών, που καλύπτονται με διορισμούς ή προσλήψεις και να ρυθμισθούν με δικαιοσύνη οι κατανομές των με αξιοκρατικά ή κοινωνικά κριτήρια διοριζομένων ή προσλαμβανομένων, επέβαλε εξειδικευμένες ρυθμίσεις, τις οποίες ανέλαβε με το Ν. 2190/1994 να εφαρμόσει το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (Α.Σ.Ε.Π.).

Πρωτοποριακό Σχολικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Της κ. Αρετ. ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗ-ΚΟΝΤΟΜΙΧΟΥ

Εκπαιδευτικού

Με ιδιαίτερη επιτυχία εφαρμόστηκε Σχολικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για διάστημα έξι μηνών στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Μεταμόρφωσης Αττικής.

Συντονίστρια του Προγράμματος ήταν η υπογράφουσα το παρόν κείμενο και Μέλος η κ. Μαρία ΚΟΛΟΒΟΥ.

Σκοπός του προγράμματος

Καθώς το περιβάλλον έχει αρχίσει να γίνεται προσωπικό θέμα του κάθε Πολίτη και με δεδομένη την άποψη, ότι η Π.Ε. είναι αναγκαία, εφαρμόσαμε στο Σχολείο μας ένα πρωτοποριακό Σχολικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, με συγχρηματοδότηση από το Υπουργείο Παιδείας και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το θέμα του Σ.Π.Π.Ε. ήταν «Δάσος - Περιαστικό πράσινο» και κατά την εκτέλεσή του ακολουθήθηκαν οι τρεις βασικές συνιστώσες της Π.Ε.: εκπαίδευση γύρω, από και μέσα και για το περιβάλλον. Στόχος του Σ.Π.Π.Ε. ήταν να αποτελέσει για Μαθητές αλλά και για Εκπαιδευτικούς πηγή προβληματισμού και αναζητήσεων, εναλλακτική πρόταση μελέτης, χρήσιμη και απαραίτητη κριτική εκδήλωση, καθώς επίσης να γίνει το σπέρμα αυριανών απαντήσεων.

Στόχοι του Προγράμματος ήταν: Η θεώρηση του δάσους ως αντικείμενο μάθησης και πεδίου εξερεύνησης, διαθεματικά, μέσα από τα μαθήματα της Γ' Τάξης (Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Μυθολογία, Θρησκευτικά, Μουσική), μέσα από επιστημονικά βιβλία, με παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος της Εκπαιδευτικής Εταιρείας Ανακύκλωσης και της WWF. Η συνεργασία με Δασολόγο και την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Η κατανόηση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ φύσης, πολιτισμού και των οικονομικών συστημάτων. Η κατάκτηση της γνώσης για το δασικό περιβάλλον μέσω της εμπειρίας, που οικοδομείται με δραστηριότητες, που υλοποιούνται στο ίδιο το δάσος, σε άμεση επαφή με την δασοβιοκοινότητα. Η ψυχολογική και συναισθηματική ωρίμανση μέσω της βιωματικής προσέγγισης και μελέτης πεδίου σε δασικές περιοχές (Πάρνηθα, Πεντέλη, Υμηττός). Η συνειδητοποίηση της ατομικής ευθύνης για την ποιότητα του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής που οδηγεί στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στο δάσος και καλλιέργει στάση υπευθυνότητας για την προστασία και την αειφόρο διαχείρισή του.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει: Επίσκεψη στο Δήμο Μεταμόρφωσης και κατάθεση αιτήματος για την ένταξη του Δήμου μας σε προγράμματα Ανακύκλωσης. Ένταξη του Σχολείου μας σε Πρόγραμμα ανακύκλωσης χαρτιού, μπαταρίας. Αναδάσωση στο Πεντελικό όρος. Δημιουργία ενημερωτικού φυλλαδίου για την αξία της ανακύκλωσης και τις συνέπειες της υπερτιμολόγησης. Έκθεση ζωγραφικής, κατασκευών. Έκδοση μαθητικού εντύπου με το υλικό που συγκεντρώθηκε. Πραγματοποίηση Ημερίδας με παρουσίαση κειμένων, θεατρικών δρώμενων, δραματοποιήσεων σε γοιείς, τοπικούς φορείς, σκηροσώπους της Εκπαίδευσης.

Συμπεράσματα

Η εξάμηνη προσπάθειά μας επέτυχε να ευαισθητοποιήσει τους Μαθητές στα κρίσιμα θέματα που αντιμετωπίζουν οι δασικές εκτάσεις. Οι Μαθητές δουλεύοντας σε Ομάδες Εργασίας ανέπτυξαν καλύτερη επικοινωνία, συνεργασία και ομαδικό πνεύμα. Εξάσκησαν την ερευνητική μάθηση και έβαλαν τις βάσεις για την ανάπτυξη κριτικής σκέψης μέσα από την ολιστική προσέγγιση των θεμάτων. Καλλιέργησαν την αυτοεκτίμηση μέσα από την ανάπτυξη πρωτοβουλιών και δεξιοτήτων. Έγιναν εξερευνητές, καλλιτέχνες, βίωσαν την χαρά της ανακάλυψης, της δημιουργίας, της προσφοράς και απέκτησαν ένα πλούτο εμπειριών που ήρθε μέσα από την ανοιχτή μαθησιακή κατάσταση, αβίαστα, χωρίς την πίεση της προσμονής κάποιων αποτελεσμάτων. Το Σχολείο μας ανοίγει έτσι τις πόρτες του στη φύση και στην κοινωνία.

Από τον κανόνα χρυσού στις κυμαινόμενες ισοτιμίες. Διαπιστώσεις για τις τάσεις επέκτασης του κεφαλαίου και τις συνέπειές της

Του Δρος Πέτρου ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Στις αμέτρητες και πολυδαίδαλες σχέσεις παραγωγής, ανταλλαγής, αναπαραγωγής και εξέλιξης του καπιταλιστικού συστήματος αναζητούμε κάθε φορά τομείς, κυρίως των διεθνών οικονομικών σχέσεων που με σχετική επάρκεια, άλλοτε εξ αντανάκλασας και άλλοτε από την ίδια τους τη φύση, να μπορούν να εκφράσουν το εσώτερο νόημα της μεταβατικής κίνησης του συστήματος στα διαφορετικά επίπεδα της διαδοχικής του ολοκλήρωσης.

Αυτή η «μεταβλητή γεωμετρία» στις σχέσεις του κεφαλαίου βρῖσκει την εκδήλωσή της, εκτός των άλλων, και στον τρόπο που το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα αρθρώνεται και λειτουργεί. Είναι ενδιαφέρον λοιπόν να αναζητήσουμε στους τρόπους μετάβασης από το ένα σύστημα στο άλλο την εσώτερη κίνηση ολοκλήρωσης ή μη των παγκόσμιων σχέσεων που αναπτύσσει το κεφάλαιο καθώς και την αγωνία επέκτασης του κεφαλαίου που εκδηλώνεται μέσω των διεθνών νομισματικών σχέσεων.

Η πορεία από τον Κανόνα Χρυσού στις κυμαινόμενες ισοτιμίες

Η τελική κατάρρευση (1919-1922) των δρακόντειων νόμων του Κανόνα Χρυσού¹ αποκάλυψε τον ευαίσθητο σύνδεσμο ανάμεσα στην τυπική νομισματική αυτονομία και τη

1. Ο παγκόσμιος κανόνας ελεύθερης μετατρεψιμότητας σε χρυσό, το μακροβιότερο σύστημα (1879-1913) στην ιστορία των διεθνών νομισματικών συστημάτων, δεν περιόριζε την εισαγωγή ή την εξαγωγή χρυσού από τους πολίτες ούτε επέβαλε κάποιου άλλου είδους συναλλαγματικό περιορισμό στις τρεχούμενες ανταλλαγές ή στους λογαριασμούς κεφαλαίου, αρκεί τα εθνικά τραπεζογραμμάτια να εκδίδονταν και η νομισματοκοπή να γινόταν κατὰ κύριο λόγο με τον όρο του ότι η μακροπρόθεσμη αύξηση του νομίσματος θα αντιστοιχούσε στα γενικά αποθέματα του χρυσού. Προϋπετίθετο ο ορισμός μιας επίσημης τιμής ή νομισματικής ισοτιμίας και η ελεύθερη μετατροπή - ανταλλαγή του εγχωρίου χρήματος και του χρυσού σε αυτή την τιμή. Ήταν ένα σύστημα «εθελοντικής» συμμετοχής καθώς δεν υπήρχε συνθήκη ιδρύσεως, υπό την Βρετανική εμπορική και χρηματοπιστική κυριαρχία, στο οποίο το γενικό ονομαστικό επίπεδο τιμών είναι ενδογενώς ορισμένο από την παγκόσμια ζήτηση και προσφορά χρυσού. Αυτή η ουσιαστική συμμετρία του συστήματος είναι εμπόδιο στην εθνική επιρροή στο επίπεδο τιμών. Η κρίση του συστήματος προέρχεται από τη μεγεθυνόμενη αστάθεια των αγορών όταν δεν υφίσταται εθνική ρύθμιση στις αναταράξεις προσφοράς και ζήτησης, και από τον γενικό αποπληθωρισμό του συστήματος όταν μια χώρα εκουσίως ή όχι αυξάνει κατὰ πολύ τα αποθέματα χρυσού. (Για το σχετικό προβληματισμό βλ. Mc Kinon R. I. 1993, Lelart M. 1998, Hirst P. - Thompson G. 1996).

μακροοικονομική αποτελεσματικότητα. Για την κεντρική και τη νότιο Ευρώπη, οι άγριες διακυμάνσεις των ισοτιμιών ήταν η αιτία και η συνταγή για τον μαζικό υπερπληθωρισμό που αποσταθεροποίησε περαιτέρω την ήδη άστατη πολιτική κατάσταση. Οι κυβερνήσεις με τον αποπληθωρισμό διακινδύνευαν, επιδιώκοντας την επιτυχία μιας στοιχειώδους σταθερότητας στις συναλλαγματικές ισοτιμίες, αλλά και αυτή η πολιτική ήταν αναποτελεσματική εντός της ισχυρά κερδοσκοπικής ψυχολογίας που είχε αναπτυχθεί στους κατόχους κεφαλαίου, που αναζητούσαν μέσω της περιφοράς του «θερμού χρήματος» τις μεγάλες και ταχείες αποδόσεις.

Η απόπειρα επιστροφής σε έναν ανακαινισμένο κανόνα χρυσού, που φιλοδοξούσε να συμβιβάσει τις σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες με την ελεύθερη ροή των κεφαλαίων, αποδείχθηκε ακατόρθωτο εγχείρημα. «Για τις κυβερνήσεις υπό την εκλογική πίεση να διατηρήσουν και να επεκτείνουν τις δαπάνες του κράτους πρόνοιας και να δράσουν υπέρ της προστασίας της εργασίας, η απαιτούμενη μακροοικονομική και δημοσιονομική πειθαρχία του κανόνος χρυσού ήταν συχνά ανίκανη να αντέξει. Απλώς οι πολιτικές πραγματικότητες της ενδοπολεμικής περιόδου, δε μπορούσαν να υπομένουν τη διεθνή χρηματιστική και νομισματική δομή του 19ου αι.» (Thompson H. 1997, σ.93).

Κατά το 1931, η φρενιτίδα των μετακινήσεων του κεφαλαίου, προκάλεσε κατάπτωση της παγκόσμιας οικονομίας και η κρίση των τραπεζών της κεντρικής Ευρώπης έγινε ανυπόφορη για τις ευρωπαϊκές κυβερνήσεις. Είναι η εποχή που η Βερατανία, απρόθυμη να αποπληθωρίζει περισσότερο την εγχώρια οικονομία κρατώντας υψηλά επιτόκια και αντιμετωπίζοντας υψηλή ανεργία, υποτίμησε απότομα το νόμισμά της (Σεπτ. 1931), μετά από μια πορεία μείωσης των αποθεμάτων χρυσού, και έπαψε την επίσημη ισοτιμία σε χρυσό. Το ίδιο έκανε και η Αμερική το 1933, η Γαλλία το 1936, αλλά από τον προστατευτισμό και τον αποπληθωρισμό, η διεθνής οικονομία κατέρρευσε.²

Η κατάρρευση των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και η αδυναμία αποτελεσματικής «ακινητοποίησης» του κεφαλαίου σε παραγωγικές επενδύσεις βοήθησαν στην επιδείνωση της κρίσης του κράτους. Το τελευταίο στράφηκε στον εμπορικό προστατευτισμό στην προσπάθεια να διατηρήσει την απασχόληση και τα συναλλαγματικά αποθέματα: στα επόμενα χρόνια σε μια διαδρομή μέχρι και το τέλος της δεκ. του '30, δημιουργήθηκαν οικονομίες που ήταν διψασμένες για επενδύσεις, κλειστές στις υπερπόντιες αγορές, χωρίς συναλλαγματικές μετατρεψιμότητες, που δεν κατάφεραν να προσφέρουν στους πολίτες τους την αίσθηση της «οικονομικής αναμονής και ευημερίας μεγαλύτερης των ετών '29-'31» (Thompson H. 1997, σ.95). Η ισχυρή διάβρωση της νομισμοποιητικής βάσης του μεσοπολεμικού κράτους είναι αναπόφευκτη, με τις γνωστές συνέπειες του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Το δίδαγμα των ενδιάμεσων χρόνων ήταν αυτό της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης των κρατών. Δεν ήταν το διεθνές εμπόριο που υπέσκαπτε τα κράτη αλλά η απουσία του.

Το δίλημμα των Αμερικανών και Βρετανών αρχιτεκτόνων της μεταπολεμικής καπιταλιστικής τάξης ήταν ο συμβιβασμός ανάμεσα στην αναδόμηση της ελεύθερης παγκόσμιας εμπορικής ανταλλαγής και των υψηλών επιπέδων απασχόλησης και ανάπτυξης: ό-

2. Βλ. *οχετικά Mc Kinnon, 1993.*

ροι απαραίτητοι για τη νομοποίηση της εξουσίας. Το δόγμα Κένυς αναπτύσσεται και ωριμάζει:

Κάθε χώρα έχει δικαίωμα στον έλεγχο της μακροοικονομίας της.

Οι ανταλλακτικές ισοτιμίες έπρεπε να είναι επαρκώς ελαστικές ώστε να διευκολύνουν τις εθνικές επιλογές στις επιδιώξεις του πληθωρισμού και της απασχόλησης.

Ταυτόχρονα ήταν απαραίτητες επαρκώς σταθερές ισοτιμίες για να μην επιβαρύνουν κατά βούληση τους συναλλασσόμενους και να μην διαταράσσεται το σύστημα με μονομερείς αποφάσεις, τουτέστιν μια ελεγχόμενη ελαστικότητα. «Το εύρημα, όπως ο Κένυς το προείδε, ήταν να εξασφαλιστούν επαρκή μέσα πίστης, ιδιαιτέρως βραχυπρόθεσμα, που θα επιτρέψουν στα κράτη να πληρώσουν για εισαγωγές χωρίς να καταφύγουν στον αποπληθωρισμό. Κατά τον ίδιο χρόνο ήταν αναγκαίο να επιβεβαιωθεί ότι τα κράτη θα μπορούσαν να ευεργετούνται από σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες χωρίς τις αποπληθωριστικές συνέπειες της προσπάθειας να επιτύχουν τρέχουσες ισοτιμίες στην αντιμετώπιση των πτήσεων των κεφαλαίων». (Thompson H. 1997, σ.98).

Η επιθυμία του Κένυς ήταν ο έλεγχος των κινήσεων των κεφαλαίων έξω και μέσα στη χώρα, καθώς με την ελεύθερη μετακίνηση μειώνονται η μακροοικονομική και νομισματική αυτονομία των κρατών και η σταθερή επένδυση.

Από την άλλη οι ΗΠΑ ήθελαν ελεύθερες αγορές κεφαλαίου, και έτσι ο Κένυς απέσυρε την ιδέα του γενικευμένου ελέγχου των κεφαλαίων.

Ο συμβιβασμός επιτυγχάνεται για την αποτελεσματική κατανομή μέσω του εμπορίου των αγαθών, δηλαδή ελεύθερες κινήσεις υπό την έννοια: «Κανένα μέλος (του IMF), χωρίς την επιδοκμασία του ταμείου δεν θα επιβάλλει περιορισμούς των πληρωμών και των μεταβιβάσεων για τις τρέχουσες διεθνείς ανταλλαγές». (IMF, article VIII, July 22, 1944. Από το Mc Kinnon 1993, σ.14). Η σχετική «απομόνωση» των κρατών από τις διεθνείς κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίου, θεμελιωμένη στη σχετική σταθερότητα του παραγωγικού κεφαλαίου και ενισχυμένη από μια διεθνή ρύθμιση και τις πολιτικές ελέγχου των κινήσεων του κερδοσκοπικού κεφαλαίου, θα αποτελέσει τη βάση για τις κρατικά θεμελιωμένες πολιτικές της περιόδου του κέυνσιανού κράτους και της υποκατάστασης των εισαγωγών.³

Με τη συμφωνία Bretton Woods (BW) το 1945, τα συμβαλλόμενα μέρη εγκατέστησαν μια εξωτερική νομισματική ισοτιμία για το εγχώριο νόμισμα χρησιμοποιώντας χρυσό ή ένα νόμισμα προσοδεμένο στον χρυσό και απέσυραν τον χρυσό από όλες τις ιδιωτικές συναλλαγές. Βραχυχρονίως, συντηρούν την ανταλλακτική ισοτιμία εντός ενός περιθωρίου διακύμανσης της τάξης του 1%, αλλά αφήνουν τη μακροχρόνια ονομαστική αξία μονομερώς ρυθμιζόμενη εάν και το IMF συμφωνεί. Την ελεύθερη νομισματική μετατρεψιμότητα για τους τρεχούμενους λογαριασμούς πληρωμών συνοδεύουν οι έλεγχοι κεφαλαίων για τον περιορισμό της νομισματικής κερδοσκοπίας, ενώ προφυλάσσονται από τις βραχυχρόνιες ανισορροπίες πληρωμών αποσύροντας από τα επίσημα συναλλαγματικά αποθέματα και την πίστη από το IMF, ώστε να απομονώνουν και το εγχώριο νομισματικό αποτέλεσμα των ανταλλαγών της αγοράς συναλλάγματος.

Συνεχίζεται...

3. Βλ. σχετικά Holloway J. 1990.

**ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ, ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**REVUE DE DECENTRALISATION, D' ADMINISTRATION
LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

**REVIEW OF DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

*

Τριμηνιαία Επιστημονική Έκδοση
Edition scientifique trimestrielle
Quartely scientific review

*

Έτος ιδρύσεως 1995 μ.Χ.

*

Τεύχος / Numéro / Issue 44/2006
Απρίλιος/Μάιος/Ιούνιος 2006

*

Κωδικός: 4297

*

Ιδιοκτήτης / Propriétaire / Owner

ΚΕΝΤΡΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Αστική μη κερδοσκοπική Εταιρεία

**CENTRE DE FORMATION DES ETUDES DE RECHERCHE ET DU
DEVELOPPEMENT**
Société civile sans but lucratif

CENTER OF EDUCATION RESEARCH AND DEVELOPMENT
Civil not lucrative Association

*

Υπεύθυνος κατά τον νόμο, Εκδότης /Editeur/Editor
Καθηγητής Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
Prof. Const. GE. ATHANASSOPOULOS

*

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής **Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ**
Responsable Scientifique: Professeur **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**
Scientific Responsible: Professor **Const. GE. ATHANASSOPOULOS**

*

Σύμβουλος Έκδοσης
**ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ,
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
Conseiller d' édition

**CENTER HELLENIQUE DE DECENTRALISATION,
D' ADMINISTRATION LOCALE ET DE DEVELOPPEMENT REGIONAL**

Edition Counsellor
**HELLENIC CENTER FOR DECENTRALIZATION, LOCAL
GOVERNMENT AND REGIONAL DEVELOPMENT**

Διευθύνεται υπό Συντακτικής Επιτροπής εκ Καθηγητών Πανεπιστημίου και
Ειδικών Επιστημόνων
Dirigée par Comité de rédaction de Professeurs d' Université et de
Scientifiques Spécialisés
Directed by Edition Board of University Professors and Specialized Scientists

*

Τιμή τεύχους: 9 € Συνδρομές ετήσιες: Φιλίας: 300 € Δημοσίων
Υπηρεσιών, Ν.Π.Δ. και Ι.Δ., Δήμων, Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, Τραπεζών,
Εταιρειών: 150 € Ιδιωτών: 30 € Φοιτητών: 15 €

Εξωτερικού: US \$ 100

Prix: 9 € Abonnements: Prix d' ami: 300 € Services Publics, Personnes Morales de
Droit Public ou Privé, Communes, Administrations Départementales, Banques,
Sociétés: 150 € Individuels: 30 € Etudiants: 15 €

Etranger: US \$ 100

Price: 9 € Subscriptions: Friendship: 300 € Public Services,
Legal Persons of Public or Private Law, Communities, Prefecture
Administrations, Banks, Societies: 150 € Individuals: 30 €

Students: 15 € Abroad: US \$ 100

*

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.Ε.Β.Ε.

Χαλκοκονδύλη 35, Τηλεφ. Κέντρο: (210) 5242177, (210) 5226641, FAX: (210) 5232409

*

Οι αναγγελίες εντός πλαισίου των νέων εκδόσεων αποτελούν φιλική προσφορά
του Επιστημονικού Υπευθύνου του Περιοδικού προς τους Συγγραφείς τους

*

Βάσει του Ν. 2121/1993 και των σχετικών κανόνων του Διεθνούς Δικαίου απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή η αναπαραγωγή (ολική ή μερική) με όποιονδήποτε τρόπο και με όποιοδήποτε μέσο των κειμένων του παρόντος, χωρίς προηγούμενη έγγραφη άδεια του εκδότη.

Toute reproduction d' un extrait quelconque de cette Revue, par quelque procédé que ce soit, et notamment par photocopie ou microfilm, est strictement interdite.

The whole of the material appearing in this Review is a copyright and may not be reproduced in whole or in part without the permission of the Editor.

*

Διεύθυνση / Adresse / Address

Ίμβρου 6, 11257 Αθήναι, τηλ.: (210) 8647120, fax: (210) 8658868
IMVROY 6, GR - 11257, ATHENES / ATHENS, teleph.: (210) 8647120,
fax: (210) 8658868

*

ISSN 1106-91-71

Τεύχος, Ν.44 / 2006 / ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ / SOMMAIRE / CONTENTS

Σελ./Ρ.

- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Τοις Εντευξομένοις ή Ο εκσυγχρονισμός της Κρατικής Μηχανής προϋπόθεση ανάπτυξης και προσέλκυσης επενδύσεων	1
- Economist: Βουλγαρία, Ελλάδα, Ρουμανία. Σχέσεις αλληλεξάρτησης και κοινών στόχων	4
- Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: Βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη η εξωστρέφεια και η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας	5
- Κ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ: The new circumstances point out how it is for growth to show extroversion	5
- Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ: Η ένταξη της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας στην Ε.Ε. θα αλλάξει άρδην το χάρτη της Βαλκανικής	12
- G. PAPANDREOU: We are expecting those two Countries to become part of our Union, and this will change the map of the Balkans	12
- Ο. REHN: Η Βουλγαρία και η Ρουμανία αντιπροσωπεύουν βιώσιμους επιχειρηματικούς Εταίρους	19
- Τ. SHUMMA: Η νέα διεύθυνση θα δώσει στην Ε.Ε. στρατηγική πρόσβαση στην Μαύρη Θάλασσα	21
- Μ. KUNEVA: Η Βουλγαρία λειτουργεί ήδη ως Μέλος της Ε.Ε.	23
- Α.-Δ. ΒΟΑΓΙΟΥ: Η Ρουμανία γέφυρα μεταξύ Ανατολής και Δύσης	25
- Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Νέες προσεγγίσεις των αρμοδιοτήτων των Τοπικών Δομών	28
- Ε. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες επενδύσεις. Αναγκαιότητα, στόχοι, σημασία	31
- R. NOE, J. R. HOLLENBECK, B. GERHART, P. M. WRIGHT, Κωνστ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Διαχείριση Ανθρώπινων Πόρων. Ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα	36
- Σ.Α.Ε.Α.	40
- + Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Μια πρότασις διά την προβολήν της τουριστικής ιδέας εις τον νομόν Καρδίτσης	41
- Κριτικά σημειώματα: Ε. ΜΠΡΙΣΤΟΓΙΑΝΝΗ-ΚΑΡΛΟΥ: Δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις. Θεσμικές διαστάσεις και η συμβολή τους στην οικονομική ανάπτυξη. Υπό της Δρος Βασιλ. ΔΕΛΗΘΕΟΥ	42
- Σ.Ε.Θ.Α.	45
- Ν. ΒΕΛΗ-ΡΑΠΤΗ: Τα συγγραφικά δικαιώματα και η φορολογική αντιμετώπισή τους	47
- Τιμητικές διακρίσεις και βραβεία του Κέντρου Προώθησης Ηθικών και Ανθρωπιστικών Αξιών «Δ. Ν. ΚΑΡΛΟΣ»	57
- Μ. ΚΕΤΣΕΤΖΟΠΟΥΛΟΥ: Ο ρόλος των τοπικών φορέων στην ανάπτυξη στρατηγικών για την απασχόληση	58
- Α.σπ. Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ: Βιομάζα: Μία άλλη προσέγγιση	67
- Γ.-Σπ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ: Αρχιτεκτονική και Ενέργεια: Βίοι παράλληλοι	71
- Αργ.-Ειρ. Π. ΕΥΘΥΜΙΑΔΟΥ: Οι νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας: Προβλήματα και προοπτικές ανάπτυξης	73
- Ευγ.-Μ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Πολιτιστικά θέματα: Έκθεση Φωτογραφίας. Εργαστήριο Νεωτερικής Ποίησης	75
- Εκδόσεις Κ.Ε.Μ.Ε.Α.	76
- Ζ. ΜΠΑΝΤΟΥΝΑ: Η επιρροή της κουλτούρας στην ψυχοσύνθεση του νεότερου υποκειμένου	81
- Αθ. ΒΑΚΑΛΗ-ΜΑΡΑΓΚΟΥ: Σύστημα Προσλήψεων στο Δημόσιο Τομέα	85
- Α. ΠΙΕΡΡΑΚΑΚΗ-ΚΟΝΤΟΜΙΧΟΥ: Πρωτοποριακό Σχολικό Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	90
- Π. ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ: Από τον κανόνα χρυσού στις κυμαινόμενες ισοτιμίες. Διαπιστώσεις για τις τάσεις επέκτασης του κεφαλαίου και τις συνέπειές της	91
- Εκδότης, Επιστημονικός Υπεύθυνος	94
- Περιεχόμενα	96